

www.nikon.rs

EXPED

At the heart of the image

Najbolji je sada još bolji.

D300s

Nikon D300S. DX format. 12.3 megapiksela. HD video. Stereo zvuk. Dva slot za kartice. 7fps. Unaprediti ono što je najbolje u klasi kao što je to Nikon D300 nije bio lak zadatak, ali smo uspjeli da to uradimo. Dodali smo Nikon D-Movie HD video, stereo zvuk (uz dodatni stereo mikrofoni). Ubrzali smo ga do 7 snimaka u sekundi i dodali dvostruki slot za memorijske kartice CF i SD formata. Sve to u kompaktnom i laganom telu. Najbolji je sada još bolji. Dobrodošli u Nikon.

www.refot.com

| ISKORISTITE MAKSIMUM SVOG DŽEPNOG DIGITALCA | RED BULL ILLUME | TRI KONKURSA ČASOPISA | KUMANOVO |

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE | BROJ 74 | OKTOBAR 2010 | WWW.REFOTO.RS

Nikon D3100
Panasonic Lumix DMC-LX5
Canon EF 70-200 mm f/2,8
Photokina najave

Avetinjski megapolisi
Marcin Stawiarz
Digitalna umetnost
Tijana Jevtić

Tabletop

- konstruišite svoj sto za snimanje
- igrajte se pozadinama

LOMOGRAFIJA
fotografska groznica

**Kako iz kolora
u crno-belo**
uz pomoć Photoshopa

ISSN 1450-6394

DIN 250
K. M. 8
KUNA 30
DEN. 250
EVRA 4

Snimanje sjajnih fotografija nikada nije bilo jednostavnije.

Novi E-PL1.
SLR kvalitet i HD video zapis –
tako jednostavno za korišćenje.
www.olympus.rs/pen

OLYMPUS PEN

„Za mene je sreća biti
po ceo dan na plaži“
Peter Lück, dizajner, Nemačka

OLYMPUS

Snimi savršenu fotografiju.
Idi do ekstrema.

Spremi ste da idete do ekstrema kako bi snimili savršenu fotografiju?

Sa SanDisk Extreme® Pro™ CompactFlash® karticom svaki put ćete uspjeti da napravite baš takav snimak. Kombinacija UDMA 6 i SanDiskov Power Core™ Controller omogućava munjevite brzine zapisa i očitavanja od 90 MB/sec*.

Ali to nije sve. Automatska provera i korekcija eventualne greške najbolji su u svojoj klasi. Kućište kartice prošlo je rigorozna ispitivanja i sposobno je da izdrži opterećenja, ekstremne udarce, vibracije, temperature i vlažnost. Zato memorijsku karticu SanDisk Extreme Pro možete bez razmišljanja da izložite svim ekstremnim uslovima neophodnim za vašu savršenu fotografiju.

Profesionalcima su neophodni izuzetna brzina i pouzdanost. Pravi profesionalci koriste SanDisk Extreme memorijske kartice.

SanDisk. Najveći svetski proizvođač fleš memorijskih kartica.

90 MB/sec
kapaciteti do 64 GB

www.SanDisk.com/ExtremeTeam

SanDisk®

Brzine zapisa/očitavanja od 90 MB/s. Na osnovu SanDisk internog ispitivanja, performanse mogu da budu niže u zavisnosti od host uređaja. 1 megabajt (MB) = 1 milion bajtova. 1 gigabajt (GB) = 1 milijarda bajtova. Određeni deo kapaciteta nije dostupan za smeštanje podataka. SanDisk, SanDisk logo, CompactFlash i SanDisk Extreme su žigovi SanDisk Corporation, registrovani u SAD i drugim zemljama. SanDisk Extreme Pro i Power Core su žigovi SanDisk Corporation. © 2010 SanDisk Corporation. Sva prava zadržana.

STALNE RUBRIKE

- 6 **U FOKUSU**
Maori na sceni
- 10 **AKTUELNOSTI**
Izložbe, najave, konkursi, knjige
- 16 **MOJE ISKUSTVO**
Upoznajte svoj fotoaparata kako biste snimali bolje fotografije
- 44 **POPULARNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE**
Prvi koraci reklamne fotografije
- FOTO-KONKURS**
- 52 **Kumanovo 2010** – Prikaz najboljih radova
- 54 **Paunovo pero** – Trinaesti festival fotografije u Gospodincima
- 58 **Red Bull Illume 2010** – Vrhunske fotografije ekstremnog sporta
- 56 **VEB-KONKURS**
Fotofiniš – Primetno bolje komuniciranje članova sajta
- 78 **FOTO-KLINIKA**
Ivana i Milan komentarišu vaše radove
- 82 **FOTO-KONKURS**
"Beograd u fokusu", "Praksa na delu – Hrana" i "Igra svetlosti"
- 96 **PISMA ČITALACA**

16 **Touch Screen**

© TIJANA JEVIĆ

FOTOGRAFI

- 20 **MARCIN STAWIARZ**
Fotografije praznih ulica koje karakteriše ogroman prostor, geometrija, savremeni materijali i, zapanjujuće, odsustvo ljudi
- 46 **TIJANA JEVIĆ**
Uspešno spaja fotografiju, crtež i računarske programe stvarajući, pri tom, radove u novoj formi koja je najbliža Digital Artu

KEREKES ISTVAN

DRAGAN BELIC

© JEREMY KORESKI, RED BULL ILLUME 2010

20

© MARCIN STAWIARZ

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 62 **NOVITETI**
Najave sajma Photokina u Kelnu
- 68 **NIKON D3100**
Rezolucijom od 14,2 miliona piksela i snimanjem video-zapisa u punoj HD rezoluciji, zaseno je sve ostale "Nikonove" D-SLR fotoaparate u ovoj klasi
- 72 **CANON EF 70-200 mm F2,8 L IS II USM**
San svakog "kanondžije" – druga generacija telesum objektivu 70-200 mm f/2,8 iz L-serije
- 74 **PANASONIC LUMIX DMC-LX5**
Boris je proverio šta je to "Panasonic" poboljšao kod nove "petice"
- 76 **JINBEI D-180 SET**
Za sve koji žele da se oporabu u korišćenju studijske rasvete u kućnim uslovima, ovaj set je sve što vam treba

FOTO-ŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 28 **PRAKSA NA DELU – TABLETOP FOTOGRAFIJA**
Sve što naučimo o interakciji svetla s pojednim materijalom na površini našeg stola, može se primeniti kasnije u bilo kom obliku studijskog ili terenskog rada
- 36 **DIGITALNA FOTO-ŠKOLA**
Osnovne tenne konverzije u crno-belo
- 40 **LOMOGRAFIJA**
Područje eksperimentalne fotografije snimljene plastičnim – lomo fotoaparatom

PAZITE NA ČISTOĆU OBJEKATA KOJE SNIMATE, SVAKI OTISAK PRSTA, MRVICA PRAŠINE NA FOTOGRAFIJI ĆE BITI JASNO VIDLJIVI

68

62

76

28

40

LORENA PATA J

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

OSNIVAČ Slobodan Vukadinović
IZDAVAČ Studio One, Beograd, Pčinjska 15a
DIREKTOR Marija Vukadinović
 marija.vukadinovic@studioone.rs
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
 žiro-račun 160-328850-16
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Tomanović,
 ivana.tomanovic@refoto.co.rs
IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.rs
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs
REDAKCIJA Svetislav V. Dragović, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó, Tomislav Peternek
SARADNICI Jelena Matić, Igor Ilić, Marija Milovanović-Maksimović, Radomir Maša Dikosavljević, Goran Malić, Zoran Imširagić, Nenad Petrović, Ljubomir Zlatanović, Srđan "Abdee" Abdjević, Darko Stanimirović, Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska), Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz), Andrijana Pajović, Predrag Vučković
TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Cvejanović
LEKTOR Biljana Gordić
MARKETING mr fot. Dragan Pavlović,
 dragan.pavlovic@refoto.co.rs
 tel. 011/34-49-641; faks. 011/78-60-234
ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS Studio One – Rukopisi i prilozii se ne vraćaju.
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs

CIP – Katalogizacija u publikaciji
 Narodna biblioteka Srbije, Beograd
 77
 FOTO: časopis za kulturu fotografije / glavni i odgovorni urednik Ivana Tomanović. – 1996, br. 1 – Beograd (Pčinjska 15a): Studio One, 1996 – (Beograd: Politika). – 30 cm
 Mesečno. – Od br. 4 (2001) štampa se latinicom, a naslov je Refoto
 ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
 COBISS.SR-ID 117858055

© Sva prava zadržana.
 Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovani ili objavljeni u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje, bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

NASLOVNA STRANA

© TIJANA JEVIĆ, "PLAMENO FLEME"

MILAN ŽIVKOVIĆ
IZVRŠNI UREDNIK

Photoshop radionica broj 3 bila je posvećena konverziji kolor fotografija u crno-beli mod i njihovom naknadnom obradom. Milan je predstavio delić toga, koliko može da stane u časopis ali je zato obećao da će biti barem dva nastavka.

BORIS BJELICA
UREDNIK TEHNIKE

I on je spremio "walking shoes" jer ga, od svih nas, čeka najveći posao na Photokini. Već u ovom broju spremio vam je dobro zagrevanje pa pored toga što je pomogao Imretu oko Noviteta, uradio je opsežne testove najnovijeg Nikon D3100, Canon objektiva 70-200 mm, Panasonic LX5, a tu je i "kineska" rasveta koja, svako, pleni svojom cenom.

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ
FOTOGRAF I ČLAN REDAKCIJE

Sveta ima dovoljno iskustva da zna da je dobro poznavanje svega onoga što koristite u životu veoma važno. Zato je i posvetio svoj članak istraživanju sasvim običnog malog digitalca, koji svi tako rado koristimo, i otkrio da ima pregršt mogućnosti koje mu omogućavaju da bude mnogo ozbiljniji alat nego što to njegov izgled kaže.

JELENA MATIĆ
ISTORIČAR UMETNOSTI

Ljubav fotografije i reklame odavno je započeta, još na početku prošlog veka, a kao i danas, u toj oblasti oprobali su se neki od velikana svetske fotografije kao što su Man Rej, Edvard Štajhen, Aleksandar Rotčenko i mnogi drugi.

DAMIR TILJAK
FOTOGRAF, PREDAVAČ

Ponovo se aktivirao naš stari saradnik iz Zagreba i osnivač foto-škole "Fotonaut". Za rubriku Praksa na delu pripremio je priču o Tabletop fotografiji za koju, na žalost nemamo neko "domaće" ime. Ipak, dobre domaće fotografije imamo, a mnogi od njih bili su polaznici gore pomenute škole ili upravo s Damirom nameštaju studio za neki nov zadatak.

MARINA PAULEUKA
FOTOGRAF I GRAFIČKI DIZAJNER

Lomografija je nama, posetiocima sajma Photokina, veoma dobro poznata jer već godinama imaju ogroman stand koji pleni svojim ludim izgledom. Očigledno da se polako probija i kod nas, a Marina je pokušala i vas zaraziti s "lomografskom groznicom".

IMRE SZABÓ
FOTOREPORTER

U ovom broju preskače "Novinsku školu fotografije" jer je imao pune ruke posla oko brojnih noviteta iz sveta foto-tehnike koje proizvođači najavljuju već par meseci unazad.

STO STRANA ZNANJA

Stara izreka kaže da u svakoj nesreći postoji neka sreća. Pre pola meseca bio mi je rođendan. Iako nećemo govoriti o godinama, jasno vam je da ih imam dovoljno da rođendan ne shvatam kao povod za slavlje. Ipak, nikada se ne treba predati, pa sam i ja pronašla fenomenalan način da tog dana budem presretna. Ne, nisam pozelela ni cveće, ni parfem, ni večeru, ni dijamantski prsten. Sve te tričarije ostavljam ostatku ženske populacije jer ja, na kraju krajeva, njoj i ne pripadam – pa ja sam fotograf! A fotograf, zna se, čudna su sorta. I sada vi moja "braćo po oružju", razmišljate šta sam to pozelela: fotoaparata, objektiv, filtre, stativ ili fleševe... Naravno da nije ništa od toga, pozelela sam nešto mnogo lepše i trajnije – knjigu – fotomonografiju Ričarda Avedona (Richard Avedon) "Modna fotografija 1944 – 2000", jednog od velikana svetske fotografije i mog velikog uzora. Ta knjiga je ne samo retrospektiva njegovih najboljih modnih fotografija već i svojevrstna istorija razvoja mode i modne fotografije koja ju je u stopu pratila. Velika i teška knjiga koja "ubija" koliko je dobra, ali i svojim gabaritom.

Iako sam mlad profesor (barem negde sam mlada, opet ja o godinama), svojim studentima puno puta pokazala sam fotografije Ričarda Avedona kako bismo ih detaljno analizirali. O pojedinima smo pričali i po dvadeset minuta. I tako sam, diveći se svom prelepom rođendanskom poklonu, razmišljala zašto je kod nas toliko teško animirati ljude da nešto nauče, saznaju, zašto je im je toliko teško da napregnu svoje male sive ćelije koje, uzgred rečeno, ne odumiru korišćenjem – naprotiv. Zašto svi traže instant rešenja, instant savete, instant rezultate kada su za kvalitet potrebni ogroman trud i rad. Zašto će svaki fotograf bez razmišljanja potrošiti 200-300 evra za objektiv i još više za fotoaparata, ali ne i 50-60 evra za knjigu. Iako bez alata nema ni zanata, tako ni bez edukacije nema afirmacije – ostajemo da plutamo na površini, nesposobni da zaronimo u prave dubine, do najvećih izazova. Škole, knjige, radionice, seminari, izložbe, druženja... sve je to sastavni

deo svake fotografske ličnosti. Samo pročitajte priče fotografa iz portfolija i shvatićete da fotoaparata ne čini fotoaparata već njegov stav, znanje i ideja koju želi da prenese drugima.

Mi po naš "kontingent" znanja odlazimo pravo na izvor – najveći i najstariji foto-sajam na svetu – Photokinu u Kelnu. Obuli smo udobne cipele jer nas čekaju dugi kilometri obilaska desetaka hala, koje zauzimaju površinu omanjeg srpskog grada. Srećom, digitalna era znatno je olakšala gabarite pres-materijala koji nam se nudi na svakom štandu, jer vam većina izlagača ponudi CD, USB ili čak samo traži adresu elektronske pošte na koju će poslati sav materijal.

Naši dugogodišnji čitaoci već znaju da sva prikupljena znanja nesebično podelimo sa svima vama i to već u sledećem broju imaćete specijalan izveštaj o najnovijim tehnologijama, njihovoj primeni na raznoraznim uređajima, u kom pravcu ide dalji razvoj... Kako se to sve odražava na kreativni deo fotografskog zanata, videćete kroz izložbe kojih u Kelnu, tokom trajanja sajma, bude i 150! Dakle, sledeći broj biće Photokina specijal, što znači da neke od uobičajenih rubrika neće biti, ali će zato količina novih informacija biti "ubitačna", baš kao i ona moja knjiga s početka teksta. Za sve nestrpljive radoznalce, već u ovom broju objavljujemo pregršt novina u svetu fototehnike koje proizvođači najave i pre sajma. S obzirom na to da smo ovaj broj napunili bogatim sadržajem, verujem da će Photokina specijal doći nenadano brzo, a to znači da stalno morate biti u formi da biste pratili munjevit razvoj svih tehnologija koje su umešale prste u fotografiju. Mi smo cipele spremili, a vi?

I kao što Milan jednom reče: *Refoto* – sto strana fotografskog znanja! Čitajte...

IVANA TOMANOVIĆ

Digitalni Refoto!

Od sada, na adresi www.digitalnikiosk.com možete se pretplatiti na digitalno izdanje časopisa *Refoto* koje je identično štampanom izdanju. Cena pojedinačnog broja iznosi 2 evra, pretplata na 6 brojeva 11 evra, a na 12 iznosi 22 evra.

Photoshop

ReFoto radionica 5 Vrhunska postprodukcija

Predavači:
ZORAN IMŠIRAGIĆ – Sertifikovani Adobe instruktork
MILAN ŽIVKOVIĆ – Izvršni urednik časopisa *Refoto*

Obrađena fotografija

Originalan fajl

Originalan fajl

Obrađena fotografija

SPONZORI RADIONICE

BSProcesor
Zajedno možemo mnogo.

EPSON
EXCEED YOUR VISION

REFOTB

30.10.10.

Uđite i vi u svet profesionalne postprodukcije na petoj po redu *Photoshop radionici*. Kroz obradu nekoliko fotografija iz oblasti reklamne fotografije, portreta, tabletop, "life" fotografije i drugih, naša dva predavača pokazaće vam praktičnu upotrebu brojnih alata, postupaka, dodataka (plug-in)... svega onog što prati vrhunsku postprodukciju fotografija.

INFORMACIJE O RADIONICI

Mesto održavanja

Dom kulture "Studentski grad",
Bulevar Zorana Đinđića 179, Novi Beograd

Trajanje radionice

Od 10 h do 18 h, sa tri pauze za osveženje i jednom za ručak

Datum održavanja

30. oktobar 2010.

Uslov za učešće

Osnovno poznavanje Photoshop programa

Kotizacija

3.600 dinara. U cenu je uračunato osveženje (kafa, čaj, sokovi, voda – po izboru) i ručak u vidu sendviča i dezerta.

Uplate: račun br. 160-328850-16,
Banca Intesa, primalac: Studio One d.o.o,
Pčinjska 15a, Beograd

Prikaz

"Epson" štampači i tehnologije štampanja

Nagradna igra

Na kraju radionice organizovaćemo nagradnu igru. Za najbolje učesnike radionice sponzori će obezbediti lepe nagrade

ROK ZA PRIJAVU I UPLATU

28. 10. 2010.

Prijavite se na

011/34-49-641 ili na e-poštu: citaoci@refoto.co.rs

U fokusu

NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA

DINKO NESKUSIL, KARLOVAC, HR

"Maori"

"Fotografija je snimljena na Međunarodnom festivalu folklor koji se tradicionalno održava u 7. mjesecu u Karlovcu. Na fotografiji su članovi grupe Maora sa Novog Zelanda. Snimljena je Canonom 40D i zum objektivom 70-200 mm f/4 IS, te naknadno pretvorena u sepiju. Ove godine odlučio sam da snimam samo portrete sudionika festivala smatrajući da je sve ostalo već viđeno, a izrazi lica u krupnom planu bili su mi najupečatljiviji."

Rođen je 1966. godine u Karlovcu, fotografirao, razvijao kroz osnovnu i srednju školu i pomalo izlagao. Danas malo manje razvija filmove, a puno više digitalizira fotografije. Analogne i digitalne fotografije šalje na mnoge domaće i međunarodne izložbe, a održao je i nekoliko samostalnih. Za neke je fotografije dobio i nagrade, a mnoge su završile u raznim knjigama, časopisima, kalendarima... Član je i dopredsjednik Foto-kluba "Karlovac", a radi kao grafički urednik u lokalnim novinama. Fotografijama dočarava pejzaže, gradske vedute, sudbine običnih ljudi. Živi i radi u Karlovcu.

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE
PUTOVANJA
MAGAZIN ZA UREĐENIKOVU POTRASKU
POKLANJA PRETPLATU
NA 6 BROJEVA

BORIS BAJČEVIĆ,
BEOGRAD, "KRALJ"

"Poslednjeg dana jula, jednog subotnjeg popodneva rešio sam da posle dužeg vremena prošetam Dunavskim kejom na Dorćolu i pokušam da napravim neku interesantnu fotografiju. "Ulov" nije bio baš bogat, ali ne i zanemarljiv. Zabeležio sam nekoliko interesantnih detalja drvenih usidrenih splavova. U povratku, prolazeći pored zoološkog vrta, pomislio

sam da bih mogao da uđem unutra i napravim nekoliko portreta "iz zatvora". Uslovi za fotografisanje u pojedinim momentima nisu bili idealni, pošto je već bilo kasno popodne, a bilo je i oblačno, tako da je nedostajalo svetla, te su fotografije mahom snimljene na višim ISO vrednostima. To je negde rezultovalo i pojavom šuma koji sam u postprodukciji

pokušao da otklonim. Kod portreta lava, tj. "Kralja", u Photoshoppu sam zatamnio pozadinu i izvršio konverziju u crno-belo."

Boris Bajčević rođen je u Beogradu 1974. godine. Fotografijom se bavi iz hobija oko dve godine. Posедуje Canon EOS 50D, kao i Canon G9. Zaposlen je u agenciji za istraživanje tržišta.

PREDRAG PETKOVIĆ,
SMEDEREVO, "MUVA S
NEOBIČNIM OČIMA"

"Ova fotografiju mi je draga jer je na cvetu okupanim kapima jutarnje rose pozirala muva s neobičnim očima (Stomorphina lunata). Svetlo je prirodno (prvo jutarnje), a od opreme sam koristio Nikon D90 i objektiv Micro Nikkor 105 VR. Da bih dobio celu muvu u fokusu koristio sam tehniku "fokus stacking" (10 fotografija s različitom fokusnom tačkom sam spojio u jednu), a ostala podešavanja su ISO 200, f/11 i brzina 1/200 sekunde (bez blica)."

Predrag Petković je iz Smedereva i fotografijom je počeo da se bavi pre godinu dana. Najviše voli makro fotografiju u kojoj iskreno uživa.

JOVANA STOJANOVIĆ, LESKOVAC, "LITTLE TIGER"

"Fotografija je nastala u uzbudljivoj jurnjavi dve mlade cica mace, prinove koje su se pojavile kod bake u dvorištu. U toj brzini pokušavala sam da ulovim neki momenat, ali bilo je uzaludno. Nekoliko snimaka ispućano je na zamučene pokrete i loše kadrove, ali, baš to škljocanje analognog fotoaparata privuklo je pažnju jednoj od njih. Mačka

je, kao po običaju, bila radoznala i želela da sazna kakva je mašinerija posmatra i da li je to nešto što bi ona lovila, igrala se ili pojela. Trenutak tog kontakta je zabeležen."

Jovana Stojanović završila je Fakultet umetnosti u Nišu – osek Primenjena umetnost. Član je Foto-kluba "FON" Niš.

MARINA BUGARČIĆ, BEOGRAD, "KATANAC"

"Fotografija katanca nastala je jednog popodneva, sasvim slučajno na ulasku u stari mlin u selu pored Čačka. Za fotografisanje sam koristila Nikon D60 i objektiv Sigma 17-70 mm."

Rođena je 1987. godine u Čačku, po zanimanju je diplomirani menadžer i diplomirani ekonomista. Imala je nekoliko grupnih izložbi, od kojih je najviše ponosna na onu pod nazivom "Život Roma". Fotografijom je počela da se bavi pre skoro tri godine, kao hobbijem koji je svakodnevno ispunjava i čini srećnom.

SONY
make.believe

NOVO!

SLT-A55

Revolucionarna tehnologija providnog ogledala Exmor™ APS HD CMOS s. od 16,2 MP, Live View, Full HD AVCHD, 10 fps, 7,5 cm LCD, GPS.

NOVO!

DSLRA-560

Exmor™ APS HD CMOS s. od 14,2 MP, Live View, Full HD AVCHD, 7 fps, 7,5 cm LCD.

NOVO!

NEX5

Najmanji aparat na svetu sa izmenjivim objektivima Exmor APS HD CMOS od 14,2 MP, HD 1080i v. z., LCD ek. od 7,5 cm, Sweep Panorama.

Foto Oprema d.o.o.
Surčinski put 1/o
11070 N.Beograd
011/712-9136
www.foto-oprema.com
www.sony.rs

ENIGMATSKA MESTA ILI MESTA RAZOTKRIVANJA

Đorđe Odanović, 1–13. 10. Blok Gallery, Beograd

O seriji pejzaža sam autor kaže: "Pejzaž je projekcija ličnog iskustva, traženje mesta u prirodnom okruženju čiji vizuelni potencijal poseduje sadržaje o kojima možemo da slutimo. Tražim mesto unutar prostora i odabiram kadar, koji stvara sugestiju mogućeg ili stvarnog događaja..."

Koristim više fotoaparata različitih formata od 6x6, 6x7, 9x12 do 18x24 cm. Oni mi omogućavaju potpunu kontrolu procesa posmatranja, odabira i kadriranja smene svetlosnih i drugih promena u polju pogleda. Upotrebom različitih sočiva pogotovu u formatu 18x24 cm, koja vode ka malim aberacijama, postižem mekotu i ugaonu neoštrinu, ili pojavu elementarnog vela u delovanju pri uslovima kontra - svetla.

ŽIVOT JE SADA SASVIM DRUGAČIJI

Dejan Atanacković, 3 – 16. 9. 2010, Galerija '73, Beograd

Izložba je posvećena putovanjima, stvarnim i zamišljenim. Već skoro dvadeset godina, autor živi u Firenci i Beogradu i provodi znatan deo vremena i energije u savladavanju distance između ova dva grada. Poslednjih godina koncept putovanja zabrinjavajuće se sveo na odlazak i povratak, pa su tako razne teme putovanja poput kakvih idealnih, pa i zaboravljenih kategorija, počele da se nameću kao teme za razmišljanje. Predstavljajući radovi (video, fotografije, objekti) govore o aktuelnim opsesijama autora, (ne)objašnjivom uplivu detinjstva u njegov sadašnji život.

NA ULICI

Aleksandar Saša Tomulić, 27. 9 – 2. 10. 2010, Filodrammatica, Rijeka, HR

Osmo samostalna izložba Aleksandra Saše Tomulića, koji ima zvanje Artist FIAP (AFIAP) i član je HDLU Rijeka. Izlagao na preko 120 skupnih izložbi u 23 zemlje, gdje je dobio 39 nagrada i priznanja. "Izložbom Na ulici, Saša Tomulić predstavlja novu cjelinu fotografija kojima su zajednički i glavni motiv – ljudi. Fokusiranje na ljudski lik, figuru, portret, pokret, stav, izraz, emociju, pozu osnovno je zanimanje kojim se Saša na ovoj izložbi bavi. Svi fotografski, likovni, formalni izazovi podređeni su sadržaju. Priroda ulične fotografije nameće upravo takav pristup, bez mogućnosti režiranja, namještanja, eksperimentiranja. Pristup u kojem dobro kadrirani motiv i pravi trenutak čine energiju poruke." (iz kataloga)

NEŠTO DA TI KAŽEM

Zorica Petrović, 2–17. 10. Galerija Centra za kulturu Smederevo

Očaravajuća je njena fascinacija srbijanskim selima, njihovim stanovnicima koji predstavljaju istinske titane koji i u svom posljednjem dahu čuvaju tako jednostavne životne priče. Priče koje danas izgledaju tako apstraktno i neverovatno, složenije i od najkompleksnijih montaža koje bi mnogi poželili da naprave. I da se podsetimo da smo skoro svi zaboravili da je jednostavnost osnova svih komplikovanih stvari. I upravo je ta osobina itekako izražena na njenim fotografijama. Direktn pristup i komunikacija koja kao da sakriva fotoaparat u njenoj ruci i omogućava da snimi scene sa ljudima iz prvenstveno srpskih sela nad koje se nadvila tamna senka ništavila.

RENÉ MAGRITTE I FOTOGRAFIJA

16. 9 – 17. 10. Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

mišljao slikar koji se koristio fotografskim objektivom kao kistom kako bi vidio drugačije... Birao je najbanalnije situacije, najobičnije predmete, kako bi iz njih iskrsnulo neobično, nevidljivo, kako bi dosegao područje mašte i snove. Izložbu organiziraju Wallonie-Bruxelles International i Muzej za umjetnost i obrt.

Na izložbi će biti predstavljen izbor fotografija (ukupno šezdeset i jedna) Renéa Magrittea, jednog od najintrigantnijih nadrealističkih umjetnika 20. stoljeća. Fotografije prikazuju život i stvaralaštvo tog čuvenog belgijskog slikara (Lessines, 1898. - Bruxelles, 1967.). Likovnu akademiju upisao je u Bruxellesu 1916. godine, Georgette Berger postaje mu supruga 1922. godine, a trajno njegova inspiracija i model. Od 1927. Magritte suraduje s francuskim nadrealistima, prvu izložbu u SAD organizira 1936., a prvu samostalnu u Parizu 1948. godine. "Svaka je stvar misteriozna", "Volim subverzivni humor", "Zaista sam čovjek sa sjevera", samo su neke od njegovih izjava koje nam sugeriraju kako je raz-

FOTO-SAFARI PROZOR-RAMA 2009

4. 9. 2010. Dom kulture, Prozor, Rama

Kao dio manifestacije "Ramske jeseni 2010" održana je izložba fotografija "Foto-safari Prozor – Rama 2009", na kojoj je predstavljeno 110 fotografija. Fotografije s izložbe su nastale prošle godine u sklopu manifestacije "Dani fotografije BiH", koje je organizovalo Udruženje umjetnika "Art Work" iz Prozora i Asocijacija za umjetničku fotografiju BiH. Selektor izložbe Ozren Božanović odabrao je radove 28 autora koji su prošle godine fotografisali prirodne ljepote, sakralne i druge spomenike na području općine Prozor – Rama. Uručene su i nagrade za

najbolje fotografije, pa je prvu nagradu za fotografiju "Jezerka čarolija" dobio Mirsad Mujanović, drugu za fotografiju "Jesenja idila" – Milorad Kaštelan, treću za fotografiju "Mirko" – Monika Andrejaš, a pohvale za fotografije dobili su: Husein Šljivo za fotografiju "Uzlet", Siniša Skenderija za "Blinjinje 1" i Branko Pejaković za fotografiju "Bliski susret". Uručene su i nagrade za kolekcije fotografija, pa je prvu nagradu dobila Lucija Mujanović, drugu Nihad Arnautović i treću Dragan Prole, a pohvale su dobili Mirko Adžaić i Senad Huskić.

MIRSAO MUJANOVIĆ

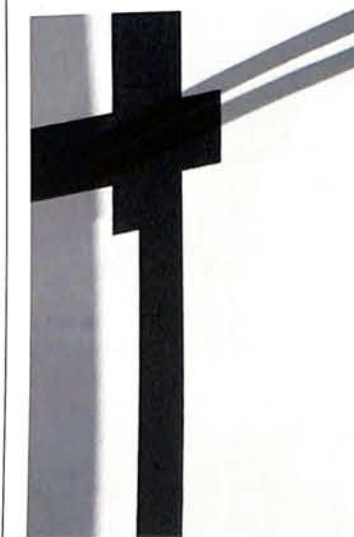
VIDENJA
Božana Marinček, 10–27. 9. Leskovački kulturni centar

Bez ikakvih opterećenja, gonjena isključivo svojom kreativnošću i potrebom da barem ponekad zaustavi vreme, kako bi svima pokazala lepotu ljudi i predela koji ih okružuju, autorka traga za mestima, inspiracijom ili jednostavnije rečeno traga za fotografijom. Njena neprekidna potraga odvela je na bezbroj mesta, od ekstremno urbanih do potpuno ruralnih i svuda je uspevala da pronade i zabe-

leži poneku lepu i jedinstvenu priču. Kada su Bunjuela pitali zašto snima filmove odgovorio je kako ovo sigurno nije najbolji od mogućih svetova. Jedan veoma zanimljiv i pre svega ličan svet pronalazimo i na fotografijama Božane Marinček. Na vama je da odlučite da li je ovaj kojeg nam Božana pokazuje bolji i lepši od onog realnog u kojem je nastao.

DEEP SURFACES

Aniko Robitz, 9. 9 – 15. 10. 2010. Photon Galerija, Ljubljana

Foton Galerija predstavlja samostalnu izložbu, jednog od najvažnijih protagonista nove mađarske i evropske fotografske i savremene umetničke scene. Izložba od 30 fotografija i jednog video-klipa predstavlja umetnikovu aktivnost i kreativnost u poslednje dve godine u okviru multimedije, kroz klasične fotografske pristupe. Dela Anika Robitza formalno su čiste i osetljive vizuelne slike, inspirisane fotografskim eksperimentima istorijske avangarde, modernističke tradicije kao i savremenim tehničkim i umetničkim metodama.

NAŠ AUTOR U FOTO-KNJIZI 1X.COM

Ove godine je u knjigu "U potrazi za uzvišenim" uvrštena i fotografija "Life is beautiful", našeg autora Dragana M. Babovića (<http://1x.com/v2/#?id=27232&action=view>), koju je Refoto ranije objavio na svojoj duplerici u rubrici "U fokusu". Ova fotografija je na sajtu www.1x.com od kada on postoji, treća po popularnosti, a u kategoriji "Everyday" – prva. Do sada ju je videlo oko 122.000 ljudi.

DRAGAN M. BABOVIĆ

34. MEĐUNARODNI SALON FOTOGRAFIJE DEJE 2010

5 – 19. 10. 2010. Galerija Narodnog muzeja, Zaječar

Još jedna uspešna izložba održana je u Zaječaru jer je na 34. međunarodni salon fotografije "Deje 2010" pristiglo

7.778 fotografija od 586 autora iz 59 zemalja. Izložba se održava pod patronatima Foto-saveza Srbije, FIAP-a (Fédération Internationale de l'Art Photographique) i PSA (Photographic Association of America). Ukupno je dodeljena 21 medalja i 30 pohvala.

HEIKO ROEMISCH, NEMAČKA, "TRABER LINE 1"; TEMA "SPORT"; ISF ZLATNA MEDALJA

IŠTVAN KEREKES, MAĐARSKA, "JELENA" TEMA "SLOBODNA"; PSA ZLATNA MEDALJA

BERRIN HIZZ, TURSKA, "MASTER ENVER" TEMA "CRNO-BELO"; FSS ZLATNA MEDALJA

NADYEZDA ANZHELINA, UKRAJINA, "NOT ALL CATS ARE EQUAL" TEMA "SLOBODNA-KOLOR"; PSA ZLATNA MEDALJA

BEOGRAD

Biseri srpske fotografije

4. - 31. 10. 2010. Hol Narodne banke Srbije

Tokom oktobra, u Holu Narodne banke Srbije biće predstavljeno 99 radova od 50 eminentnih fotografskih stvaralaca, od kojih su neki ugradili najbolji deo sebe u istoriju srpske fotografije, kao što su: Stanoje Bojović, Miloš Pavlović, Vojislav Marinković, Branibor Debeljković, Jovan Miljković, Vidoje Mojsilović, Tomislav Peternek, Đorđe Buklić, Ivo Eterović, Dragoljub Tošić i mnogi drugi, u periodu od ranih pedesetih do poznih osamdesetih godina prošlog veka. To su fotografije iz arhiva Foto-saveza Srbije koga čini preko 2.000 originalnih radova, prikupljenih više od pola veka.

© ALEKSANDAR DOUGI

51. oktobarski salon
8. 10 - 21. 11. **Prostor budućeg Muzeja grada Beograda, zgrada bivšeg kompleksa Generalštaba, Resavska 40b**

Naziv ovogodišnjeg salona "Nama prija noć", potiče iz eseja argentinog pisca Borhesa koji sugeriše kako nam noć pomaže da potisnemo/obrišemo nevažne detalje. Ta nit vodi do koncepta 51. oktobarskog salona koji se bavi sećanjem (individualnim i kolektivnim), rekonstrukcijom i percepcijom stvarnosti, odnosno načinom kako sami, namerno ili podsvesno, biramo šta ćemo pamtit, a šta zaboraviti. Iz takve selekcije stvarnosti formira se platforma s koje se sagledava i predstavlja život, što je i umetničko polazište švedskog kustorskog para Juana Pusea i Selie Prado. Oni žele da ukažu koliko

je individualno i kolektivno sećanje uključeno u proces beleženja i prepravljavanja istorije i da podstaknu pitanja o tome ko ima pravo da filtrira priče i određuje pravila.

Fotografije iz Pariza

TOMISLAV PETERNEK, 29. 10. - 10. 11. 2010. Blok Gallery, Novi Beograd

Serijsa crno-belih fotografija u duhu prave "life" fotografije i čuvene agencije "Magnum", koje je naš renomirani fotograf snimao tokom brojnih poseta Parizu.

JAGODINA

Sećanja na Jagodinu
SLOBODAN PAVLOVIĆ
1 - 15. 10. 2010. **Kulturni centar Jagodine**

Svoja sećanja na Jagodinu, grad u kome je živio pre četvrt veka, pokazaće nam Slobodan Pavlović (KMF FSS, AFIAP) na izložbi fotografija, koju će otvoriti u galeriji Kulturnog centra u Jagodini. Sve fotografije snimljene su između 1982. i 1988. godine. Ovo je peta Pavlovićeva samostalna izložba.

RIJEKA, HRVATSKA

Barcelona Live Stream
TIM ERTL, 2 - 11. 9. Mali salon, Rijeka

Izložba je podijeljena u pet sekcija, a sadržava 136 fotografija koje kroz arhitekturu, detalje, scene s ulice i ljude oslikavaju prijelaz iz industrijskog u kulturno i turističko središte. Tim Ertl rođen je 1973. u austrijskom gradu Grazu. Radovi su mu objavljivani u magazinima *Lonely Planet*, *FHM*, *Notion Magazin*, *ČIP*, *Mix Mag*, *DJ Mag* i *DJ te Red Bulletinu* i mnogim drugim publikacijama.

SANDA VITOROVIĆ

WORKSHOP PETERNEK

Četvoro polaznika "Radionice" Tomislava Peterneka upravo su dobili sertifikate o završetku tromesečnog, slobodno recimo, fotografskog školovanja. Romana Kasumović, Sanda Vitorović, Silvia Bolzan i Čedomir Vlajić su, po programu, radili dva meseca analognu fotografiju na fotografskom filmu velikoformatnim fotoaparatom 9x12 cm, Haselbladom srednjeg formata 6x6 cm i najpopularnijim SLR fotoaparatom. Snimali su u studiju gde su kreirali snimke mode,

portreta, muškog i ženskog akta, kao i na ulici loveći detalje iz svakodnevice u stilu prave "Life" fotografije. U laboratoriji su učili kako da izrađuju crno-bele fotografije i to većih dimenzija. Osnovno znanje o digitalnoj fotografiji, fotoaparatom, programu za obradu slika Photoshop i ostalim pomagalima najnovije foto-tehnologije stekli su jednomesečnim radom u studiju Igora Mandića, likovnog umetnika fotografije, člana ULUPUDS-a.

SILVIA BOLZAN

Novi Workshop počinje sredinom januara, a svi zainteresovani mogu se javiti Tomislavu Peterneku na telefon 064/1110920 ili elektronskom poštom na: tpeternek@sezampro.rs.

ROMANA KASUMOVIĆ

POLAZNICI NA CELODNEVNOM SNIMANJU U CARSKOJ BARI

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Elliott Erwitt NEVIĐENO

(Unseen)

/izdavač: TENEUES PUBLISHING, 2006; /jezik: ENGLESKI, NEMAČKI, FRANCUSKI, ITALIJANSKI I

SPANSKI; /format: 28,5 X 37 CM; 160 STRANA, 156 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; /cena: 7.118 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

U uvodnom eseju monografije, pristup Eliota Ervita okarakterisan je kao istovremeno filozofski i jednostavan. Prepoznatljiv po fotografijama na kojima se prepliću humor i ironija, Eliot Ervit spada u red vodećih reklamnih i dokumentarnih fotografa druge polovine XX veka. Urađena u saradnji s Ervitom, kako sam naziv govori, monografija predstavlja kolekciju do sada neobjavljenih radova nastalih od 1953. (kada je postao član agencije "Magnum"), do 2006. godine. Pored fotografija Trumana Kapota (Truman Capot) ili Merilin Monro (Marilyn Monroe), kolekcija obuhvata i radove s prikazima gradova, svakidašnjih situacija i ljudi.

Rudolf Kuenzli DADA

/izdavač: PHAIDON PRESS, 2006; /jezik: ENGLESKI; /format: 25 X 29 CM; 304 STRANE; OKO 100 KOLOR I CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; /cena: 5.062 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Posvećena jednom od najznačajnijih umetničkih pokreta XX veka, knjiga pripada dobro poznatoj "Fejdonovoj" ediciji "Teme i pokreti" ("Themes and Movements"). Obuhvata radove nekoliko desetina, kako poznatih, tako i malo poznatih dadaista, a dobar deo posvećen je fotografiji, različitim, tada atipičnim fotografskim tehnikama (foto-montaže, kolaži), radovima Hane Hoh (Hannah Höch), Mana Reja (Man Ray), Raula Hausmana (Raoul Hausmann) i drugih umetnika. Ono što knjigu izdvaja od drugih izdanja posvećenih Dadi jeste osvrt i na dadaistički pokret u centralnoj i istočnoj Evropi, Japanu, kao i na uticaj koji je Dada izvršila na umetnost nakon Drugog svetskog rada. Pored odlično odrađenog eseja, radova i biografija umetnika, u knjizi se nalaze teorijski tekstovi, izjave, delovi manifesta, poezija.

Mary Warner Marien FOTOGRAFIJA - KULTURNA ISTORIJA TREĆE IZDANJE

A Photography - Cultural History

/izdavač: LAURENCE KING PUBLISHING, 2010; /jezik: ENGLESKI; /format: 22 X 29,2 CM; 568 STRANA; 642 KOLOR I CRNO-BELE FOTOGRAFIJE; /povez: MEK; /cena: 5.460 DINARA; /mesto prodaje: SUPERMARKET KONCEPTUALNA RADNJA.

Sasvim sigurno jedna od najbolje urađenih svet-skih istorija fotografije doživela je treće izdanje. Iako je od prethodnog izdanja prošlo svega nekoliko godina, ovo poslednje pretrpelo je znatne promene. Osim što je pojedina prethodna poglavlja upotpunila nekim novim podacima, Mary Warner Merien ubacila je i nove fotografije. Kao i u prvom izdanju, u pitanju su malo poznate fotografije. Svako poglavlje sadrži i novi segment pod nazivom "Filozofija i praksa", u kojem se razmatraju određena teorijska shvatanja i stavovi o fotografiji u periodu kojem je poglavlje posvećeno. Poslednji deo knjige obrađuje fotografiju XXI veka, uspon digitalne fotografije, digitalne fotoaparate, mobilne telefone, Internet, fotografiju i globalizaciju.

U POTRAZI ZA UZVIŠENIM

(In Pursuit of the Sublime)

/izdavač: 1X.COM, 2010; /jezik: ENGLESKI; /format: 205 FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD; /cena: 7.875 DINARA; /mesto prodaje: WWW.1X.COM.

U moru svetskih foto-sajtova, www.1x.com se izdvaja kao sajt za koji mnogi tvrde da ima najbolje fotografije na vebu. U to se se uverili fotografi koji su slali svoje fotografije u nadi da će biti objavljene. I sami autori sajta su vršni fotografi, pa su postavili visoke i stroge kriterijume za objavljivanje, jer svaka koja je primljena, mora proći kroz zahtevne filtre. No, da bi priča bila još ubedljivija, "1x" jednom godišnje objavi knjigu sa oko 200 najboljih fotografija postavljenih na sajtu u prethodnoj godini. Tako je u ovogodišnjoj knjizi Photobook 2010 "U potrazi za uzvišenim", koju su sami autori sajta proglasili za najbolju do sada, objavljeno 205 fotografija od isto toliko fotografa, a u izboru stručnog žirija sajta. Sve fotografije u malom formatu mogu se videti na <http://1x.com/photobook>, a knjiga se može naručiti za 100 dolara ili 75 evra.

Marko Todorović STREETART LOVE.RS/BELGRADE

/izdavač: BOOKMARKS ETC D.O.O. BEOGRAD, 2010; /jezik: SRPSKI I ENGLESKI; /format: 16 X 24 CM; 102 STRANE; OKO 90 KOLOR-FOTOGRAFIJA PREKO CELE STRANE; /povez: TVRD; /cena: 1.850 DINARA; /mesto prodaje: SUPERMARKET KONCEPTUALNA RADNJA.

Jedan od poznatijih domaćih autora u domenu reklamne fotografije - Marko Todorović (1975), u proteklih nekoliko godina intenzivno fotografishe dešavanja i radove beogradske "street art" scene. Rezultat toga jeste odlična knjiga, svojevrsna dokumentacija o radovima umetnika kao što su AIR ili TKV i Sila/352. Propraćena uvodnim esejem pod nazivom "Dijalog ulice", kako zbog tematike, tako i samog pristupa autora, knjiga koja se pojavila tokom leta predstavlja pravo osveženje na domaćoj fotografsko-umetničkoj sceni.

AVEDON MODA 1944-2000 KONAČNA KOLEKCIJA

(Avedon Fashion 1944-2000, The Definitive Collection)

/izdavač: ABRAMS BOOKS, NEW YORK, 2009; /jezik: ENGLESKI; /format: 25,4 X 32 CM; 374 STRANE; 200 CRNO-BELIH I 45 KOLOR FOTOGRAFIJA; /povez: TVRD; /cena: 8.100 DINARA; /mesto prodaje: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Reprezentativna monografija jednog od najistaknutijih modnih fotografa druge polovine dvadesetog veka, Ričarda Avedona objavljena je povodom možda najveće izložbe retrospektivnog karaktera, održane u Internacionalnom Centru za Fotografiju od maja do septembra prošle godine. Pored kustoskinje Carol Squiers u realizaciji izložbe i publikacije učestvovalo je nekoliko eminentnih autora, među kojima su i istoričar fotografije Filip Garner (Philippe Garner) i kritičar Vins Aleti (Vince Aletti). Knjiga obuhvata odlične eseje i sve najznačajnije Avedonove fotografije, od prvih nastalih u vreme rada za *Harper's Bazaar*, preko radova iz *Voguea*, *Egoiste* i *The New Yorker*. Za poznavaoce Avedonovog stvaralačkog opusa, ali i modne fotografije, knjiga je jedno od najboljih izdanja koja su se pojavila kod nas.

Koliko brzina ima... vaš fotoapararat?

Jednom davno, u Libiji, simpatičan doktor prodavao je svoj dobro očuvani automobil "opel rekord". Cena je bila dobra i ubrzo se našao kupac. Kada je seo s doktorom u kola da se vozi, probe radi, ubacio je u prvu, drugu, treću, pa četvrtu brzinu. Doktor ga iznenađeno upita: "Pa zar taj auto ima četiri brzine?" Objašnjenja radi, do tog vremena (šezdesetih godina prošlog veka) postojali su "opeli" koji su imali samo tri brzine. Simpatični doktor uopšte se nije potrudio da sazna koliko stvarno brzina ima njegov automobil, koji je vozio nekoliko godina, već je pretpostavio da ima tri brzine, kao i prethodni modeli. Sada malo da okrenem temu i da vas zaista upitam: "Koliko brzina ima... vaš fotoapararat?"

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

Upoznajte svoj fotoapararat da biste snimali bolje fotografije. Saznajte koje su njegove mogućnosti da biste iz svake situacije izvukli maksimum

Pitanje je smešno. Kako fotoapararat može da ima brzine? No, jeste li sigurni da ga dobro poznajete? Ako sada kupite nov fotoapararat, dobićete neko malo uputstvo u stilu "brzi start" ili tako nešto. Tu će vas proizvođač uputiti samo na najosnovnije funkcije, kako da što pre napravite fotografiju vašim novim sokočalom. Pre nekoliko brojeva pisali smo o tome kako da posedite vaš novokupljeni digitalni fotoapararat. Iscrpno uputstvo, koje mnogi ne čitaju, postoji na Internetu, treba ga skinuti i odštampati. U Beogradu sam štampao takve knjižice za nekoliko stotina dinara! Ako je vaš fotoapararat mali i jeftin, nemojte misliti da su i njegove mogućnosti male. Masovna proizvodnja i kompjuterska tehnologija opremile su male digitalce tako da mogu da rešavaju veoma komplikovane

zadatke prilikom snimanja. Raniji digitalci od tri, četiri ili malo više megapiksela mogli su sve da urade i industriji nije ostalo ništa drugo nego da uvođenjem specijalnih postavki označenih sličicama povećaju komfor pri snimanju. Sada ću se upustiti u otkrivanje nepoznatih mogućnosti malih digitalaca koje mi stoje na raspolaganju. Drugim rečima, da otkrijem "koliko brzina ima..." moj fotoapararat. Neću se zadržavati na onim uobičajenim postavkama koje je najčešće lako otkriti, nego ću potražiti one skrivene ali praktične postavke. Neću pominjati marke fotoapararata (koliko god je moguće), da ne bih učinio nepravdu proizvođačima čije modele nisam imao u rukama prilikom pisanja ovog članka.

Noćni portret (noćni snimak)

Ova opcija bila je i ranije poznata i danas verovatno nema nijednog digitalca koji je nema. Svetlomer fotoapararata izmeri svetlo na pozadini koja je, u principu, tamna. Kada se fotografiše neka osoba naspram takve pozadine (npr. grad s noćnim osvetljenjem), iako blic blesne, samo trajanje ekspozicije dovoljno je dugo da prikaže detalje u pozadini. Zbog toga, kod ove postavke, treba obavezno umiriti fotoapararat na stativu ili nekoj stabilnoj podlozi kako se ne bi pojavili "duhovi" – duple slike.

Pejzaži

Kada želite da zabeležite atmosferu i verno da prenesete, na primer, zalazak sunca, opcija za snimanje pejzaža isključuje blic, što znači da pri slabom svetlu morate da postavite fotoapararat na neku stabilnu podlogu, najbolje stativ, ali može i na kola, ogradu – bilo šta čvrsto i stabilno.

Gde treba tražiti dopunske mogućnosti vašeg digitalca?

Od početka mog druženja s digitalnom fotografijom imao sam averziju prema sličicama koje su označavale najpovoljnija podešavanja za različite vrste snimanja. Mislilo sam da su to sličice za fotografije početnike i s prezrenjem sam gledao na njih. Smatrao sam "šta ima mene neko da uči kako da postavim fotoapararat za snimanje portreta, pejzaža ili slično". Tom stavu doprinela je moja praksa da u najvećem broju slučajeva snimam u raw formatu,

a jpeg sam koristio tek kao brzu mogućnost za izradu fotografija, kada zatreba. Sada vidim da, bar kod novijih digitalaca, te sličice imaju puno smisla. Nije to da ja ne znam da isključim blic kada snimam pejzaže, nego često zaboravim. Pojavile su se, zatim, nove mogućnosti, pa sada mogu toplo da preporučim da se te postavke označene sličicama koriste, tim pre ako nemate mnogo fotografskog iskustva.

Zatvorene oči

Prilikom snimanja grupa dogodi se, skoro kao po pravilu, da neko na snimku ima zatvorene oči. Jedan od modela "Prosumer" fotoapararata ima postavku na samookidaču da napravi odmah tri snimka. Ako je baš neophodno, kasnije, u Photoshopu, lice sa zatvorenim očima može se zameniti licem iste osobe sa druge fotografije gde ona ima otvorene oči.

HDR

O H(igh) D(ynamic) R(ange) pisali smo u nekom od ranijih brojeva. Sada već postoje i mali digitalci s mogućnošću automatskog pravljenja HDR snimka od tri fotografije. Nisam imao prilike da ih koristim, ali verujem da je i to na nivou svih ostalih zadataka koje mali digitalci mogu realizovati.

Snimanje na snegu ili na plaži

Ova postavka na fotoapararatu osigurava da prilikom snimanja na snegu ne dobijete sneg sive boje, a snimljenu osobu crnu (siluetu). Belina snega prevari svetlomer ugrađen u fotoapararat i daje prekratku ekspoziciju, tj. fotografije su podekspozicionirane. Ranije sam preporučivao da se izmerena ekspozicija produži za bar dva otvora blende. Međutim, na ovoj postavci fotoapararat sam rešava taj problem. Prilikom snimanja na plaži ekspozicija se koriguje tako da belina peska i mora ne uništi detalje.

Proučite uputstvo

Nabrajanje svih korisnih osobina koje imaju pojedini mali ili "Prosumer" digitalci oduzelo bi mnogo prostora. Svakome ko ima digitalni fotoapararat preporučujem da preko Interneta nađe detaljno uputstvo i postavi sebi zadatak da se podrobno upozna sa svim mogućnostima svog fotoapararata. Samo tako izbeći će da vozi kola koja imaju četiri brzine – samo od prve do treće...

Korigovanje crvenih očiju

Mali digitalci često omogućavaju da se na već snimljenoj fotografiji koriguju crvene oči. Pogledajte u uputstvo koje ste, nadam se, odštampali, i otkrićete

da li vaš digitalac ima tu opciju koja će vas osloboditi muke naknadnog uklanjanja crvenih očiju u nekom od programa za obradu fotografije.

Panorame

Prvi digitalni fotoaparati imali su mogućnost pravljenja panorama od nekoliko snimaka načinjenih uz pomeranje oko vertikalne ose, koje su se kasnije spajale korišćenjem nekog programa. Danas većina digitalaca sama "sklapa" panoramske fotografije. Tako sada postoji mogućnost u samom fotoaparatu za nešto za šta se ranije morao koristiti računar.

Identifikacija lica na snimku

Pre više od jedne decenije, negde u prvim brojevima *Refoto* časopisa (koji se tada zvao samo *Foto*), pisao sam članak o snimanju kompaktnim fotoaparatom (na film, jer je tada digitalna fotografija još bila u pelenama) i savetovao sam čitaocima kako da prilikom snimanja ljudi postave oznaku automatskog uoštravanja na lice jedne osobe, pa pritiskom na okidač "do pola" da "zamrznu" tu tačku i ne puštajući okidač, kadriraju fotografiju i pritisnu okidač do kraja. U protivnom, oštrina padne tamo na nekom zidu ili zavesi, a predmet snimanja bude neoštar. Ne znam zašto je to mnogima bilo teško da urade, tek foto-industrija rešila je problem tako što je osposobila digitalac da "prepozna" lica. Naravno, ona lica koja imaju oba oka, nos i usta. Ne prepoznaje one koji su se okrenuli u stranu – mislim da bi bilo mnogo i to očekivati od fotoaparata. Ako ste rešili da i sami budete deo fotografije, postavite samookidač na "Face Self Timer" (ako ga im-

ate) i pritisnite okidač, a zatim se prošetajte do grupe koja se već namestila. Fotoaparat će snimiti tek kada novo lice uđe u kadar! Nema više trčanja i uletanja u poslednjem trenutku. Ako se, ipak, predomislite ili ne utrčite u kadar na vreme, fotoaparat će snimiti fotografiju, ali sa 30 sekundi zadržke. Kad smo već kod lica, na malom Panasonic Lumixu, i ko zna kojim sve još fotoaparatom, postoji komanda "soft skin" koja čini da sve što je u boji lica (to znači bilo gde na fotografiji, a ne samo na licu) bude odraženo mekše nego što bi to uradio fotoaparat. Odličan način da postanete omiljeni kod ženske populacije! Ako fotografirate svoju već malo ostarelu tetku ili majku, siguran sam da neće voleti da im se vidi svaka bora na licu. "Canon" to isto radi u postavci sličice s glavom (portret).

Visoka osetljivost

Kod nekih malih digitalaca postoji postavka za visoku osetljivost od, npr., ISO 3.200, ali tada umesto originalnih 12 dobijete fotografiju rezolucije 3 megapiksela, ali bez previsokog šuma koji prati sve snimke napravljene malim senzorom pri visokim ISO osetljivostima. Dobijanje fotografije pod inače nemogućim uslovima, plaća se njenim manjim formatom. Ipak, sa tri megapiksela može se odštampati pristojna fotografija formata 13x18 cm, a i veća, ukoliko njen sadržaj opravdava slabiji kvalitet.

Bracketing

Ova kategorija (snimanje nekoliko fotografija s različitim ekspozicijama) postojala je ranije samo na D-SLR fotoaparatom. Sada već imamo i digitalce srednje veličine (tzv. "Prosumer" fotoaparate) s tom opcijom. Probao sam je na dva različita modela i veoma sam zadovoljan rezultatima. Inače, često koristim "bracketing".

Zaključak

Mali digitalci nisu samo u rukama totalnih početnika. Često se može videti profesionalni fotograf ili pak neki iskusni foto-amater koji pored svog komplikovanog D-SLR fotoaparata nosi u džepu i mali digitalac, kako ga ja zovem – digitalnu beležnicu, i njime snima onda kada je korišćenje velikog fotoaparata zametno. Nerekto se vidaju i novinari koji snimaju malim digitalcem prilikom pravljenja intervjua ili reportaža. Zato ne treba gledati na ova mala čuda savremene tehnologije s nipodaštavanjem. Oni daju tehnički kvalitetnije snimke nego nekadašnji "idioti" na film. To treba poštovati i iskoristiti. Preduslov je, naravno, da ih ne stavljamo u iskušenje i tražimo od njih savršene snimke pri visokim ISO osetljivostima – tome mali digitalci nisu još dorasli, ali tehnika čini čuda. Ko zna šta nam donosi već predstojeća Photokina u Kelnu krajem septembra.

Za vašu informaciju, imam tri mala digitalca koja nosim, prema potrebi, pored velikog D-SLR fotoaparata. Verujte mi da moje rame ume to da ceni.

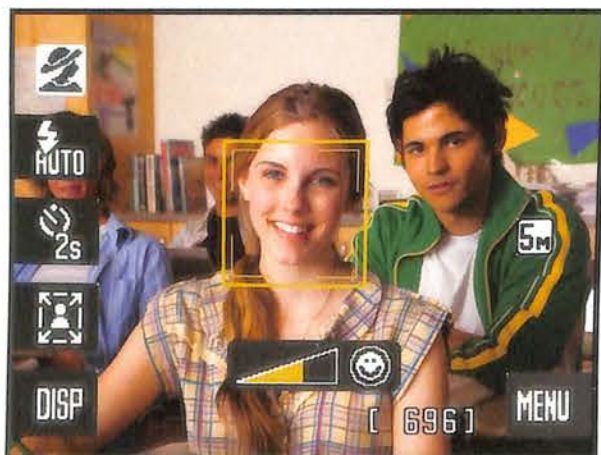

Foto-konkurs Beograd U FOKUSU

Od 1. 9. pokrenuli smo nov foto-konkurs u saradnji s televizijom Studio B i firmom Refot B, uvoznikom fotoaparata Nikon. Opšta tema konkursa je "Beograd u fokusu" koja ima svojih pet podkategorija

KATEGORIJE KONKURSA:

- "Lica Beograda" (snimite portrete u ambijentu grada)
- "Svetla Beograda" (atmosfera grada noću koja nije samo „noćni život“, već i igra svetlosti)
- "Beograd na točkovima" (saobraćaj i sve što je na točkovima)
- "Ljubav u gradu" (snimite zaljubljene sugrađane svuda oko nas)
- "Beograde, dobro jutro"

(u duhu slogana Duška Radovića, zabeležite atmosferu grada koji se budi)

Prima se do deset fotografija po kategoriji. Format je minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi).

U svakom broju objavljujemo izbor najboljih fotografija, a finalni izbor biće objavljen u januarskom broju časopisa *Refoto*. Jedanput nedeljno u jutarnjem programu TV Studia B, utorkom od 9:30, biramo najbolju

od primljenih fotografija te nedelje koja dobija mini-pretplatu (3 broja) na *Refoto*.

Poslednji termin za prijem radova je 18. 11. 2010.

Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, za konkurs "Beograd u fokusu" ili poslati elektronski na adresu: www.refoto.rs – link Konkursi UPLOAD

MIRJANA KOPANJA, STARA PAZOVA, "POGLED U MAGLU"

40 godina **Simbol Beograda**

© MARCIN STAWIARZ, PARIZ

Avetinjski megapolisi

Marcin Stawiarz

S nepunih trideset godina, poljak Marcin Stawiarz postao je međunarodno priznat fotograf prepoznatljivog stila, koji već godinama fotografiše jednu istu temu – urbane pejzaže najvećih gradova na svetu. Putujući po svetu Marcin u svakom gradu pronalazi slične prizore – avetinjski prazne ulice koje karakteriše ogroman prostor, geometrija, savremeni materijali poput stakla, čelika i betona i, zapanjujuće, odsustvo ljudi ili tek nagoveštaj ljudskog prisustva koje ugrožavaju gigantske građevine. Iako je na njegovim fotografijama sve u apsolutnoj harmoniji, svakako ne možemo govoriti o harmoničnom suživotu čoveka i njegove tvorevine – fascinantnim megapolisima

IVANA TOMANOVIĆ

© MARCIN STAWIARZ, HONG KONG

© MARCIN STAWIARZ, HONG KONG

© MARCIN STAWIARZ, LONDON

Put Marcina Stawiarca (Marcin Stawiarz) do fotografije išao je, reklo bi se, zaobilazno. Već sa 25 godina imao je diplomu magistra u oblasti računarskih nauka u ekonomiji. Tokom studija, slučajno je video crno-bele fotografije morskih pejzaža jednog poljskog fotografa, koje su na njega ostavile velik utisak. Ubrzo, počeo je i sâm da fotografiše, premda u sasvim drugačijem okruženju, jer je živeo daleko od mora. Marcinove prve fotografije prikazivale su neobične uglove njegovog rodnog grada. Fotografija je uskoro "zavladala" njegovim životom i odlučio se za studije na Varšavskoj školi fotografije. Bez ikakvog predznanja o mediju fotografije i istoriji, njegov pristup promenio se u potpunosti tokom studija.

Prvobitna fascinacija pejzažima polako se transformisala u pasiju za gradskim prizorima. Često je fotografisao stare ruševine kuće, napuštene zgrade i fabrike, propale ulice... Stalno se vraćao na ista mesta da bi iznova eksperimentisao opremom i filterima, stalno u potrazi za apsolutno najboljim uglom za svaki kadar. Tokom tih eksperimenata shvatio je koliko su za fotografiju važni svetlo i vremenski uslovi. S vremenom, njegov pogled "proširio" se i omogućavao mu da iznova vidi nešto novo i drugačije od onog što je poznao. Tada je posetio većinu evropskih prestonica u kojima je proučavao odnos čoveka i grada.

Danas, Marcin Stawiarz fotografiše moderne gradove koji su "izrasli" u megapolise tokom poslednjih dvadeset godina. Fascinira ga arhitektura koja često uključuje i najviše građevine sveta, kao i mešanje tradicionalne arhitekture i starih jezgra grada s ultramodernim kompleksima koji, s vremenom, postaju simbol grada, takozvana svima prepoznatljiva kontura grada kao, na primer, Njujorka. Na izbor grada utiče i populacija, tj. njena brojnost, a na njegovoj listi petnaest izabranih gradova našle su se sve ikone modernog sveta kao što su: London, Pariz, Tokio, Dubai, Singapur, Njujork... Svi ti gradovi nisu interesantni samo s fotografske tačke gledišta već i kao svojevrsna studija savremenog načina života koji, svakako, proizvodi otuđenost čoveka od njegova tvorevine – grada, od drugih ljudi i, konačno, od sebe samog.

Dok fotografiše gradove, ljudi su njegova glavna inspiracija iako ih, na fotografijama, praktično i nema. "Milion senki prolaze ulicama gradova, ispunjavaju sferu oko nas, smenjuju se oni koji dolaze i oni koji nestaju. Osećanje usamljenosti usred mase užurbanih ljudi i totalne izolacije uprkos neposrednoj blizini mnoštva ljudi oko mene daje mi osećaj anonimnosti uz pomoć koje mogu slobodno da radim" – kaže Marcin. Iako, očigledno, fasciniran lepotom gradova, namernim isključivanjem ili tek nagoveštajem čoveka, pokreće vrlo važna socijalna pitanja o odnosu čoveka i njegove okoline koja preta da ugrozi egzistenciju i opstanak

© MARCIN STAWIARZ, LONDON

© MARCIN STAWIARZ, SINGAPUR

savremenog čoveka. Prirodno, to okruženje trebalo bi da bude po meri čoveka, ali prelepi prizori gradova deluju kao neme zakulise predstave u kojoj čovek ima sporednu ulogu. Većina gradskih prizora deluju kao avetinske scene iz nekog naučno-fantastičnog filma u kojem su svetlo i atmosfera uvek isti. Na pitanje kako postiže taj uniformni izgled toliko različitih gradova rasutih po svim meridijanima, Marcin kaže da postoji nekoliko principa koji odlučuju da li će uopšte snimiti fotografiju ili ne. "Vremenski uslovi su presudni – velika oblačnost, ponekad čak i kiša, idealno su vreme za fotografisanje" – kaže Marcin. Obavezan pribor pri svakom fotografisanju jesu ND (Neutral Density) filtri, koji mu omogućavaju da dobije željenu ekspoziciju. Ona je često veoma duga i počinje od 1 sekunde do nekoliko minuta. Na taj način, ulice prepune ljudi postaju prazna mesta s razmazanim senkama – duhovima koje, poput sablasti jezde gradom kao izgubljene duše.

No, da ne bude sve tako pesimistično, treba naglasiti i estetsku stranu odsustva ljudi jer se tako "pročišćene" ulice pretvaraju u zanimljivu i atraktivnu igru oblika, linija, uzoraka... koje autor tako vešto smešta u savršene kompozicije. Možda to izgleda lako i sasvim prirodno, ali Marcin troši puno vremena na sasvim obične šetnje gradom u kojima traži savršeno mesto za snimanje, najbolji ugao, najinteresantniji pogled. Kada ga nađe, posećuje ga nekoliko puta na dan, ali najvažnije je jutro i predveče kada je svetlost sunca najslabija. Tada snima probne fotografije i na osnovu njih odabira pravo vreme i ugao snimanja. Stabilan stativ, svakako je neophodan, a veliki deo posla odlazi i na postprodukciju kojom, takođe, postiže unificirani izgled svih fotografija. Iako gradovi imaju malo toga zajed-

© MARCIN STAWIARZ, PARIZ

© MARCIN STAWIARZ, DUBAI

© MARCIN STAWIARZ, HONG KONG

BIOGRAFIJA

Rođen je 1981. godine u gradu Czestochowa, u Poljskoj. Godine 2006. magistrirao je na ekonomskom fakultetu u oblasti računarskih nauka. Studirao je i na Varšavskoj školi fotografije. Dobio je više međunarodnih nagrada za svoj rad kao što su: najbolji mladi fotograf na Venice International Photography Contest 2007 (Venecija, Italija), IPA Architectural Photographer of the Year 2008 (Los Angeles, SAD) i pobjednik konkursa (Grand Prize winner) na Image International 2009 konkursu u Kanadi. Njegove fotografije objavljene su u brojnim časopisima kao što su: *Idea Photos* (Tajvan), *Asian Photography* (Indija), *Soura Magazine* (Ujedinjeni Arapski Emirati), *Practical Photographer* i *Digital SLR Photo* (Engleska) i *Asian Photography* (Indija). U galerijama u Cirihi – "Art Gallery Ryl" i Varšavi – "Kontemplacje", izloženi su njegovi radovi. Održao je izložbe u Italiji, Švajcarskoj, Engleskoj, SAD, Češkoj Republici i Poljskoj. Godine 2008. kreirao je on-lajn fotografski časopis *Neutral Density* – www.ndmagazine.com. Više fotografija možete pogledati na www.stawiarz.com.

ničkog s prirodom iz koje smo potekli, u njima Marcin traži i naglašava kvalitete karakteristične za prirodu – harmoniju i mir. S obzirom na to da postaje sve teže ispuniti taj zadatak, Marcin je razvio najvažniju osobinu, a to je strpljenje. Pravi vremenski uslovi, doba dana, ugao gledanja ali i vreme kada ima najmanje ljudi na ulici jesu brojni uslovi kojima se strpljivo povinuje. Svi gradovi pomalo podsećaju na kolaž sklopljen od mnogobrojnih slojeva koji nalepljeni jedan na drugi, dobijaju karakter neke nove dvodimenzionalne slike koja, poput dečjih slikovnica koje se rasklapaju, može postati trodimenzionalna. Dovoljno je samo da zamislimo sve te nebedere kako streme ka nebu van okvira fotografije. Za pomalo nestvaran, ili bolje reći nerealan aspekt njegovih fotografija, zaslužno je svetlo koje je tokom godina rada naučio kako da interpretira. Naučio je da osluškuje prirodu, predvidi njene promene i izvuče maksimum iz svake svetlosne situacije, bilo da se na nebu pojavi interesantna šara od oblaka ili tek nekoliko sunčevih zraka koji se probijaju kroz guste oblake. Naučio je da predvidi momenat kada će priroda pokazati svoje neobično lice.

Na samom početku fotografskog istraživanja bio je fasciniran prirodom i pejzažima bez ikakvog traga čoveka gde je mogao da bude "jedan na jedan s prirodom". To međusobno osluškivanje s prirodom dešavalo se upravo u trenucima izolacije, kada se u potpunosti posvećivao inspiraciji koju mu je priroda pružala, kao i samom aktu fotografisanja.

Isti princip zadržao je i pri fotografisanju gradova, stremeći ka estetizaciji grada koja svoje korene i uzore crpi iz prirode. Iako se mnogi od nas bolje snalaze u prašumi oblakodera, stubova, žica, natpisa, reklama, svetala... nego u gustoj šumi obrasloj papratima, mahovinom, mirisnim cvećem i brojnim životinjama koje izviruju iz svake pukotine, Marcinove prelepe sablasne fotografije svetskih metropola deluju kao zakulise neke računarske igrice. Ona je virtuelna, dakle nije stvarna, ali čini se da mnogi od nas ne uspevaju da se vrate iz te virtuelne stvarnosti u kojoj igra ima svoja striktna pravila i lako ju je slediti, ali toliko je odvojena od naše prirode da lako zaboravljamo ko smo i od čega smo sazdani.

Kod tabletop fotografije susrećemo se s raznovrsnim proizvodima koji su napravljeni od različitih materijala koji, opet, imaju potpuno drugačija svojstva interakcije sa svjetlom. Upravo je zato ova kategorija fotografije pogodna za učenje studijske rasvjete – sve što naučimo o interakciji svjetla s pojedinim materijalom na površini našeg stola može se primijeniti kasnije u bilo kojem obliku studijskog ili terenskog rada. Principi su u potpunosti isti, mijenja se samo veličina objekta, odnosno skala na kojoj te principe primjenjujemo

DAMIR TILJAK

Tabletop fotografija je miran, kontemplativan i ponekad samotnan način fotografiranja – ako nemamo neke hitne rokove koje treba ispuniti tu su samo fotograf, objekti snimanja i studio, a sve vrijeme koje imamo na raspolaganju možemo utrošiti na pažljiv i precizan rad. Ipak nemojte misliti da je to dosadan posao – često je potrebna velika doza kreativnosti, jer ima niz problema koje treba riješiti. Osim toga, ako pažljivo promišljate to što radite, uvijek možete steći neka nova znanja što snimanja čini zanimljivim. Kroz kratak prikaz pokušat ću vam približiti ovo područje fotografije i dati neke konkretne savjete.

© ROBERT BALLON

© ROBERT BALLON

Mrtva priroda u studiju i još ponešto

Tabletop

OSNOVA REKLAMNE FOTOGRAFIJE ODUVIJEK JE BIO STUDIO

I SPECIJALAN STOL ZA SNIMANJE

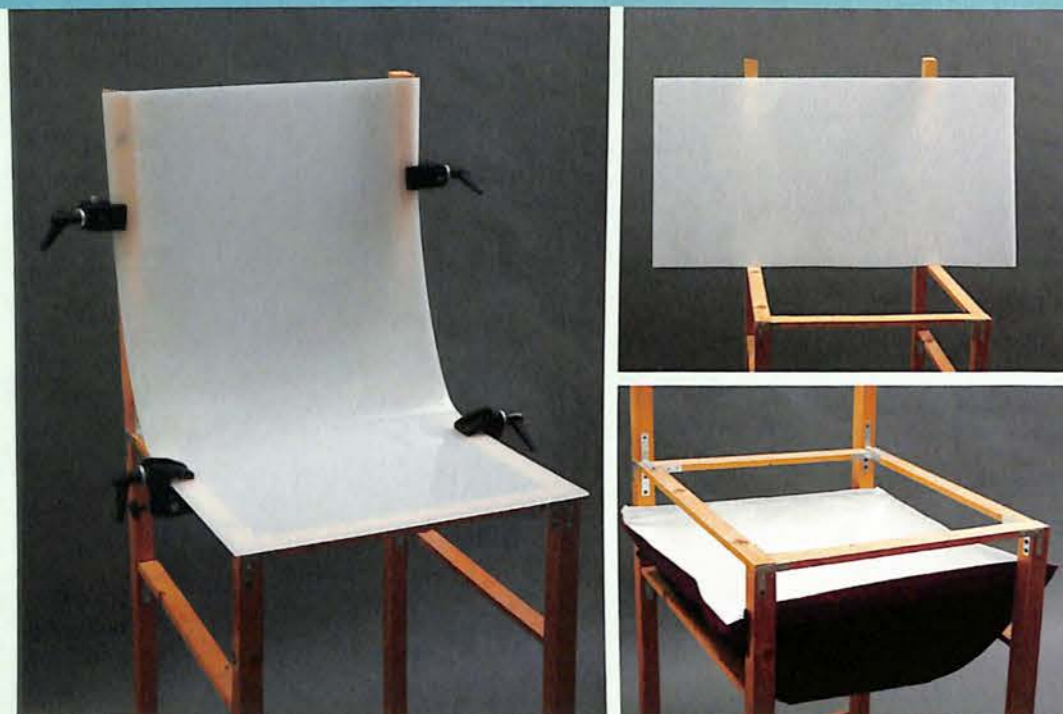
Damir Tiljak osnivač je i predsjednik udruge Fot-o-grafti – udruge za promicanje fotografije. Urednik je službenog glasila udruge, internetskog fotografskog portala www.fot-o-grafti.hr. Voditelj je škole fotografije "Fotonaut" i sudski vještak za fotografiju.

© ROBERT BALLON

Mrtva priroda ili tabletop?

Jedan od najboljih načina kako savladati finese studijske rasvjete je fotografiranje različitih, relativno malih objekata, koji su postavljeni na površinu stola. Zbog podloge na kojoj radimo takva je fotografija dobila naziv "Tabletop" fotografija. Drugi, vrlo česti, naziv je "Still life" fotografija. On zapravo dolazi iz slikarstva, a počeo se koristiti oko 1650. godine u Nizozemskoj. Izvorni je termin bio "Vie coye", u ateljeima Brisela preveden kao "Stilleven", a uskoro se pojavio u njemačkom jeziku kao "Stilleben" i u engleskom kao "Still life". Ovaj izraz naglašava odsustvo pokreta i tihi, miran život predmeta. Stoljeće kasnije u francuskom se jeziku pojavio termin "Nature morte", a u talijanskom se pojavio termin "Natura morta". Iz ovih je govornih područja termin preuzet i kod nas pa je tako nastao izraz "Mrtva priroda". Ovaj se izraz koristio za teme koje su bile protuteža slikanju "žive prirode". Kako mi ne fotografiramo samo neživu prirodu (voće, povrće, cvijeće i slične nekad žive objekte) nego i predmete koji u prirodi ne postoje, smatram da je izraz "Tabletop fotografija" znatno primjereniji za opisivanje ove vrste fotografije.

Oprema za tabletop fotografiju

Ako se upustite u konstrukciju fotografskog stola pripazite na nekoliko važnih detalja. Veličina površine stola je prva odluka koju morate donijeti jer o njezinoj dimenziji ovisi kakve ćete objekte moći fotografirati. Površina radne plohe koju sam odredio kod izrade svoje improvizacije bila je određena dimenzijama softboksa kojeg sam koristio za osvjetljavanje odozdo. Napravio sam je tako da mogu na različite načine koristiti oba mala softboksa koja imam – jednostavno ih uguram unutar konstrukcije, a kao njihov oslonac postavio sam dvije bočne letve koje usput daju dodatnu čvrstinu. Te su letve vrlo korisne jer se na njih mogu pričvrstiti različita pomagala, pa ih stoga postavite na strateški važna mjesta. Ako zatreba uvijek možete promijeniti njihovu poziciju unutar konstrukcije te tako dobiti fotografski stol koji je savršen za vaše potrebe.

Fotografski stol

Iako za tabletop fotografiju možemo koristiti razne improvizirane podloge, kao što su kuhinjski stol ili stolica, za kvalitetan su rad potrebni specijalni fotografski stolovi.

KONSTRUKCIJA MORA BITI LAGANA I NE PRETJERANO VELIKA

RADNU PLOHU MOŽEMO OBLIKOVATI UZ POMOĆ RAZNIH ŠTIPALJKI I KLEMA

Proizvode ih kompanije kao što su Manfrotto i Kaiser Phototechnik, a često se mogu naći i kopije koje dolaze iz Kine. Zašto su ovi proizvodi bolji od onoga što možemo naći u našem domu? Prije svega zato što omogućavaju različite načine fotografiranja. Konstrukcija je takva da površina za fotografiranje može primiti različite osobine, zapravo površine niti nema. Stol je sastavljen od cijevi i mjesto na koje dolazi objekt snimanja je prazno. To nam omogućuje da postavimo podlogu koja nam odgovara za određeni tip snimanja. Uzmimo za primjer snimanje predmeta za katalog. Kod takvih se fotografija vrlo često traži da objekt snimanja bude na potpuno bijeloj pozadini kako bi ga grafički dizajner mogao u katalogu postaviti na način koji mu najbolje odgovara. Jedini način za dobivanje potpune bjeline, bez ikakvih sjena je da objekt bude osvijetljen i odozdo. Kod takvih snimanja na površinu fotografskog stola postavljamo mutni pleksiglas, kojeg nam proizvođač isporučuje zajedno s konstrukcijom. Cijevi koji su temelj cijele konstrukcije omogućuju nam da svjetlo postavimo ispod pleksiglasa i to na način koji nam najbolje odgovara. Tako smo riješili problem sjene koju objekt baca na podlogu. Naravno da je fotografski stol moguće napraviti i u kućnoj radinosti, štoviše ja već godinama koristim jednu takvu konstrukciju koja mi se u nekim aspektima pokazala čak i bolja od originala.

Prije dosta godina, dok još digitalna fotografija i digitalna obrada nisu bile u općoj upotrebi, klijent se nije mogao odlučiti koju boju podloge želi. Danas bi se to jednostavno riješilo tako da se bijela boja podloge promijeni u bilo koju drugu boju manipulacijom u Photoshopu, no tada se još snimalo na film, a digitalna je obrada bila skupa i spora. Dakle, morao sam naći drugo rješenje koje je i danas vrlo aktualno jer nisu svi vješti u Photoshopu. U trgovini umjetničkim materijalom kupio sam debele papire u svim bojama, a kako bi mogao brže izmjenjivati podlogu i kvalitetnije joj podešavati oblik odlučio sam napraviti fotografski stol od drvenih letvica tako da papir mogu pričvrstiti rajsneglama (pribadača sa širokom glavom). Uz pomoć niza testnih fotografija posao je obavljen, a improvizirani, na brzinu napravljeni fotografski stol i danas koristim za većinu snimanja iako svaki put, kad ga izvučem iz skladišta, kažem da bi trebao napraviti novog, urednijeg i ljepšeg.

Konstrukcija

Konstrukcija je vrlo jednostavna: drveni elementi raznih debljina i profila spojeni su metalnim kutnim elementima i vijcima za drvo. Na stražnjoj se strani nalaze dvije duže letve koje služe za pričvršćivanje pozadine.

Visina je također važna. Komercijalni proizvodi su često niski da bi fotografima omogućili snimanje odozgo. Kako sam ja svoj fotografski stol radio za točno određeni projekt napravio sam ga prilično visokim da se ne bih morao saginjati i grbiti leđa prilikom snimanja.

KOD FOTOGRAFIRANJA BOCA VINA NAJVAŽNIJE JE DA SVJETLO DOLAZI SA STRAŽNJE STRANE

© ROBERT BALLON

Podloga za snimanje

Podloge mogu biti razne – drvena je konstrukcija zapravo predviđena za brzo i jednostavno korištenje papirnate podloge. Ako koristite papir ispod njega treba staviti ploču od nekog čvrstog materijala kako vam predmet kojeg snimate ne bi propao kroz podlogu. Kad nije bitna prozornost podloge koristim šperploču, a ako podloga treba biti prozirna onda se može izabrati neka od mogućnosti – staklo i pleksiglas su osnovni izbori, prvenstveno zato što praktično ne utječu na temperaturu svjetla, ne mijenjaju mu boju (prozorsko staklo može imati zelenkastu boju, zato birajte podlogu pažljivo). Oba materijala mogu biti prozirni i mliječni, odnosno mutni. Ako koristim mutno staklo onda je ono takvo samo s jedne strane, a druga je strana glatka. Tako mogu dobiti različite efekte, odnosno kontrolirati refleksiju predmeta na podlozi.

Pleksiglas je drugi izbor, njegova je prednost što nije lomljiv kao staklo, no zato ga je lako ogrebat ako na njega stavljamo oštre metalne predmete. Druga mu je prednost što se može oblikovati uz pomoć povišene temperature. Objasniti ću i taj postupak. Kupio sam ploču pleksiglasa debljine 4 mm, dimenzija koje su mi potrebne kako bih napravio podlogu za

Kod snimanja staklenih predmeta možemo birati tamnu ili svijetlu pozadinu. Ako je pozadina tamna, staklene predmete osvjetljavao tako da su refleksije u staklu svijetle i stakleni se objekt zbog toga jasno odvoja od pozadine. Takva je tehnika snimanja primijenjena kod fotografije koja otvara ovaj članak – čokolada u čaši. Već sljedeća fotografija, martini s kockicom i cigarom snimljena je na suprotan način, pozadina je osvijetljena, a izvan kadra se nalaze crni kartoni koji daju tamne refleksije u staklu kako bi se stakleni objekt jasno razlikovao od pozadine.

Dvije fotografije dole odličan su primjer dvaju različitih principa. Kad je u staklenoj posudi neproziran objekt možemo birati svijetlu ili tamnu pozadinu, no kad je u posudi nešto prozirno, na primjer tekućina, ako je pozadina tamna i tekućina će postati tamna, bijelo će vino postati crno, svijetla piva će postati tamna, a sok od jabuke će izgledati kao sok od borovnice. U takvim je slučajevima važno imati pozadinsko svjetlo. Najlakše je primijeniti sistem kompletnog osvijetljenja pozadine, no moguće je koristiti i tamnu pozadinu u kojoj ćemo precizno izrezati otvor kroz koji će svjetlost obasjati samo tekućinu. Za dobar rezultat, takav način rada zahtijeva veliku preciznost i puno iskustva.

fotografski stol. Naravno da sam je mogao dati na savijanje u trgovini u kojoj sam je kupio, no odlučio sam je sam oblikovati jer tako mogu dobiti luk koji mi više odgovara. Za to sam koristio fen na vrući zrak, onaj kojeg se koristi za spaljivanje stare boje na vratima i prozorima. Cijeli sam postupak proveo u dva stupnja. Odredio sam mjesto gdje ću saviti ploču i zagrijavao ga vrućim zrakom. Kad se ploča dovoljno omekšala savinuo sam je u oblik koji je bio najpribližiji onome što mi treba. Zatim sam tako savinutu, još toplu, ploču postavio na fotografski stol i učvrstio je s četiri držača. Sada slijedi druga faza, ploču sam i dalje grijao, a držače sam pomicao sve dok nisam dobio oblik kakav sam želio. Pomicanje držača bliže kutu fotografskog stola dati će oštar luk, dok će pomicanje dalje od kuta dati blaži luk. Kad sam konačno bio zadovoljan oblikom pustio sam pleksiglas da se ohladi te sam krenuo snimati.

Kako je ploča poprilično velika, a fen je imao samo 1600 W cijeli je postupak dosta dugo trajao pa sam na oblikovanje potrošio preko dva sata. Treba biti strpljiv, stalno pomicati fen tako da se ploča ravnomjerno zagrije ukupnom širinom i pažljivo savijati ploču kako ne bi pukla.

© DAMIR TILJAK

Fotografija tenisice napravljena je na način da je u osnovi podloge bila ploča od mutnog stakla preko koje je postavljen hamer papir, da bi izbjegao problem pojave horizonta. Zatim je pažljivo izbalansiran intenzitet gornjeg i donjeg svjetla. Na taj su način izbrisane sve sjene, a zadržane su informacije o teksturi i kvaliteti materijala od kojeg je obuća izrađena. Ovakve fotografije se mogu bez ikakvih problema koristiti za izradu kataloga.

Kad se objekt i pozadina razlikuju u kvaliteti površine moguće je napraviti fotografije poput ove na kojoj se nalazi crni objekt na crnoj pozadini. Podloga je crni papir koji ima matiranu teksturu, pa je on takozvani difuzni reflektor. Takva podloga ne proizvodi direktnu refleksiju. Naočale su napravljene od crne sjajne plastike koja proizvodi direktnu refleksiju pa imaju drugačiju interakciju sa svjetlom i drugačije se prikazuju na fotografiji.

NEKOLIKO SAVJETA

Kut snimanja i raspored objekata odredit će ne samo kompoziciju već i ono što je na fotografiji manje ili više važno, mijenjajte ih dok ne dobijete najbolje odnose za ono što snimate. Pokušajte zadržati što je moguće jednostavniju kompoziciju i za efekt koji trebate upotrijebiti, što je moguće manje objekata, no pri tome ne zaboravite na potrebne dekoracije koje će fotografiji dati bogatstvo i dubinu.

Gotovo svaka reklamna fotografija nekog proizvoda je tabletop fotografija i budite uvjereni da je u vrhunskim reklamnim kampanjama sve aranžirano vrlo pažljivo i dotjerano do savršenstva. Posvetite neko vrijeme proučavanju tih fotografija. Posebno obratite pažnju na svjetlo, ono je jednako važno kao i kompozicija.

Slikari su kroz stoljeća razvijali umjetnost komponiranja mrtve prirode, proučite slike starih majstora i za vježbu ih pokušajte reproducirati na fotografiji.

Pazite na čistoću objekata koje snimate, svaki otisak prsta, mrvica prašine ili masna mrlja na fotografiji će biti jasno vidljivi. Koristite pamučne rukavice kad namještate objekte. Ne zaboravite na čistoću podloge i pozadine.

Kako biste naglasili važne objekte, a smanjili značaj sporednih objekata koristite kontrolu dubinske oštine. Kad radite s malim područjem dubinske oštine važno je imati dobar stativ i vrlo pažljivo odrediti mjesto na koje ćete izostriti.

Rasvjeta

Na žalost mnogih čitatelja koji se možda misle baviti tabletop fotografijom, jedina rasvjeta koju mogu preporučiti su bljeskalice (fleševi)

Na sreću mnogih, danas više nije potrebno koristiti studijske bljeskalice, već se mogu uspješno koristiti i njihove manje rođakinje: bljeskalice koje idu na fotoaparate. Osnovna prednost bljeskalica je što im je moguće podešavati intenzitet u širokom rasponu, a bez štetnih posljedica po temperaturu svjetla. U svom radu i na snimanjima u školi fotografije "Fotonaut" uvijek koristim studijsku rasvjetu. Prednost studijskih bljeskalica je pilot svjetlo koje nam pokazuje kako će objekt snimanja biti rasvijetljen. Ponekad, kad je potreban mali izvor svjetla ili je svjetlo potrebno dovesti iz neke pozicije u koju je teško postaviti veliku studijsku bljeskalicu koristim i male bljeskalice koje se inače

koriste na fotoaparatu. Kod miješanja ove dvije vrste bljeskalica treba biti oprezan – studijska rasvjeta je najčešće UV filtrirana i korištena na 5.400 – 5.600 K dok obične bljeskalice emitiraju svjetlost temperature 6.000 K i nemaju filtriran UV dio spektra. To znači da će njihovo svjetlo u odnosu na klasičnu studijsku fleš rasvjetu dati plavi ton. Iako je pravilo da kod nabavljanja studijske rasvjete treba kupiti što je moguće jače izvore svjetla, ovo je pravilo malo drugačije kod tabletop fotografije. Ovdje se radi o emisiji svjetla na malu površinu, najčešće s male udaljenosti pa nisu potrebni vrlo jaki izvori svjetla. Bez obzira što studijska rasvjeta, ovisno o modelu i pro-

Polaznici škole fotografije "Fotonaut" na tečaju studijske rasvjete s voditeljem tečaja Damikom Tiljakom

Obavezan alat u svakom fotografskom studiju

izvođaču, ima regulaciju intenziteta u rasponu od 4 do 6 koraka ekspozicijskih vrijednosti, želimo li na fotografiji dobiti malu dubinsku oštrinu morat ćemo posegnuti za otvorima zaslona reda veličine f/2,8 što znači da će nam trebati izvori svjetla male snage, pogotovo što se na današnjim digitalnim fotoaparatu ne mogu dobiti niske ISO vrijednosti. Naravno da bi rješenje mogli pronaći u filtrima neutralne gustoće (ND filtrima) no ja sam osobno protivnik upotrebe takvih dodataka. Nakon što sam kupio najkvalitetniji i najbolji objektiv kojeg sam mogao, ne želim ispred njega stavljati komad sive plastike, barem ne u studiju gdje je moguće postići apsolutnu kontrolu svih uvjeta za snimanje.

© DAMIR TILJAK

MEKO DIFUZNO SVIJETLO I PAŽLJIV ODABIR KOLORITA

GLAVNI SU SASTOJCI DOBRE FOTOGRAFIJE HRANE

Dodatni pribor

Ovo je vrlo važna stavka za praktično bavljenje tabletop fotografijom i vrlo zanimljiv dio ovog područja fotografije u kojem dolazi do izražaja mašta i kreativnost. U dodatni pribor ulazi sve što nam može pomoći u dobivanju bolje i kvalitetnije fotografije. Nabrojat ću samo neke stavke koje se nalaze u mom ormaru.

- Stativi, kleme i sustavi za pridržavanje i mehaničko spajanje: Super Clamp, fleksibilne ručke, ručke na bazi trenja i klasične ručke na kojima se zglobovi kontroliraju vijcima.
- Štipaljke svih oblika, materijala i veličina koje su neophodne kad treba nešto spojiti, poduprijeti ili pridržati. Mogu biti priručne, a ima i profesionalnih koje se mogu spajati na razne nosače, ručke i držače.
- Difuzijski materijali kao što su mliječne plastične folije, prozirne tkanine, umjetna svila i paus papir služe nam za omekšavanje svjetla.
- Reflektirajući materijali: aluminijska folija, stiropor, bijeli papir, razne metalne uglačane plohe i zrcala služe nam za osvjetljavanje sjena.
- Papiri i kartoni raznih stupnjeva propusnosti svjetla, najviše crni i bijeli su

osnovni materijal za izrezivanje maski ili oblikovanje otvora kroz koje ćemo propustiti svjetlo. Za njihovo rezanje koristimo razne škare i skalpele.

- Razni sustavi za lijepljenje kao što su pištolji za toplu lijepljenje ili praktičniji fenovi na vrući zrak kojima možemo i spajati i razdvajati jer i otapaju spojeve od stvrdnutih plastičnih ljepljiva. Tu su zatim ljepljive mase poput Patafixa, razne dvostruko ljepljive trake i sl.
- Posebni sprejevi kojima možemo pospricati površinu kako bi se uklonile neželjene refleksije, tekućine koje se stvrdnjavaju u obliku kapljica te nam daju dojam orošenih površina, kockice akrila koje glume led. Ako želimo pravi led trebaju nam destilirana voda ili sustavi za čišćenje vode kao što je na primjer Britta, jer led načinjen od vodovodne vode nije proziran.

STAKLENE CIGLE U BOJI RASPRŠUJU SVJETLO, A UJEDNO GA I BOJE
OGLEDALA SU VELIKA POMOĆ PRI RAZBIJANJU SJENA

© DAMIR TILJAK

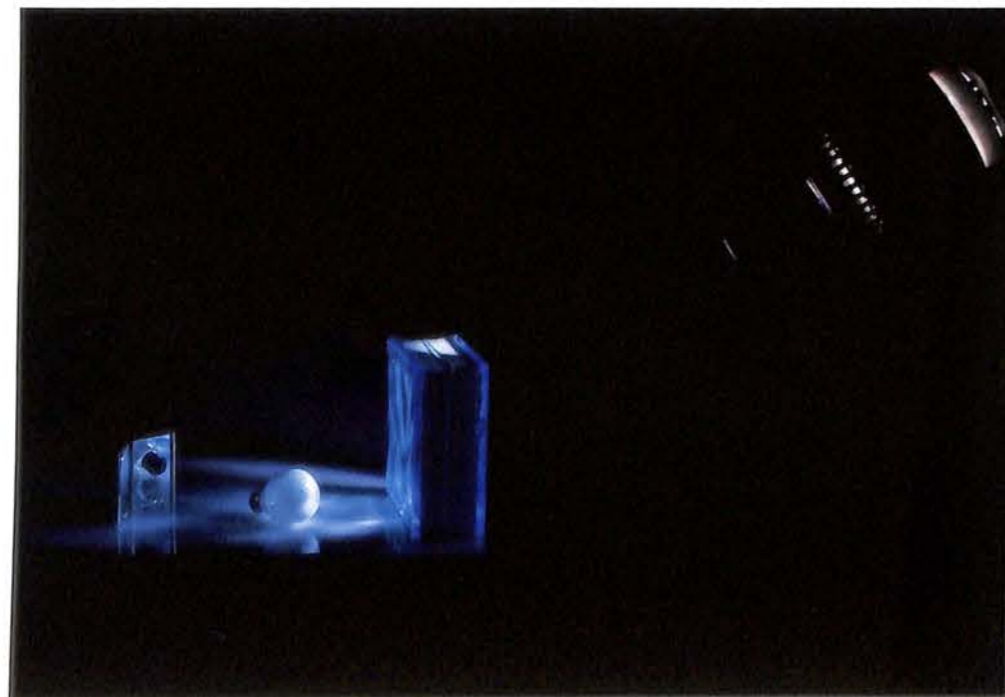
Plava žarulja

Fotografija na kojoj izgleda kao da je žarulja na dnu bazena snimljena je zapravo na podlozi koju sam napravio za ovaj tekst – mutnom pleksiglasu. Da sam imao više vremena mogao sam potrošiti popodne tražeći zgodne i zanimljive kamenčiće i staviti ih ispod žarulje, više se potruditi oko postave svjetla – staviti ga odozgo, a ne bočno, također snimiti fotografiju odozgo i dobio bih fotografiju na kojoj bi žarulja izgledala kao da je snimljena u morskom plićaku. Da sam to napravio sadržaj mog ormara s dodatnim priborom bio bi bogatiji za zbirku kamenčića, koje bi stavio neposredno pokraj staklenih kamenčića, pikula i staklenih cigli, jer ovakvo plavo i razbacano svjetlo dobio sam upravo propustivši snop iz spota kroz plavu staklenu ciglu. Staklene cigle, staklene kamenčiće i pikule koristim uvijek kad želim razbacano, razlomljeno svjetlo, jer s takvim svjetlom fotografija ponekad izgleda zanimljivija i prirodnija.

Kako je svjetlost dolazila sa strane, žarulja je napravila ružnu sjenu. Jedan sam dio te sjene uklonio upotrijebivši jednostavno kozmetičko ogledalce koje se otvara kao knjiga tako da može stajati samo, dok sam drugi dio sjene uklonio s nešto većim okruglim ogledalom ispod pleksiglasa. Namjestio sam ga uz pomoć štikaljke pričvršćene na ručku koja radi na principu trenja i Super Clamp kleme. Ovo su profesionalna pomagala, no isti sam efekt dobio držeći ogledalo ispod pleksiglasa rukom dok sam u drugoj ruci imao daljinski upravljač s kojim sam okinuo fotoaparata, koji je naravno bio na stativu. Zahvaljujući pilot svjetlu u studijskoj bljeskalici točno sam vidio kako će scena biti osvjetljena – to je ta velika prednost studijskih bljeskalica koju sam spomenuo kod izbora rasvjete. Žarulja koja se voli kotrljati za podlogu je bila pričvršćena komadićem dvostruko ljepjive trake.

Tokom tečaja studijske rasvjete, škole fotografije "Fotonaut" koju organizira Foto-klub Zagreb, polaznici uče tabletop fotografiju preko snimanja pojedinačnih predmjeta do kompliciranih aranžmana hrane, nakita, staklenih predmjeta...

© ROBERT BALLON

© ROBERT BALLON

Robert Ballon je bivši polaznik škole fotografije "Fotonaut" koji radi kao asistent na tečajevima u kojima je uključen rad sa studijskom rasvetom. Od nedavno se i profesionalno bavi reklamnom fotografijom, a specijalizirao se za fotografiranje nakita. Više njegovih radova možete vidjeti na <http://zlatarna.com>

© ROBERT BALLON

Fotografiranje nakita

Iako je fotografiranje nakita komplicirano zbog njegove sjajne polirane površine, koja reflektira sve okolne predmete, ipak postoje osnovne tehnike koje se mogu primijeniti da bi se došlo do zadovoljavajućih rezultata

Difuzno osvjetljenje je osnovno za uspješno fotografiranje nakita. Može se postići osvjetljavanjem kroz razne vrste prozračnih materijala, kao što su tanki papir, tkanina, mutni pleksiglas i slično. Kako bi se izbjeglo reflektiranje okolnih predmeta, a ujedno i raspršilo svjetlo, najbolje je koristiti razne oblike (kutije, tunele, piramide) od difuznih materijala unutar kojih smjestimo nakit. Takva pomagala dostupna su u prodaji, ali ih je jednostavno napraviti i u kućnoj radinosti.

Nakit, odnosno površina na kojoj se fotografira može se osvijetliti i s donje strane, čime možemo dobiti preekspaniranje te površine, što nam pomaže u eventualnoj naknadnoj lakšoj selekciji nakita s površine.

Probleme postavljanja određenih vrsta nakita koje se ne mogu jednostavno polegnuti na površinu, moguće je riješiti uz pomoć raznih fiksirajućih sredstava – lijepljenjem malom količinom voska ili patafiksa za površinu, vješanjem pomoću flaksa i drugim improvizacijama.

Također, valja voditi računa o dubinskoj ošttrini koja bi trebala biti veća (f/11 ili više) jer su objekti fotografiranja uglavnom mali. Na taj će način veći komad nakita biti u fokusu i dobiti potrebnu oštrinu. Uz to sve treba, naravno, pripaziti i na ravnotežu bijele boje tj. balans bijele. Preporuča se i postavljanje fotoaparata na stativ u uvjetima slabijeg osvjetljenja.

ROBERT BALLON

© ROBERT BALLON

Učestvujte i vi!

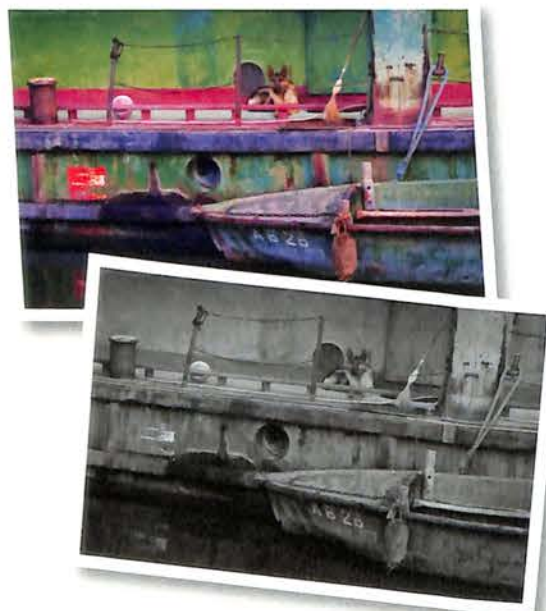
KONKURS
Praksa na delu
TABLETOP

Posle ovih iscrpnih saveta kako da savladate i najteže zadatke u studiju, prionite na posao i pošaljite nam vaše najuspelije radove. Slobodno priložite i radne fotografije kao i opis načina rada. Autora najbolje fotografije čeka lepa nagrada koju dodeljuju sponzori konkursa – "BS Procesor" i "Epson Italija".
Rok za prijem fotografija je do 15. 10. 2010. Fotografije možete poslati na adresu redakcije ili preko naše veb-prezentacije: www.refoto.rs – link Konkursi-upload.

OTKRIJTE crno-belo u koloru

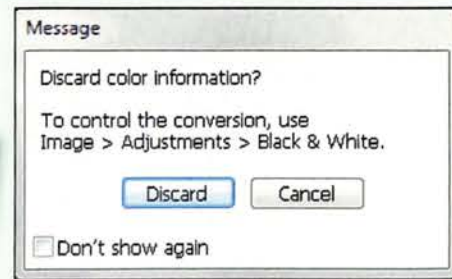
Često se u razgovorima o fotografiji čuje kako crno-bela fotografija ima nešto što je teško rečima opisati i kako se razlikuje od kolora. Možda tajna leži u tvrdnji da "više je manje", odnosno, oduzimanjem boje dozvoljavamo u koloru prikrivenim elementima fotografije da se pojave u punom sjaju

MILAN ŽIVKOVIĆ

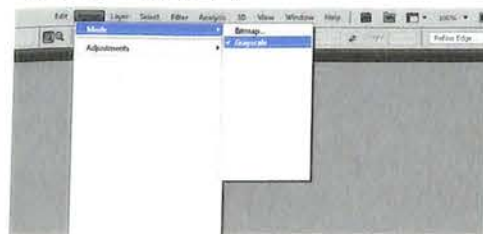
Mode

Image > Mode > Grayscale

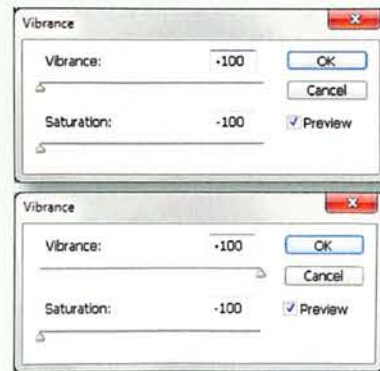
Photoshop je neverovatno kompleksan alat, pa je i broj načina za dobijanje crno-bele fotografije veoma velik. Prva opcija jeste jednostavna konverzija u paleti **Image > Mode > Grayscale**. Fotografiju prebacujete u crno-beli prikaz i u odgovarajući (Grayscale) kolorni prostor. Ovo sam namerno napomenuo jer pojedini alati daju crno-beli prikaz, ali fotografija i dalje ostaje u RGB kolornom prostoru. Kada pokrenete ovaj način konverzije u crno-belo, Photoshop vas pita da li ste sigurni da želite da odbacite kolorne podatke i predlaže da iskoristite mogućnosti kontrole kakvu nudi opcija **Black&White**. Ukoliko vas ovo upozorenje nervira, moguće ga je isključiti klikom na dugme "Don't show again".

Gde se nalazi?

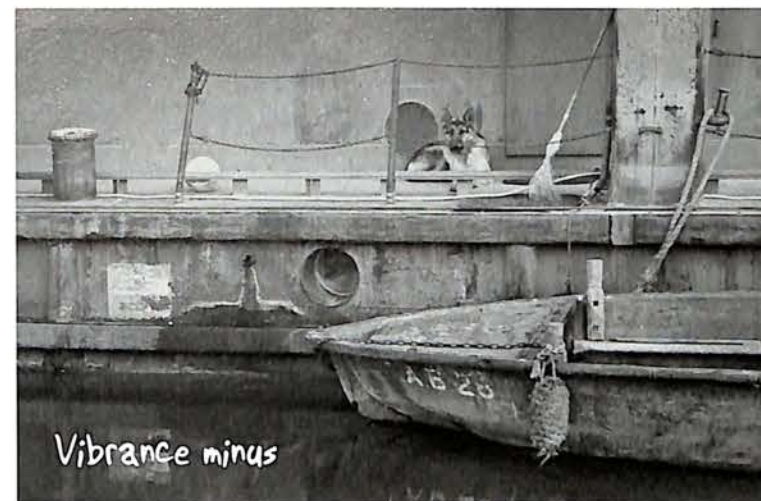
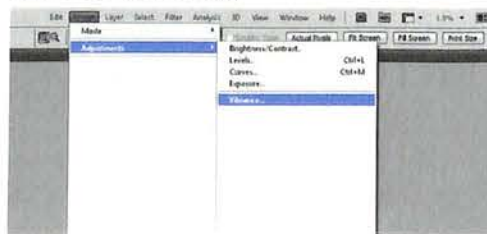
Vibrance

Image > Adjustment > Vibrance

Crno-bela fotografija može nastati i pomoću alata koji nisu namenjeni tom poslu. Većina ovih mogućnosti nalazi se u padajućem meniju **Image>Adjustment**. **Vibrance** i u osnovi je namenjena kontroli živosti boja. Prva stvar koju morate uraditi jeste pomeranje klizača **Saturation** (prvenstveno namenjenog kontroli zasićenosti boja) u položaj skroz levo, koji daje vrednost od -100. Tako ste obezbojili (desaturisali) fotografiju u potpunosti. Na raspolaganju imate drugi klizač - **Vibrance** - za kontrolu intenziteta boja, kojim menjate odnose nivoa sive između pojedinih boja.

Gde se nalazi?

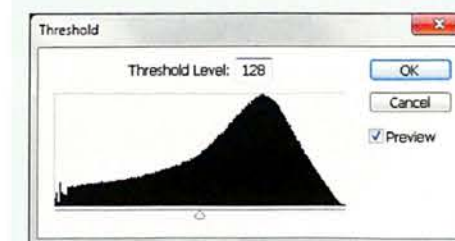

Vibrance u minusu na crno-beloj fotografiji smanjuje kontrast, a u plusu ga povećava, mada efekat u velikoj meri zavisi od osnovnog kolorita fotografije.

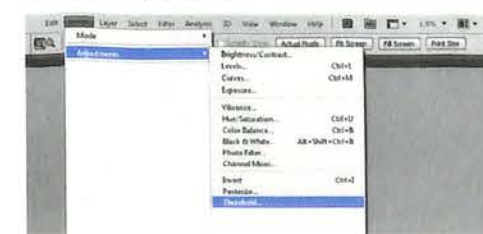
Threshold

Image > Adjustment > Threshold

Alatka **Threshold** služi za kontrolu najtamnijih i najsvetlijih delova fotografije. Pomeranjem klizača levo ili desno vidite grafički prikaz (bez polutona) fotografije. Ako u krajnjem levom položaju vidite čistu, belu površinu, to znači da na fotografiji nema apsolutne crne bez detalja i obrnuto, u krajnjem desnom položaju prikaz crne površine označava da na snimku nema "izgorelih" belih površina. Pomoću ovog alata možete fotografiji dati izgled crno-bele grafike, a najbolji rezultati postižu se na fotografijama koje imaju puno detalja. Pored ovoga, **Threshold** možete iskoristiti i za izradu veoma preciznih selekcija, odnosno maski. Ako želite da potamnite najsvetlije delove fotografije, aktivirajte **Threshold** i pomeranjem klizača ulevo definišite područje budućeg dejstva. Dobijenu fotografiju selektujte (**Ctrl+A**), iskopirajte (**Ctrl+C**). Komandom **Undo** ili u **History** vratite se na početak. Napravite nov **alfa kanal** i u njega spustite u ono što ste malo pre iskopirali. Sada vam preostaje da komandom **Selection>Load Selection** učitate alfa kanal kao selekciju, a potom je modifikujete, recimo, pomoću komande **Refine Edge**.

Gde se nalazi?

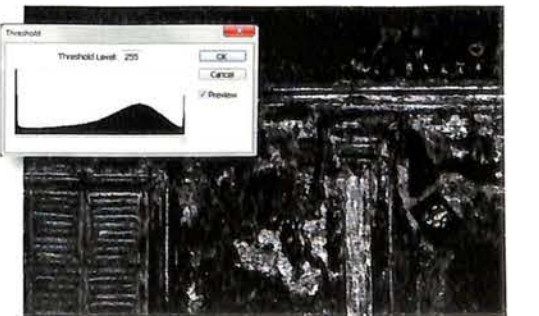
originalna fotografija

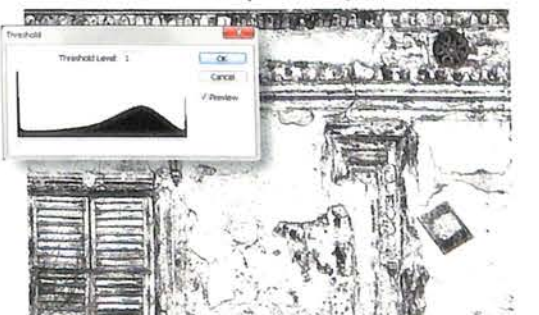
primenjen Threshold

kontrola belina

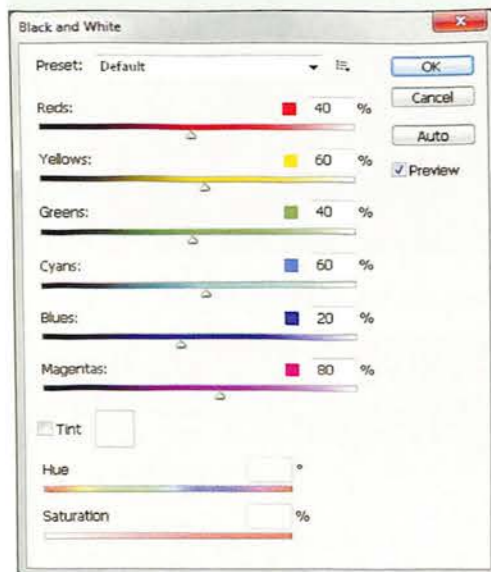

kontrola crnih područja

Black&White

Image > Adjustment > Black&White

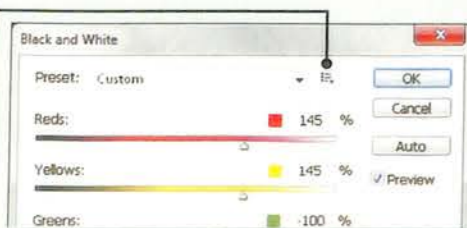

originalna fotografija

Reprodukcija boja na crno-belom filmu kontroliše se obojenim filterima. Identičan princip koristi se i za konverziju pomoću alata **Black&White**, koji se sastoji od šest kontrolnih klizača – svaki dodaje ili oduzima vrednosti odgovarajuće boje. To služi za kontrolu komplementarnih parove boja koje bi inače bile predstavljene identičnom sivom nijansom. Ovakav način kontrole dozvoljava neograničen broj mogućnosti i kreiranja prikaza kakav nam najviše odgovara. Zanimljive efekte daju i pretpodešavanja u padajućem meniju, kao što je infracrvena fotografija, već gotovi efekti korišćenja pojedinih pomenutih filtera...

Isprobajte svaku od opcija jer čak i ako ponuđena podešavanja nisu idealna, u svakom trenutku možete da ih promenite kako biste konverziju prilagodili fotografiji.

Photoshop uvek daje mogućnost da sačuvate određena podešavanja. Ako je efekat koji ste dobili takav da ćete ga iskoristiti kasnije ili imate više fotografija na koje je neophodno primeniti isti efekat konverzije, iza malog, crnog trougla nalazi se mesto za taj posao.

automatska konverzija

Prilikom korišćenja standardnih podešavanja stapaju se komplementarne boje.

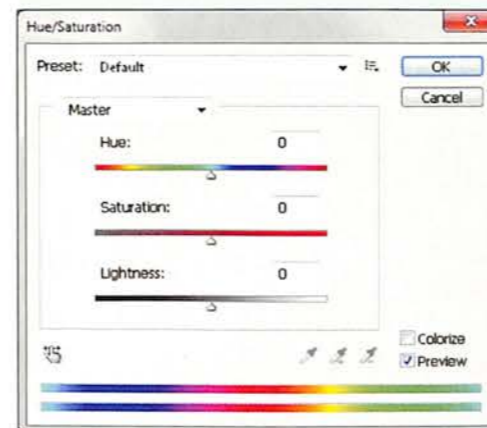

s podešenim kontrastima

Prosvetljavanje crvene i žute, a potom potamnjenje zelenih i plavih nijansi daje mnogo veći kontrast.

Hue& Saturation

Image > Adjustment > Hue&Saturation

Jednostavnost pojedinih alata treba posmatrati kao prednost, a ne kao manu. Ponekad je kombinacija tastera **Shift+Ctrl+U**, kojom desaturišemo fotografiju, dovoljna da bude osnova nekoj daljoj obradi. Slične rezultate, ali s daleko većim mogućnostima kontrole, daje alatka **Hue&Saturation** za opštu kontrolu boja i međusobnih odnosa. Na kontrolnom panelu na prvom mestu je padajući meni **Preset** za čuvanje naših podešavanja ili učitavanje već postojećih. Sledeći padajući meni služi za odabir dela boja na koje želimo da delujemo, putem tri klizača koji daju kontrolu tona, zasićenosti i osvetljenosti pojedinih boja. Zanimljiva je i opcija kontrole pomeranjem levo-desno i to na samoj fotografiji – ako aktiviramo simbol šake.

Master	Alt+2	Zahvaljujući padajućem meniju moguće je odvojeno delovati na osnovne boje: RGB (crvena, zelena i plava) ili CMY (cijan, magenta i žuta), ili sve boje zajedno.
Reds	Alt+3	
Yellows	Alt+4	
Greens	Alt+5	
Cyans	Alt+6	
Blues	Alt+7	
Magentas	Alt+8	

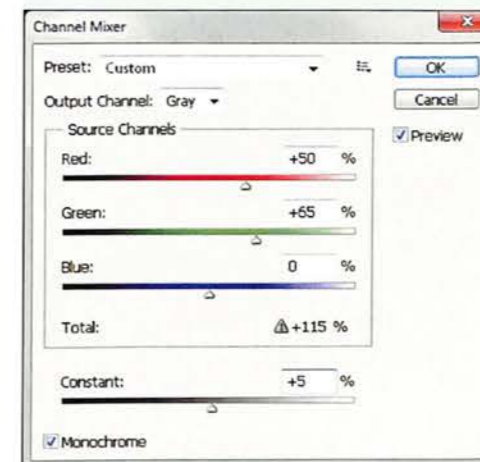
U sledećem broju

Za početak priče o crno-beloj digitalnoj fotografiji ovoliko. U sledećem broju upoznate se s ostalim alatima i načinima konverzije kojih ima još, a da ne pominjem da se sva podešavanja mogu uraditi i pomoću **Adjustment Layera**.

Možda će se neko zapitati zašto bi koristio ove alate kada danas postoji velik broj dodatnih programa (plug-in) koji konverziju rade odlično i sve kontrole se nalaze na jednom mestu. Deo odgovora videli ste na primeru alata **Threshold** kojim, samo ako ga upoznate, možete praviti veoma dobre selekcije tačno definisanih područja na fotografiji, napraviti osnovu za efekte isticanja tekstu pri montaži dve fotografije, napraviti prave, crno-bele fotografike i, na kraju, iskoristiti ga i za ono čemu je stvarno namenjen. Drugi deo odgovora leži u maloj "tajni" da, na primer, plug-in **SilverEfex** radi fantastično ako mu date već pripremljenu crno-belu fotografiju, ali u RGB kolornom prostoru.

Channel Mixer

Image > Adjustment > Channel Mixer

Mogućnosti kontrole koje je davala alatka **Channel Mixer** bile su, doskora, neprikosnovene i većina autora koristila je upravo ovaj način za konverziju fotografija iz kolora u crno-beli mod. Princip rada zasnovan je na mešanju boja tri kanala i eventualnoj korekciji pomoću klizača **Constant**. Na samom dnu nalazi se mesto **Monochrome** koje treba aktivirati ako vam je, kao sada, cilj crno-bela fotografija. Pomeranjem klizača ulevo potamnjujete osnovne boje, i obrnuto. Kombinovanom i kontrolisanim pomeranjima sva tri klizača postizete prikaz kakav želite. Na početku se nalazi padajući meni **Preset** sa pet podešavanja koja odgovaraju primeni obojenih filtera, plus simulacija infracrvenog filma koja može biti dobro polazište za dalju obradu. Savet je da isprobate svako od podešavanja kako biste odabrali pravi efekat. Ispod menija **Preset** nalazi se i meni **Output Channel** u kojem biramo na koji kanal delujemo. To je važno ako želite da pripremite fotografiju za dalju konverziju i istaknete pojedina mesta. Na primerima vidite kako se menja crno-beli prikaz u zavisnosti od položaja kontrolnih klizača.

Red -100, Green +200, Blue 0. Constant 0

Red +200, Green -100, Blue -50. Constant +10

Red 0, Green +140, Blue +45. Constant -25

Konačan rezultat uz primenjena podešavanja osvetljenosti i kontrasta

L

OMOGRAFIJA

▶ 12 ▶

Ono što je nastalo kao spontani umjetnički pristup fotografiji u bečkoj underground sceni razvilo se u internacionalni, socijalno-kulturni pokret koji koristi fotografiju kao kreativan pristup bilježenju svijeta i za komunikaciju s drugima

MARINA PAULENKA

Neki bi ju nazvali buntovnicom današnjeg digitalnog svijeta, drugi posljednjim krikom mode, ali u suštini lomografija je područje eksperimentalne fotografije načinjena fotoaparatom koji se nazivaju lomo. Kada se kaže lomo fotoaparat, prije svega se misli na analogni fotoaparat načinjen u cijelosti od plastike, uključujući i leće, vrlo lagani i samim time loše kvalitete koji sve svoje nedostatke pretvara u prednosti.

Danas je Lomography globalno aktivna organizacija posvećena eksperimentalnoj, kreativnoj,

"snapshot" fotografiji, a broji preko 500.000 aktivnih članova.

Lomografija kao suvremeni trend u fotografiji nosi u sebi liberalnu filozofiju po kojoj se sva pravila fotografije krše, a u isto vrijeme se nameću pravila od strane lomografskog društva koja bi trebali koristiti svi lomo entuzijasti. To su dobro poznatih i ustoličenih 10 zlatnih lomo pravila koji nam nalažu da svoj lomo fotoaparat nosimo svugdje i u bilo koje doba dana ili noći, da snimamo iz različitih poza i kutova, da se približimo dovoljno blizu našem lomo motivu, da ne mislimo na postavke ekspozicije i, opće-

nito, da ne razmišljamo o bilo kakvim pravilima – zadovoljstvo i iznenađenje tek nastupa kada razvijemo film!

Razvoj lomografskog pokreta danas podrazumijeva proizvodnju ranije otkrivenih, ali i specijalno dizajniranih fotoaparata. Tu je cijeli asortiman dodataka, bliceva, stativa, filмова, torbi, knjiga i modnih dodataka. Socijalni i vizualni kredito utjecao je na mnoge ljude, od kulturoloških gurua i kreativaca do poslovnih ljudi i profesionalaca. Moto "Budi brz, otvoreni i komunikativni" spajao je generacije "low-tech" i "hi-creativity" pojedinaca.

Motivi i način snimanja

Prema ideji lomografije, poželjno je snimati što god nam dođe pod ruku, bilo koji, važan ili nevažan, odabran ili slučajan trenutak i motiv. Lomografsko oko zabilježava omiljenu šalicu za kavu, šarene balone, stare tenisice, proljetno cvijeće, slučajne prolaznike, smiješna lica naših prijatelja na tulumima, kućne ljubimce, derutne zgrade, smeće, krajolike i još mnogo toga, sve ovisno o našoj domišljatosti ili pukom slučaju. Nije potrebno puno razmišljati i komplicirati da bi se doživjela ljepota i čar lomografije, mjeriti svjetlo, paziti na ekspoziciju i pomno izoštravati da bi uživali u svim tim sanjivim, mekim i dopadljivim fotografijama, sa zatamnjenim rubovima, jakim kontrastima, i jakim, zasićenim bojama. Osobito su zanimljivi, tzv. "light leaks", odnosno pukotine na tim nekvalitetnim fotoaparatom kroz koje svjetlo prolazi dajući raznolike efekte na tako preekspozicionom dijelu filma.

Slični efekti i obilježja ovakve vrste fotografije mogu se dobiti kada se koriste filmovi kojima je istekao rok trajanja, a tome pomažu i nepravilne kompozicije, dvostruke ekspozicije, kros proces, vinjetiranje, zamućeni objekti ili mogućnost snimanja odabirom različitih formata na filmu (panorame, 6x4,5 cm, 6x6 cm...).

Kristijan Vučković

Lomo komunikacija

Lomografi diljem svijeta na svojim druženjima komuniciraju kroz svoje fotografije na način da kreiraju tzv. lomo-zidove, koji su tipičan oblik komunikacije kakvom se odlikuje lomo-pokret. Za lomo zid potrebno je što više lomografskih fotografija i neka površina na koju će se te fotografije spajati i time dobivati neke druge oblike, mozaike slika i razne dojmljive kolaže.

Istočne sestre

Holga i Diana, danas najpoznatije predstavnice lomo fotoaparata, imaju svoju povijest puno istočnije, točnije u Kini. Tako je Diana proizvedena 1960. u maloj tvornici Great Wall Plastics Factory u Hong Kongu. Taj srednjeformatni fotoaparat bio je izrađen u cijelosti od plastike uključujući i leće i koštao je oko jedan dolar. Imao je preko pedesetak varijacija pod drugim imenima. Nazivali su je i "Toy camera". Imala je 50 posto šansi za prodiranje svjetlosti, ali i za druge fotografske probleme. Kako

Krešimir Zdravec

Kristijan Vučković

Kako je sve počelo

Na samim počecima, kada lomo groznica koja trese naše prostore pa i cijeli svijet nije još pokazivala naznake svoje ekspanzije, postojalo je nešto po imenu – LOMO. Riječ LOMO dolazi od skraćenice naziva velike ruske tvornice "Leningradskoe Optiko-Mechanicheskoe Objedinenie". Osnovana 1914 bila je jedna od najvećih i najtajnovitijih tvornica i prvi veliki proizvođač sovjetske optike i filmskih leća kao i svemirske opreme. Za vrijeme II svjetskog rata proizvodili su za rusku vojsku dalekozore, teleskope i oružje, a nakon rata nastavili su proizvoditi filmske i fotografske objektivne, mikroskope i teleskope, spektralne instrumente, fotoparate poput Lubitelja 2 i ostalo. Godine 1993, nakon pada Sovjetskog Saveza, tvornica Lomo je privatizirana.

je bila neuspjeh na tržištu njezina se proizvodnja obustavila koncem 1970. Međutim, njezine mekane i sanjive fotografije, saturirane boje, neočekivano zamutnjavanje, kromatska aberacija, vinjetiranje i slab kontrast oduševljavali su avangardne fotografe i druge ljubitelje Diane širom svijeta. Američki umjetnik i fotograf Mark Sink koristio je Dianu osamdesetih godina kako bi portretirao Basquiata, Warhola, Grace Jones i ostale slavne pripadnike njujorske art-scene s kraja prošlog stoljeća i na taj način ju proslavio.

Slična Diani, fotoaparat Holga, također kineska plastična "toy-camera", proizvedena je u Hong Kongu 1982. Bila je jako jeftin srednjeformatni fotoaparat, načinjena sva od plastike, uključujući i leće, za radničku klasu i masovnu proizvodnju. Nije se trebalo puno premišljati između dva otvora objektivna, četiri moda za fokusiranje i dvije brzine okidanja zatvarača. Holga je isto tako bila namijenjena za američko tržište. Tamo je prevalila put od karnevala do fotografskih koledža i umjetničkih akademija. Ljudi su cijenili njezinu jednostavnost razriješenu svih kompleksa i profesori su inzistirali da njihovi studenti uče na Holgama, da "gleđaju" prije nego snime fotografiju. 120 film bio je omiljen i vrlo dostupan u tim krugovima, a Holga je to sjajno iskoristila pa je samim

Damir Ivanković

time bila i prva koja se koristila za takvo nešto. Koristili su je fotografi za svoje surrealne, impresionističke scene krajolika, mrtve prirode, portreta i ulične fotografije.

Poznata fotografija snimljena upravo Holgom koja prikazuje predsjedničkog kandidata Ala Gorea za govornicom, pobijedila je na natječaju "White House News Photographers – The Eyes of History 2001, a snimio ju je slavni fotograf David Burnett".

Holga i Diana svoje novo rođenje doživjet će osnutkom Lomography društva koje će dizajnirati njezina nova izdanja po uzoru na originalni dizajn. Tako Diana i dalje ima svoj integrirani blic čija se boja može mijenjati pomoću raznih gelova, malo su joj poboljšane performanse, a načinjena je i minijaturna 35 mm Diana – Mini. Isto tako i u Holgu mogu ići i filmovi od 35 mm, razni gelovi za blic, zaseban "fisheye" itd.

Boris Štromar

Razne verzije lomo fotoaparata

Osim redizajna LOMO-LC-A, Diane i Holge, na tržište su izbačeni i drugi lomografski fotoaparati poput Actionsamplera, koji umjesto jednog velikog objektivna ima četiri mala pa se jednim okidanjem na fotografiji dobije serija od četiri male sličice, jedna do druge, odnosno četiri faze nečijeg pokreta. Popularni su i razni drugi lomo fotoaparati poput POP9 (9 objektivna), Fisheya običnog i podvodnog, Supersampler, Oktomat (8 objektivna) i mnogi drugi. S druge strane, postoje i drugi proizvođači sličnih fotoaparata pa se tu ubrajaju i Smena i bilo koji pinhole fotoaparat. Mogućnosti ovakvih lomo fotoaparata su beskrajne i na nama samima je da otkrijemo nove ili razvijemo svoj stil. Danas se može vrlo lagano pridružiti lomo zajednici jer lomo-ambasade organiziraju izložbe i druženja, festivale i radionice, izdaju časopise, slažu lomo-zidove, međusobno razmjenjuju iskustva i poznanstva. U svim većim svjetskim gradovima postoje i "lomography" trgovine, gdje se osim samih lomo fotoaparata mogu kupiti i dodaci za njih, flashevi u boji, razni filmovi, "fisheye" leće, torbe, knjige o povijesti lomografije ili raznorazne druge lomo-stvarčice. Zbog velike popularnosti i potražnje, njihove cijene nisu tako male kao nekada nego su prilagođene zahtjevima tržišta.

Lorena Pataj

Novo doba

Do njihovog ponovnog otkrivanja, rođenja i popularizacije te koncepta lomografije došlo je nešto kasnije. Priča je započela 1991. godine, kada je skupina bečkih studenata, tumarajući praškim ulicama, sasvim slučajno kupila jeftin ruski fotoaparat LOMO LC-A, želeći snimati svoje turističke provode. Kada su se vratili kući i razvili te filmove, efekt koje su one davale bio je iznenađujući. Pred njihovim očima nizale su se fotografije sanjivih ulica, neprirodnih saturiranih boja, blesavi portreti opaljeni šarenim zrakama propuštene svjetlosti... Tako nešto još nisu vidjeli i odlučili su ih pokazati svijetu. Uskoro su bili zatrpáni pitanjima o tim fotoaparatima i narudžbama istih. U početku su im Bečani pribavljali fotoaparate posjedujući

Lomo u Supermarketu

Ranih devedesetih godina prošlog veka nekolicina bečkih studenata putovali su u Prag i otkrili su malu, zagonetnu rusku kameru zvanu Lomo Kompakt Automat. Odmah su započeli nov stil umetničke eksperimentalne fotografije, amaterski fotografišući unaokolo bez ikakvih pravila. Ono što je na bečkoj underground sceni počelo kao spontani umetnički pristup fotografiji, razvilo se u internacionalni sociokulturni pokret koji koristi fotografiju kao kreativni pristup za prikazivanje sveta i komunikaciju sa drugima. Svi lomografoloci svoju avanturu mogu započeti odabirom lomo-ljubimca u Beogradu, Supermarket concept store, koji se nalazi u Višnjićevoj 10. Iz superonude izdvajamo Diana F+, Diana Mini, Diana F+ Deluxe Kit, Fisheye, Fisheye NO2, Colorsplash camera, Supersampler, Actionsampler, kao i raznovrsnu dodatnu opremu i filmove.

Rusiju, ali su 1992. godine odlučili osnovati lomografsko društvo "Lomographic Society International" i ostvariti suradnju sa čelnicima tvornice Lomo u Sankt Peterburgu. Uslijedile su lomo-izložbe u Moskvi i New Yorku, a prva ambasada osnovana je u Berlinu. Iako su Rusi zbog neisplativosti namjeravali obustaviti proizvodnju, nakon susreta delegacija Austrije i Rusije i uz pomoć tadašnjeg zamjenika gradonačelnika Sankt Peterburga Vladimira Putina, čelnici tvornice Lomo pristali su na daljnju proizvodnju. Tako je bečko lomo-društvo postalo ekskluzivni distributer uređaja LOMO LC-A za čitav svijet. Godine 1997. održan je prvi svjetski kongres u Madridu na kojem se izgradio lom-zid od preko 120 m i sadržavao je preko 35.000 lomografija, a 2004. svjetski kongres u Kini pohvalio se najvećim lomo zidom ikada načinjenim.

Mia Mešter

Prvi Lomo

No, fotoaparat od kojega je sve počelo rođen je 1982, a dvije godine kasnije započela je njegova masovna proizvodnja. Riječ je o prvom LC-A (Lomo Kompakt Automat) fotoaparatu koji je bio kopija japanskog fotoaparata Cosina CX-1. Jedan je od rijetkih lomo fotoaparata koji se odlikuju masivnim metalnim tijelom i kvalitetnom Minitarom lećom. Bio je namijenjen svima, običnom sovjetskom čovjeku za svakodnevne prilike i obiteljske slike i veoma popularan u komunističkim zemljama: Kubi, Čehoslovačkoj i Poljskoj. Proizvodio se sve do 2005., kada je tvornica Lomo odlučila obustaviti proizvodnju. Godinu dana kasnije LC-A se ponovno počinje proizvoditi, no ovaj put u Kini. Neki fotoaparati koji pripadaju ovom lomo-pokretu postoje i više od 40 godina, iako ih je u teoriji pogrešno nazivati lomo fotoaparatima jer se to ime dalo na osnovi LOMO LC-A.

Međutim, 2006. ruska LOMO LC-A proizvodnja naglo je prestala i sva proizvodnja se preselila u Kinu. Iste godine "Lomographic Society International" izbacio je verziju LOMO LC-A nazvanu LC-A+. Ovaj fotoaparat proizvela je tvornica "Phenix Optical Instrument Company" koja i dan danas lansira nove lomo fotoaparate.

Na kraju ove priče vjerojatno biste poželjeli imati novog plastičnog ljubimca i započeti svoju lomo misiju. Ukoliko vas zanimaju neki od fotoaparata iz "Lomography" tvornice, možete pogledati što nudi veb-sajt: <http://www.stylejibbers.com/> koji su generalni zastupnici lomo opreme na ovim prostorima.

EDWARD STEICHEN, "Cipele", 1927

Ukoliko pokušamo nakratko da zamislimo život bez fotografije i reklame, sasvim sigurno ćemo se susresti s nemogućom misijom. Zajedno s fotožurnalizmom, dokumentarnom i modnom fotografijom, ovaj vid fotografskog izražavanja predstavlja vrhunac u oblikovanju razvoja društva i kulture dvadesetog veka.

Prve reklamne agencije

Sve je počelo neposredno i nakon završetka Prvog svetskog rata osnivanjem prvih marketinških udruženja u Americi, Nemačkoj, Francuskoj. Jedno od prvih, ujedno i najpoznatije, jeste Američko udruženje reklamnih agencija (American Assotiation of Advertising Agencies), osnovano 1917. godine. Okupljalo je reklamne kompanije poput Meken Eriksona (McCann Erikson), Agencije "Dž. Valter Tompson" (J. Walter Thompson Agency), Irvina (Erwin), Kalkinsa i Holdena (Calkins and Holden) i mnoge druge. Funkcija ovog udruženja i sličnih institucija bila je, između ostalog, da reorganizuje i poboljša marketing, proširi i učvrsti odnos između reklamnih agencija, proizvođača i potrošača. Pored ovoga, Američko udruženje organizovalo je izložbe, štampalo specijalizovane publikacije posvećene dizajnu reklama i dodeljivalo nagrade najboljim grafičkim dizajnerima.

Realnost kojoj se veruje

Kako je, međutim, nemački pisac Vil Varstat (Will Warstat) zapazio: "Javnost jednostavno bez ikakve sumnje veruje da je fotografska reprezentacija objekta realnija od bilo koje umetničke grafičke reprezentacije."² Kada su se stvorili odgovarajući tehničko-tehnološki uslovi nije bilo nikakve sumnje da medij kojem javnost i te kako veruje treba iskoristiti na najbolji mogući način. Specifična priroda fotografije omogućavala je urednicima, marketinškim direktorima

FRANCOIS KOLLAR, reklama za "Dunhill", 1934

i njihovoj klijenteli, baš kao i urednicima modnih časopisa, da kreiraju i trguju iluzijom i fantazijom potrošačkog društva bez poteškoća. Kao i modni, i reklamni fotografi morali su da saraduju s grafičkim dizajnerima, urednicima i direktorima marketniških firmi i časopisa, istovremeno stvarajući originalne, kreativne, inovativne i privlačne slike. No, za razliku od modne fotografije koja je u službi prezentovanja tkanine, šminke, parfema i drugih pratećih detalja, reklamna fotografija obuhvata bukvalno svaki segment kulture i društva.

Pioniri reklamne fotografije

Kada je američka scena u pitanju, među pionirima moderne reklamne fotografije svakako se izdvajaju Margaret Votkins (Margaret Watkins) i Pol Outerbridž (Paul Outerbridge). Oboje su prva znanja o fotografiji sticali u školi jednog od osnivača foto-secesije Klerensa Hadsona Vajta (Clarence Hudson White), a kasnije su saradivali s Agencijom "Dž. Valter Tompson". Jedna od najranijih reklamnih fotografija Margaret Votkins datira iz 1920. godine. U pitanju je fotografija koja reklamira rukavice, urađena u blago piktorijalističkom maniru. Već na sledećoj fotografiji za sir "Feniks" (Phenix Cheese), iz 1922. godine, oštar fokus, ujednačen tonalitet i sklad kompozicije jasno ukazuje da se Votkinsonova okrenula "strait", tj. čistoj fotografiji. Iste godine i u gotovo identičnom maniru nastaju i Outerbridžovi radovi za kragnu marke "Ide" i "Cheese and Crackers". Jednostavnost, a efektivnost osnovne su karakteristike i reklamnih fotografija Edvarda Štajhena (Edward Steichen), koji je bio glavni fotograf čuvenog proizvođača cigareta "Kamel" (Camel). Za razliku od njega, Čarls Šeler (Charles Sheeler), koji se pored Pola Stranda (Paul Strand) smatra jednim od vodećih fotografa "čiste" fotografije, specijalizovao se za industrijsku reklamu. Njegov foto-triptih

WILLY ZIELKE, "Agfa-varijacija I", oko 1930

Industrija (Industry) iz 1932. godine, inače jedan od najboljih primera ovakve vrste fotografije, urađen je upravo za reklamne potrebe jedne fabrike.

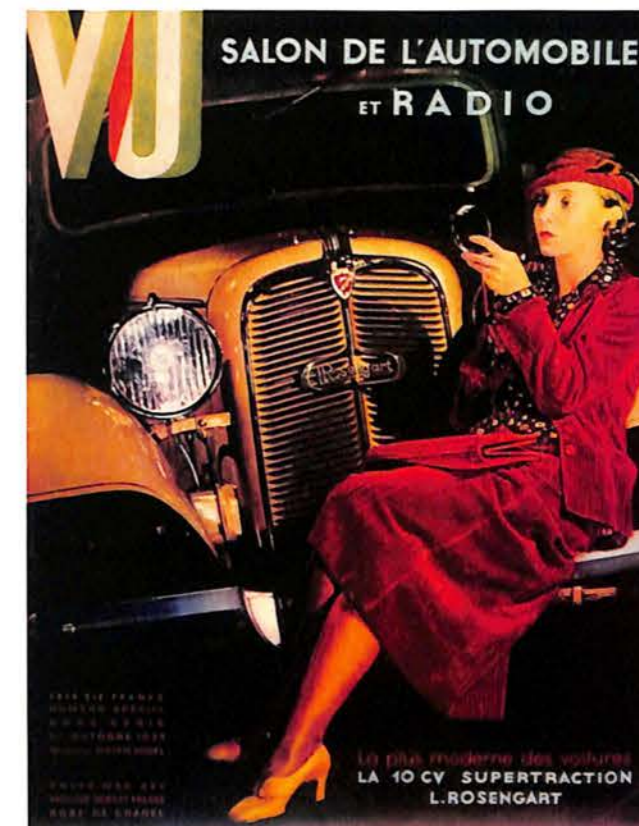
Uticaj evropske scene

Američka reklamna fotografija između dva svetska rata, za razliku od evropske, oskudevala je u stilskoj i tehničkoj raznovrsnosti. Situaciju je uspela da promeni "Izložba evropske reklame i industrijske fotografije" ("Exhibition of Foreign Advertising and Industrial Photography"), održane u Njujorku 1931. godine, a na kojoj su, između ostalog, predstavljeni radovi Mana Reja (Man Ray) i Lasla Moholji-Nada (László Moholy-Nagy). Nova objektivnost, konstruktivizam, bauhaus, nadrealizam i tehnike fotomontaže, kolažiranja – oblikovale su evropsku reklamnu fotografiju dvadesetih i tridesetih godina prošlog veka. Za protagoniste evropske scene reklama je bila odlično polje u kojem su mogli da ostave svoj trag. To se posebno odnosi na bauhaus i konstruktivizam u kojima su se razvijale umetnost tipografije, grafičkog dizajna i fotografije.

Poznato je da je Aleksandar Rotčenko (Alexander Rodchenko) 1923. godine zajedno s Vladimirom Majakovskim (Vladimir Maiakovskii) osnovao udruženje pod imenom Majakovski-Rodčenko: reklama-konstruktor (Maiakovskii – Rotčenko – Advertising – Constructor), koje je radilo, između ostalog, reklame za pivo i bombone. Njegov kolega El Lisitki (El Lissitzky), na primer, ura-

PAUL OUTERBRIDGE, "Ide kragna", 1922

MAN RAY, naslovna strana VU magazina, specijalni broj, oktobar 1933, (Chanell haljina)

dio je odličan fotograf za potrebe firme za proizvodnju mastila i penkala "Pelikan", a Laslo Moholji-Nad snimio je fotografije za modne časopise i za kompaniju koja proizvodi optiku. U ovom domenu oprobali su se i Žermen Krul (Germain Krull), koja je saradivala s dvema najačim firmama za proizvodnju automobila: "Citroen" (Citroën) i "Pežo" (Peugeot), Albert Renger Patč (Albert Renger Patzch), Fransoa Kolar (Francois Kollar), Moris Tabar (Maurice Tabard), Vili Zilke (Willy Zielke).

U poređenju s reklamama Olivijera Toskanija (Oliviero Toscani) za "Beneton" (Benetton) ili Toma Forda (Tom Ford) za kolonjsku vodu koja se nalazi na listi najšokantnijih i najkontroverznijih reklama nastalih u protekloj deceniji, reklame Outerbridža, Štajhena, Moholji-Nada ili Kolar deluju prilično nevino i banalno. Ono što ipak treba imati u vidu, jeste da su upravo one napravile prvi korak i utrle put savremenoj reklamni.

1. Anandi Ramamurti, "Spektakli i iluzije: Fotografija i potrošačka kultura" u Liz Vels (ur.), Fotografija: Kritički uvod, Clio, Beograd, 2006, str. 276

2. Will Warstat, "Photography in Advertising" u Anton Kaes, Martin Jay, Edward Dimendberg (eds.), The Weimar Republic Sourcebook, p. 651 cit. u Mary Warner Marien, Photography: A Cultural History, Laurence King Publishing, London, str. 267

LITERATURA:

1. Michael Frizot (ed.), A New History of Photography, Konemann, 1998.
2. Naomi Rosenblum, A World History of Photography, Abbeville Press, 2007.
3. Mary Warner Marien, Photography: A Cultural History, Laurence King Publishing, London, 2002.
4. Liz Vels (ur.), Fotografija: Kritički uvod, Clio, Beograd, 2006.

FOTOGRAFIJA I REKLAMA

Prvi koraci ka lepom pakovanju

"Opseg konteksta u kojima se fotografije koriste u svrhu prodavanja proizvoda i usluga, skoro je neizmeran, tako da polako prestajemo da budemo svesni medija fotografije i jezika koji je stvoren da bi prenosio komercijalne poruke. Fotografije za reklamu pojavljuju se svuda, od drečavih, prvoklasnih bilborda i reklama u časopisima, do malih, jeftinih letaka u okviru promotivnog materijala trgovaca nekretninama."¹

JELENA MATIĆ

DUH U MAŠINI

TIJANA JEVTIĆ

"Kraj dvadesetog veka dočekala sam u pratnji Rolleiflexa, Exacte i kockaste Yashice (nasleđenim i poverenim od dede fotografa), držeći "Lucasove" i "Rotringove" tuševe u boji, nerđajuće perce i češke ugljene. Na pragu novog stoleća stajala sam sasvim opredeljena za analogiju i ručno, ubeđena da mi je za bilo kakav digitalni upliv potreban nov mozak, mozak programera." – Ovako počinje svoju kreativnu pustolovinu mlada autorka iz Užica – Tijana Jevtić, koja vrlo uspešno spaja fotografiju, crtež i računarske programe stvarajući, pri tom, radove u novoj formi koja je najbliža Digital Artu

CRNO SVETLO | FOTO-EKSPERIMENT |

Leto 1999. godine pamte svi, ali ja sam tada, sasvim nenadano, videla na delu Photoshop, taj divno intuitivni i maštovit medij, i taj trenutak bio je ona nulta tačka nakon koje nema povratka. Već sledeće godine nabavljam prvu mašinu, davim se u slojevi-ma i dodacima (plug-in). Najzad pronalazim medij koji je savršeni sprovodnik od mozga ka stvarnosti. Narednih godina digitalizujem većinu svojih skica, crteža, fotografija i skeniram deliće prirode, stvarajući tako dragocenu arhivu simbola i začetaka novih himeričnih dela.

Prelaskom s analogne na digitalnu fotografiju nisam izgubila svoj stil, već ga samo oslobodila i produ-bila, vraćajući ga u meni najlepše doba detinjstva, kada sam se igrala crtajući. Obožavanje organskih formi, oblika i teksture, samo po sebi pomalo je re-trogradno i paganski u modernom svetu svedenih formi i kristalnih reklama, oštih uglova i konačno-sti plastike. Moj svet je pre svet koji pomalo puca po šavovima i oslobađa zaboravljene, primordijal-ne duhove. Duhove iz mašine.

Nakon vremena samoukog savladavanja digitalne logike počinjem da radim: najpre kao montažer i dizajner TV grafike tokom tri godine na lokalnoj televizijskoj stanici, a od pre osam godina kao grafički dizajner u užičkom dizajn studiju "Digital". Tu dobijam mogućnost da pređem s analogne na digi-talnu fotografiju, i postajem zagriženi "canonista".

Crno svetlo ili blacklight jeste nešto što vidate po noćnim klubovima, kada sijaju osmesi, beonjače i perut. Ali, crno svetlo je za mene bio fotografski izazov. Nakon što sam sakupila dovoljnu količinu informacija s Interneta o tome šta sve svetli (fluorescentni markeri, tečnosti koje sadrže kinin kao "Indian tonic water", škorpioni, deterdžent, vazelin, bele tkanine, papir), shvatila sam da su to vrlo dostupni materijali. Nakon nabavke trebalo je napraviti studijske uslove gde sam šminkera, modela i fotografa svela na jedinu dovoljno motivisanu osobu – sebe. Postavila sam stativ, zidno ogledalo iza fotoaparata radi boljeg kadriranja, a tu je bila i obavezna daljinska kontrola

okidanja. Faza iscrtavanja lica krenula je prvo diskretnim tačkicama, da bih na kraju pokrila i razmazivala markere po čitavom licu, jer efekti su bili zaista sjajni! U jednom trenutku ličila sam na bioluminescentna stvorenja iz dubina okeana, zatim Kabuki teatar, eksperiment se produžio na čitave dve noći... Srećna okolnost jeste da crno svetlo u obliku šipke ne dostiže visoke temperature, tako da sam jednom rukom mogla da manevrišem položajem osvetljenja bez opekotina. A i markeri se lako skidaju sapunom i vodom, tako da ovaj eksperiment preporučujem kao jedan od bezbednijih načina da se poigrate crnom svetlošću.

O kreativnoj fotomontaži ORGANIKA I TEHNIKA

Postoji samo jedan preduslov da biste se bavili kreativnom fotomontažom, a to je da volite da se igrate. Zaboravite na sva upozorenja o nedestruktivnoj obradi slika. Montaža je destrukcija, i to kompletna. Nijedan piksel ne ostane na početnom mestu. Pomalo nalik na alhemiju: imate prvobitnu Prima Materiju, od koje agresivnim dejstvom Photoshopovih elemenata stvarate Kamen Filozofa. Pristupite tome bez straha. Obično ne biram estetski izuzetne fotografije za ovaj proces, bitni su oštrina i velika rezolucija, koja će da trpi manipulaciju a da ne izgubi strukturu. Kada radim montaže, često koristim i skeniran materijal (skice, materijale iz prirode...), tako da pomaže ako imate sakupljačku narav.

Prikazani radovi nastali su povodom konkursa na sajtu www.deviantart.com, a tema je bila prikazivanje sebe kao lika iz "Alise u zemlji čuda".

Celokupan proces vrlo je intuitivan i dobra je vežba za mozak. Primera radi za Mačku koja nestaje (Cheshire Cat) – Šredingerova mačka s osmehom koji preti i istovremeno razgaljuje – trebalo je naći način da vizuelno predstavim tu čupavu lakoću postojanja. To je prikazano njegovim pretvaranjem u suncokret koji se okreće sam oko sebe kao centra makrosveta. Ali, nije sve to promišljanje prethodilo radu, već je pre suncokret bio izabran samo zato što je dovoljno "čupav", a kasnije je sam sebe opravdao u izboru. To je osnovna razlika koja odvaja ovakvu "samodovoljnu" fotomontažu od one komercijalne, gde sve mora biti iskristalisano unapred, a ideja jednoznačna.

Kreativna fotomontaža deluje bogatstvom značenja bez namere da oblikuje um posmatrača, već da na njega deluje podsvesno i intuitivno, onako kako je i stvarana.

Na ovoj adresi možete pogledati sve radove iz ove kolekcije:
<http://eclecticeel.deviantart.com/>

Nagrađena sam na Korelovom dizajnerskom konkursu časopisa *Mikro* za digitalnu grafiku juna 2001. Pohvaljena na Prvom međunarodnom festivalu digitalne umetnosti "E-idea 2002". Dugo godina saradivala sam s uzičkim Narodnim pozorištem na stvaranju TV spotova. Radila sam plakate za predstave, naslovne strane, grafičke novele, ilustracije... Održala sam i samostalnu izložbu fotografija "I Dream", koja je bila deo pratećeg programa XI jugoslovenskog pozorišnog festivala. Kruna dosadašnjih "zlodela" jeste autorska knjiga "Hrastopoštovanje", koja je predstavljena dalje u tekstu.

PRIRODNI I NATPRIRODNI SVET UŽICA

Hrastopoštovanje

ŠTA ZNAČI HRASPOŠTOVANJE?

Osećaj poznat malom broju pripadnika ljudske vrste, osećaj strahopoštovanja prema prirodi, njenoj snazi i skrivenim manifestacijama. Koren reči vezuje se za hrast, verovatno najobožavanije drvo mnogih naroda, ne samo Slovena.

HRASPOŠTOVANJE je mešanac, knjiga/slikovnica, rađena "naopake". Prvo su bile urađene sve ilustracije (montaže, skice, prateće fotografije), a zatim sam gledajući svaku ponaosob pisala njihovu priču. Gotovo da to i nije bio proces pisanja, već proricanja nad arhetipskim špilom karata, i to vilinsko-prirodnjačkim. Tako su "prizvani" Salamander iz Velikog parka, Brko iz Jokanovića kuće, Vilinski skakavac, Vrtački Triton, Alhemičar iz Zlakuse, Ribaševski Faun... Prizvani u postojanje.

KORENI KNJIGE

Ako ikada u životu dobijete priliku da uradite nešto po svojoj volji, za sopstveno uživanje i ostvarivanje, zapitajte se šta biste stvorili? Kada je 2005. godine otvoren prvi konkurs iz oblasti kulture i umetnosti programa "Otvoreni put E-761", prijatelji su me ubedili da je to prilika koja se ne propušta. Jedina okosnica projekta bila je da zamisao svakog projekta mora biti vezana za grad, u mom slučaju – Užice. Budući da sam sledbenik duge tradicije fantastičnog (slikarstva, literature, života), a ne realnog (sorealizma ili bilo kakvog humanog aktivizma), neko vreme tražila sam zrno oko kojeg mogu da obmotam biser. A to zrno je, ispostavilo se, već prokljalo u samom srcu Užica. Bila je to prava pravcata bara, prekrivena rogozom i lokvanjima, izrasla u centru grada na mestu gde je pošta bila srušena 1999. godine. Samo šest godina ljudskog nedelanja, i sirova sila prirode nastupila je munjevito. Tu knjiga već dobija svoju kičmu. Za razliku od svih "bilo jednom" bajki, ova knjiga događa se ovde i sada, i u njoj razotkrivam vilinska i animalna bića koja nastanjuju jedan grad. A sve njih povezuje Zeleni čovek, biće čiju emanaciju slave sva drevna paganska verovanja, ovog puta probuđen u toj čuvenoj bari u srcu Užica.

VILINSKI SKAKAVAC

Rajski otoci su poslednje utočište retke vrste vilinskog skakavca, dalekog srodnika vilihog konjica. Ovo inteligentno i gipko stvorenje teško je videti jer, iako danju spava, to čini u okrilju džinovskih liski repušine, uvijeno ili zakačeno s donje strane.

Jedini prirodni neprijatelj su mu rečni rakovi, takođe vrlo proređeni račjom kugom, a mnogi primerci danas su mutirani, s jednom štipaljkom ili nespošobni za razmnožavanje.

Rajski otoci Užičanima polako postaju omiljeno mesto za nedeljni odmor, a prestaju to biti vilinskim skakavcima i rakovima.

/odlomak iz knjige/

HRASPOŠTOVANJE

PRIRODNI I NATPRIRODNI SVET UŽICA

www.electiceel.deviantart.com / copyright © Tijana Jevtic

INFORMACIJE O KNJIZI: tijana.jevtic@gmail.com

CERVENOS ROGATI BOG

Kada ga otkarati kao crvenosa...
 Adrog tina aburja i glodan...
 ogorna vrsta i pre vasa i pre...
 avilato u in peckar...
 priča...
 LAD...
 Dobre...
 Dobar...
 L...
 N...

Kumanovo 2010

IZLOŽBA NAJBOLJIH RADOVA OTVARA SE 1. 10. U UMETNIČKOJ GALERIJU KUMANOVA

Luciano Maccheroni, "Eroi del fango 10"

Irena Jovanovska, "Zemlja linija"

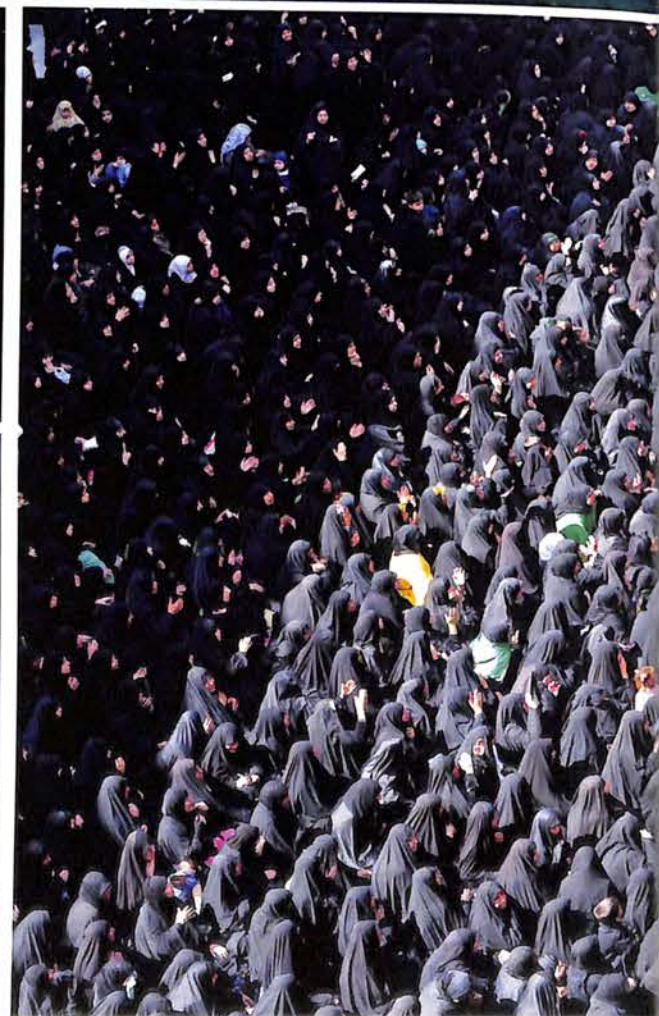
Na ovogodišnji Foto-salon Kumanovo 2010, svoje radove poslalo je 273 autora iz 49 zemalja. Žiri u sastavu: Boro Rudić, Cvetan Gavrovski i Raša Milojević za izložbu je izabrao 234 fotografije u kategoriji "Slobodna" i 122 fotografije na temu "Priroda". Nagrada u kategoriji "Slobodna" za najbolju "Life" fotografiju dodeljena je Ireni Jovanovskoj za fotografiju "Zemlja linija". Prvu nagradu, FIAP zlatnu medalju za fotografiju, osvojio je Rimon Mohammed, srebrnu Istvan Kerekes i bronzanu Ivan Aleksić. Diplome su dobili: Valeriy Tretyakov, Fausto Banino i Dejan Gileski. Za kolekciju fotografija u kategoriji "Slobodna", FIAP zlatnu medalju dobio je Paul Martin, srebrnu Luciano Maccheroni, bronzanu Dragoslav Mirković. Diplome su dobili Mohammed Alshaikh, Zoran Đorđević i Luis Alberto Franke. Na temu "Priroda" FIAP zlatnu medalju dobio je Laszlo Dezso, srebrnu Eero Huata-aho i bronzanu Aleksander Cufar. Diplome su dobili: Dimitar Čungovski, Dejan Kolevski i Janez Papez.

Dragoslav Mirković, "Ana 31-8"

Eero Huata-aho, "Kapi vode"

Mohammed Alshaikh, "Stari uzor"

Janez Papez, "Zečja ljubav"

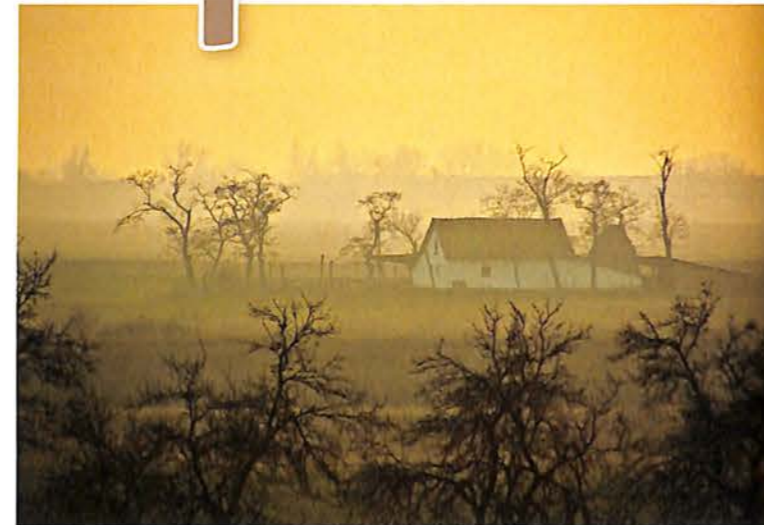

Alberto Franke Luis, "En la Pulperia de Cacho"

TRINAESTI FESTIVAL FOTOGRAFIJE Paunovo pero

Izložba fotografija pod simboličnim imenom "Paunovo pero" ima dugu tradiciju. Ove godine organizovana je, prvi put, pod pokroviteljstvom Foto-saveza Srbije, a razlog tome jeste što su fotografi poslednjih godina, zbog sve većeg broja novih izložbi, počeli da biraju gde će slati fotografije. Na prvom mestu nalaze se izložbe sa FIAP patronatom, pa onda pod pokroviteljstvom FSS, i tek onda na red dolaze izložbe koje nemaju patronat neke od fotografskih organizacija. To se moglo primetiti jer je ove godine odziv autora nešto veći nego ranije. Pretpostavljam da će sledeće godine broj učesnika biti još veći jer smo se, pored patronata, navikli na digitalnu formu – kako slanja tako i žiriranja...

BRANISLAV BRKIĆ

Dragan Belić, "Umiveni salaš"

Steva M. Sekerić, "Seoba"

Miran Orožim, "Vonarje 2"

Gordana Hajinović, "Pozerka"

Jedna od osobina koja krase festival "Paunovo pero" jeste originalnost – iz godine u godinu smenjuju se najraznovrsnije teme i na taj način stiče se uvid u raznolikost autorskih opusa brojnih učesnika ove manifestacije. Izložba u Gospodincima veoma je originalna i ima budućnost, svakako. Autori iz nekoliko zemalja u okruženju koji su se odazvali pozivu na ovogodišnji festival pristupili su dvema zadatim temama na sličan način, pa je i kvalitet prispelih radova bio ujednačen. Žiri je radio u već poznatom sastavu: Peter Pokorn iz Slovenije, Branislav Brkić i Milan Živković iz Srbije. Sveukupni pobjednik koji je osvojio gran pri ovogodišnje izložbe jeste Dragan Belić, koji je dobio nagrade u obe teme.

Zadatoj temi "Stočarenje" najbolje su odgovorili: Gordana Hajinović, Steva M. Sekerić i Dragan Belić. Pohvaljene su fotografije: Dragoslava Mirković, Gorana Stamenković, Milenka Radovanov i Jožice Zafred. Tema "Jesen" najviše je "legla" sledećim autorima: Draganu Belić, Miranu Orožim i Vladimiru Maksimović. Pohvale su dobili: Milenko Radovanov, Dragan Đurđević, Vladimir Maksimović i Katarin Stanković.

Zorica Petrović, Smederevo, "SK Sloga – Miloševac", 1935

Berediova Stupavska Ludmila, "Deca ispred parohije u Staroj Pazovi", 1919

Paunovo Pero - Sepija

Manifestacija "Paunovo pero" ima posebnosti kako po tome što ima dve, svake godine drugačije teme, koje zahtevaju od autora specifičan način izbora radova, tako i po izložbi, tj. projekciji fotografija pod nazivom sepija. Iako kao posebna kategorija postoji devet godina, kao da su ove godine autori u potpunosti shvatili značaj ove, slobodno je možemo nazvati muzeološke akcije.

Iako je u propozicijama sve bilo jasno, autore je pomalo zbunjivao koncept slanja skeniranih fotografija (i dobijanja nagrada za najbolje) i dovodio je do raznih situacija, pa su na konkurs stizale i nove fotografije samo kompjuterski tonirane u sepiju. Treba napomenuti da nagrade u ovoj kategoriji imaju samo stimulativni karakter jer, u većini slučajeva, pravi autori fotografija odavno nisu sa nama.

Tokom godina stvari su postale jasne i ova posebna izložba stekla je veliku popularnost, a zahvaljujući tome i fond fotografija s istorijom naših krajeva raste godišnjim ritmom u sigurnosti arhiva KID "Pčesa". Na ovaj način ostaju sačuvane, makar i u elektronskoj formi, mnoge fotografije koje na drugi način nikada niko osim vlasnika ne bi imao priliku da vidi. Broj fotografija koje su pristigle tokom ovih devet godina odavno je premašio brojku hiljadu.

Profesor Veselin Lazić, koji je osmislio koncept ove izložbe, napisao je ovaj komentar: "Fotografi su bili i ostali beležnici svega što čoveka okružuje – kroz istoriju. Te beležnice su slikoviti dokumenti, ali samo onda kada su potpisani. Postoje "brda" fotografija koje nisu potpisane, i samim tim one su neupotrebljive. Na osnovu dosadašnjih izložbi proizlazi da je slovački živalj najbolji čuvar starih fotografija na kojima su njihovi preci, i ne samo oni."

**Najstariji i najtiražniji
kompjuterski mesečnik
u Srbiji**

**Na kioscima svakog
prvog u mesecu**

www.sk.rs

Malo problema i puno planova

| 1 | Prvo mesto: DRAGANZ, "Osmica pink", tema "Osam"

| 2 | Prvo mesto: DRAGANZ, "Molim, jedno mesto za sletanje", tema "Gužva"

| 3 | Prvo mesto: ZORGE, "Rad je stvorio čoveka", tema "Trougao"

| 4 | Prvo mesto: CNCAR, "Zelena grza", tema "Zeleno"

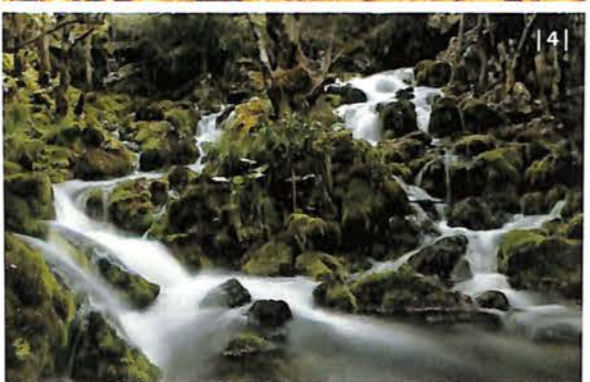
| 5 | Prvo mesto: MIRSAĐ, "Ah ti divni divovi", tema: "Žablja perspektiva"

| 6 | BACKO, "Na jezeru"

Tokom proteklog meseca Fotofiniš imao je brojne tehničke probleme uslovljene naglim povećanjem broja članova, kao i hakerskim napadima (što je još jedan pokazatelj uspešnosti sajta). Ekipe programera i administratora uspela je da otkloni probleme i Fotofiniš nastavlja rad sa još većom brzinom. Moramo izraziti zadovoljstvo zbog primetno veće međusobne komunikacije članova sajta kroz forum i "chat". Za jesen je planirano nekoliko druženja – foto-izleta, a u planu je foto-radionica jer je zajednički zaključak da fotografima nedostaje, osim virtuelnog, i druženje uživo, kao i usavršavanje. U planu je i zajednička izložba članova ove zajednice koja bi bila prikazana u nekoliko gradova.

Fotofiniš je svojim članovima obezbedio i učešće na izložbama bez plaćanja kotizacije (Požarevac, Kumanovo...), a u narednom periodu možete očekivati da preko Fotofiniša jednostavnim principom "aplouda" šaljete fotografije na neke od konkursa u zemlji i inostranstvu, što će biti mnogo jednostavniji i povoljniji način organizacije konkursa, kako autorima, tako i organizatorima.

Predstavljamo vam poredničke fotografije na teme iz prethodnog meseca: "Zeleno", "Trougao", "Gužva", "Akcenat", "Osam" i "Žablja perspektiva".

WWW.FOTOFINIS.ORG

SONY
make.believe

Snimate panoramsku fotografiju jednim potezom

iS Intelligent Sweep Panorama

- GPS i kompas geotagiraju vaše fotografije i videozapise
- Napredan Exmor R CMOS senzor snima fotografije sa mnogo detalja i manje šuma
- 1080i AVCHD snima videozapise u Full HD rezoluciji
- Širokougao 25mm SONY G-Lens objektiv sa 10x optičkim zumom
- Burst način rada snima 10 fotografija u sekundi u punoj rezoluciji

www.sony.rs

Cyber-shot DSC-HX5

Red Bull ILLUME

Fotografija surfera Petera Mendira koji jaše na talasima zapadne obale Čilea, pri zlatnom svjetlu dvadesetčetvorogodišnjeg profesionalnog fotografa Chrisa Burkarda, proglašena je za sveukupnog pobjednika najvećeg svetskog akcionog takmičenja sportske, avanturističke fotografije

Fotograf: © Chris Burkard/Red Bull Illume
Disciplina: Slobodno surfovanje
Lokacija: Buchupureo, Čile
Zemlja: Irska
Snimljeno: 4. 4. 2009.
Kategorija: "Iluminacija"
Sportista: Peter Mendia

RED BULL ILLUME 2010

Na konkurs je stiglo 22.764 fotografije od 4.773 autora iz 112 zemalja. Konkurs je imao deset kategorija ("Kultura", "Igralište", "Energija", "Duh", "Makro", "Krila", "SanDisk sekvenca", "Nova kreativnost", "Eksperiment" i "Iluminacija"), a odluku o najboljim doneo je žiri sastavljen od 53 člana. Najmlađi autor u prvih 50 ima samo 20 godina.

Pobednik Red Bull Illume Image Quest 2010 – Chris Burkard proglašen je na ceremoniji prepunoj fotografa, sudija, žirija, atleta i specijalnih gostiju na Trinity koledžu u Dublinu (Irska), 31. avgusta.

Koja priča stoji iza snimka?

Otišli smo u Čile 2009. godine i to je bilo jedno od najlepših mesta koje sam ikada posetio. Sedeli smo pod kišom nedeljama i bilo je grozno. Jednog jutra smo se probudili i nebo je bilo plavo, a talasi najbolji koje sam u životu video. Otišli smo da proverimo mesta za snimanje i ovo je bilo poslednje. Ujedno, bila je ovo i poslednja akcija dana. Popeo sam se na peskovitu dinu kako bih ukadrirao ceo pejzaž i okolinu u

kojoj je bio surfer. Ovaj snimak rezultat je toga. Za mene je bilo strašno. Fotografi se obično približavaju da bi bili bliže akciji, ali u ovoj situaciji ja sam se odmakao. Drago mi je što sam to uradio – jer sam dobio ovakvu fotografiju. Za mene, sve je u svetlu ili njegovom nedostatku, tamni oblaci ili oluja – jednostavni momenti. Ili najlepše veče koje ste ikada videli. Snimanje siluete čoveka kao na ovoj fotografiji, čini je vavremenskom. Želeo sam da snimim ovakav momenat na zemlji u njenom prirodnom stanju, kao da ljudi uopšte nisu tu. Burkard je kao nagradu dobio Leica S2 fotoaparata s objektivima. "Nikad ne bih mogao da zamislim da imam ovakav fotoaparata", rekao je Burkard. "Vredniji je od kuće u kojoj živim!"

Fotograf: © Adam Kokot/Red Bull Illume
Disciplina: Free Climbing
Lokacija: Tomaszowski Vychlad, Spisske Tomasovce, Slovačka
Zemlja: Irska
Snimljeno: 7. 6. 2009.
Kategorija: "Duh"
Sportista: Michal Król

Fotograf: © Eric Berger/Red Bull Illume
Disciplina: Slobodno skijanje
Lokacija: Whistler, BC, Kanada
Zemlja: Irska
Snimljeno: 11. 3. 2009.
Kategorija: "Nova kreativnost"
Sportista: Dan Treadway

NAGRAĐENI AUTORI

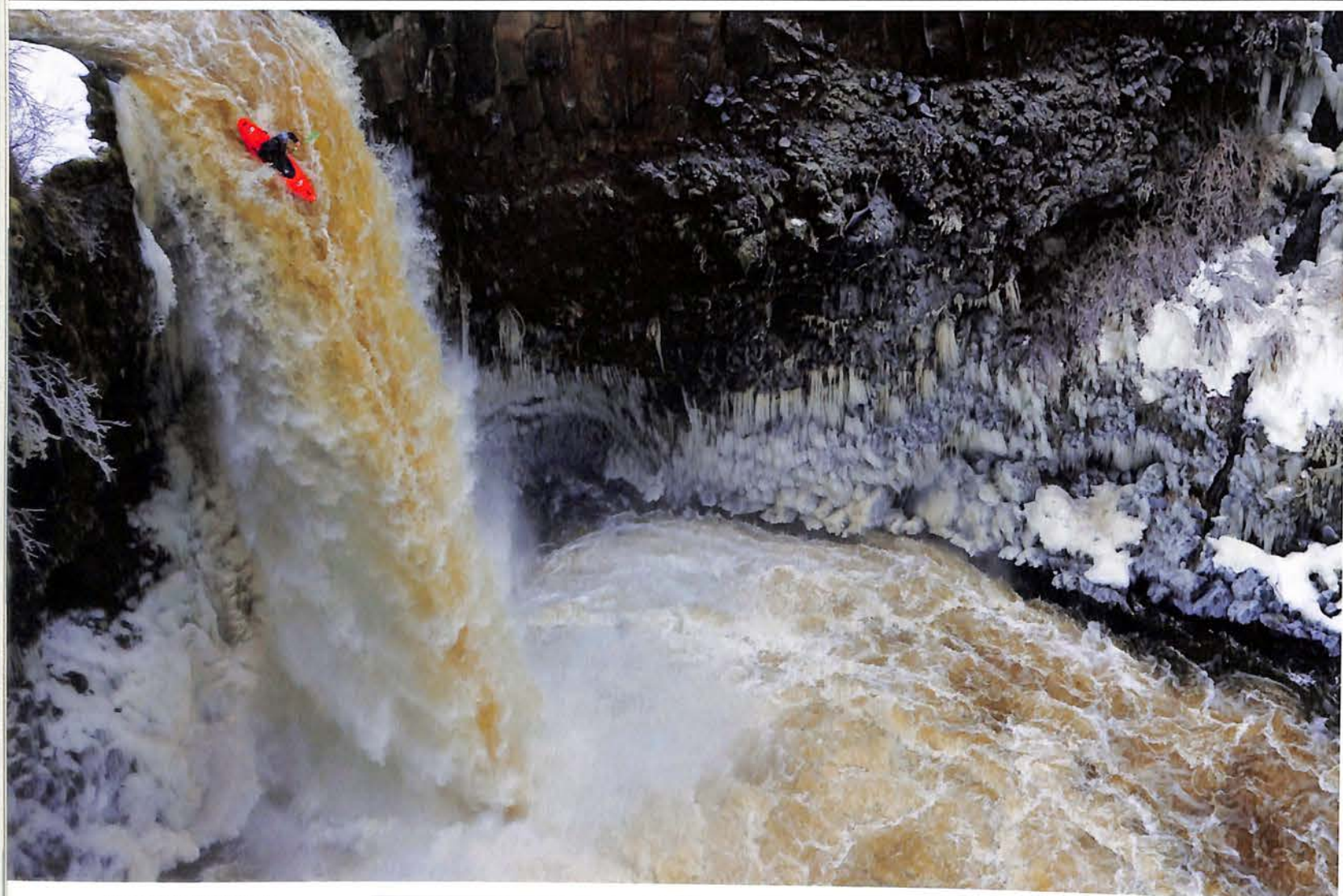
Pobednici u deset kategorija koji su osvojili "SanDisk" fleš-memorijске kartice i "Lowepro" foto-torbe su:

- "Eksperimentalna" – Daniel Grund (NEM);
- "Nova kreativnost" – Eric Berger (KAN);
- "SanDisk sekvenca" – Miguel Lopez-Virgen (MEX);
- "Energija" – Stuart Gibson (AUS);
- "Iluminacija" – Chris Burkard (USA);
- "Igralište" – Tim Korbmacher (NEM);
- "Kultura" – Vincent Perraud (FRA);
- "Duh" – Adam Kokot (POLJ);
- "Krila" – Marcel Lämmerhirt (NEM);
- "Makro" – Nathan Smith (AUS).

Fotograf: © Tim Korbmacher/Red Bull Illume
Disciplina: BMX ulica
Lokacija: Krefeld, Nemačka
Zemlja: Irska
Snimljeno: 17. 7. 2009.
Kategorija: "Igralište"
Sportista: Stefan Läntschner

Fotograf: © Jed Weingarten/Red Bull Illume
 Disciplina: White Water Kayaking
 Lokacija: Outlet Falls, WA, USA
 Zemlja: Irska
 Snimljeno: 10. 1. 2009.
 Kategorija: "Energija"
 Sportista: Luke Spencer

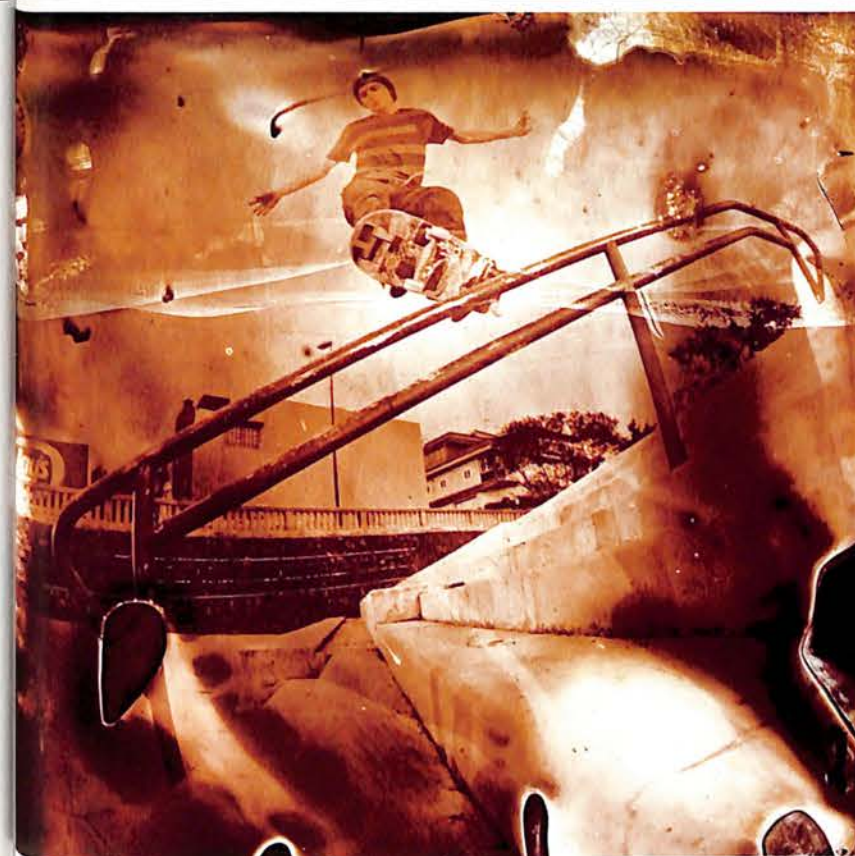
Fotograf: © Stuart Gibson/Red Bull Illume
 Disciplina: Surfovanje na velikom talasu
 Lokacija: Shipstern Bluff, Tazmania, Australija
 Zemlja: Irska
 Snimljeno: 19. 10. 2009.
 Kategorija: "Energija"
 Sportista: Ryan Hipwood

Fotograf: © Alessio Barbanti/Red Bull Illume
 Disciplina: Enduro
 Lokacija: Città di Castello, Peruda, Italija
 Zemlja: Irska
 Snimljeno: 28. 8. 2009.
 Kategorija: "Energija"
 Sportista: Taddy Blazusiak

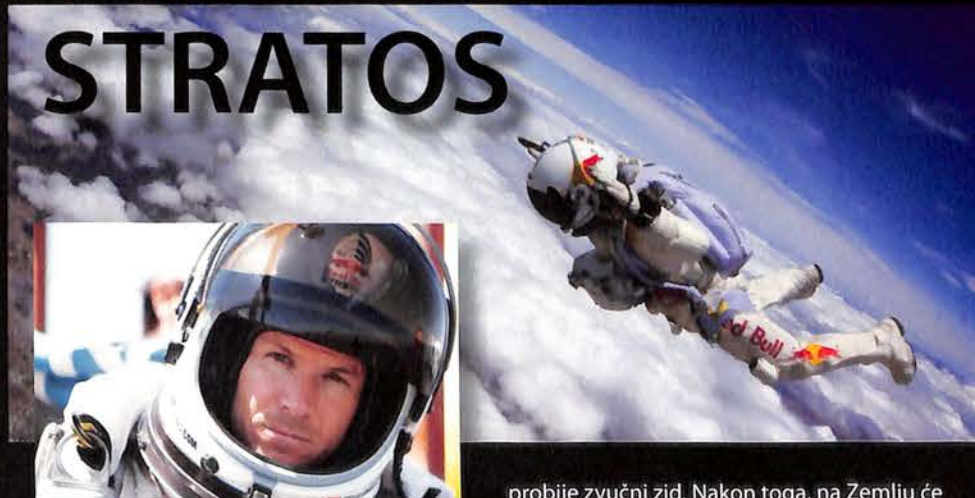
Fotograf: © Will Wissman/Red Bull Illume
 Disciplina: Slobodno skijanje
 Lokacija: Haines, SAD
 Zemlja: Irska
 Snimljeno: 16. 1. 2009.
 Kategorija: "Igralište"
 Sportista: Reggie Crist

Fotograf: © Eric Antoine / Red Bull Illume
 Disciplina: Skateboard Street
 Lokacija: Tenerifi, Španija
 Zemlja: Irska
 Snimljeno: 12. 2. 2010.
 Kategorija: "Eksperimental"
 Sportista: Eniz Fazliov

Red Bull STRATOS

Nakon višegodišnjih priprema, projekat Red Bull Stratos trebalo bi da se realizuje do kraja ove godine. Felix Baumgartner će se popeti u gornje slojeve stratosfere (36,5 kilometara) u kapsuli pod pritiskom, koja će biti prikačena za specijalni helijumski balon. Kada dostigne ciljnu visinu, skoćiće iz kapsule, obučen u specijalno odelo pod pritiskom, a nakon 35 sekundi slobodnog pada očekuje se da

probije zvučni zid. Nakon toga, na Zemlju će se spustiti padobranom, a kapsula i balon daljinski će biti spuštjeni na Zemlju. Ovim skokom Feliks Baumgartner trebalo bi da obori čak četiri svetska rekorda. Timovi naučnika i fizičara proučiće podatke prikupljene u misiji i objaviće svoje nalaze za dobrobit istraživačke zajednice. Kako tačan datum skoka još nije poznat, sačekaćemo malo i objaviti ekskluzivne fotografije koje će tokom misije biti snimljene posebnim foto i video sistemima.

EISA nagrade za 2010-2011.

The European Imaging and Sound Association (EISA) je jedinstvena organizacija od posebnog interesa koju čini 50 časopisa iz 19 evropskih zemalja. Međunarodno poznatu EISA nagradu započeli su dodeljivati urednici pet fotografskih časopisa 1982. godine kada su se sastali da prvi put izaberu evropski fotoaparati godine. Bio je to Minolta X-700. Od tada, svake godine urednici iz svih časopisa koji su članovi EISA organizacije sastaju se kako bi odlučili koji od proizvođača testiranih u njihovim publikacijama tokom prethodne godine zaslužuju EISA nagradu. Ovo priznanje dodeljuje se u šest kategorija: audio, video, kućni bioskopi, fotografija, elektronika u automobilima i mobilni uređaji. Nagrade za 2010-2011. u oblasti fotografije dobili su:

FOTO-SOFTVER – Apple Aperture 3;
FOTOAPARAT – Canon EOS 550D;
NAPREDNI D-SLR FOTOAPARAT – Canon EOS 7D;
ŠTAMPAČ – Epson Stylus Pro 3880;
SUPER ZUM FOTOAPARAT – Fujifilm FinePix HS10;
PROFESIONALNI OBJEKTIV – Nikon AF-S Nikkor 300 mm F2,8G ED VR II;
PROFESIONALNI FOTOAPARAT – Nikon D3S;
OBJEKTIV ZA MIKROSISTEME – Olympus M Zuiko Digital ED 9-18 mm F4-5,6;
KOMPAKTNI FOTOAPARAT OTPORAN NA VODU – Olympus μ Tough-8010;
MULTIMEDIJALNI FOTOAPARAT – Panasonic Lumix DMC-G2;
KOMPAKTNI FOTOAPARAT ZA PUTOVANJE – Panasonic Lumix DMC-TZ10;
NAPREDNI KOMPAKTNI FOTOAPARAT – Samsung EX1;
OBJEKTIV – Sigma 17-70 mm F2,8-4 DC Macro OS HSM;
KOMPAKTNI FOTOAPARAT – Sony Cyber-shot DSC-HX5V;
MIKROSISTEMSKI FOTOAPARAT – Sony α NEX-5;
ZUM OBJEKTIV – Tamron SP70-300 mm F4-5,6 Di VC USD.

Canon KOMPAKTNI

Za zahtevne fotografe "Canon" je predstavio najnoviji PowerShot S95 koji je naslednik već dokazanog S90 modela sa senzorom 1/1,7 inča sa deset miliona piksela, zum objektivom ekv. 28-105 mm, ali velike svetlosne moći (f/2) i mogućnošću zapisa u RAW formatu. Cena ovog fotoaparata je oko 410 evra. Sledeći nov model predstavljaju je povodom desetogodišnjice od prvog Ixus modela i ima oznaku Ixus IS1000 HS. Debljine je svega 22 mm, ima CMOS senzor od deset miliona piksela sa znatno smanjenim šumom na slabom svetlu. Može da snima 3,7 slika u sekundi u punoj

rezoluciji i ima desetostruki zum objektiv ekvivalenta 36-360 mm. Video u punoj HD rezoluciji se podrazumeva kod svih novih "Canonovih" modela kompaktnih digitalnih fotoaparata. Cena ovog Ixusa je 360 evra. Sledeći nov model, u kategoriji superzumova, je PowerShot SX130 IS sa dvanaestostrukim zumom koji polazi od 28 mm, dok je u njemu senzor sa 12 miliona piksela. Za njega treba izdvojiti 210 evra. Detaljnije na: www.canon.rs.

ŠTAMPAČI I SKENERI

S novim "Canonovim" Pixma štampačima moguće je pored fotografija u uobičajenim kompjuterskim formatima i štampanje pojedinačnih fotografija iz nekog HD video-zapisa. "Canon" je na tržište izbacio tri nova Pixma modela. Pixma iP 4850 radi sa pet separativnih izmenljivih tankova za boju i ima mogućnost obostrane štampe i na običnom papiru, kao i naštampavanje CD ili DVD medija i to sve za svega 99 evra, kolika je preporučena cena proizvođača. Ni druga dva nova Pixma modela nisu skuplja. MP280 i MP495 su multifunkcionalni uređaji kojima je moguće skeniranje, kopiranje i slanje faksova. Ovi uređaji su A4 formata. Prvi model koštaće oko 80 evra, dok će drugi biti 100 evra jer ima mogućnost W-lan bežičnog prenosa podataka preko mreže. Ovaj proizvođač je na tržište izbacio i dva nova skenera za skeniranje predložaka do A4 formata. To su CanonScan Lide 110 i 210. Prvi će se prodavati za oko 80 evra, a drugi za 100 i on ima bolju rezoluciju. S novim programom koji se isporučuje uz skenera znatno je olakšan i ubrzan postupak

skeniranja, bilo da su to fotografije ili neki tekst, pri čemu postoji mogućnost automatskog prepoznavanja motiva i podešavanja kontrasta prema njemu. Detaljnije pogledajte na: www.canon.rs.

POWERSHOT G12 I SX20IS

"Canon" svakako polaže veliku nadu u uspeh G-serije digitalnih kompaktnih fotoaparata i u vrlo kratkom vremenskom razmaku predstavlja nove, poboljšane modele. Tako je Canon Powershot G12 nešto poboljšani prethodnik modela G11. U njemu je senzor od 10 miliona piksela, zum objektiv ekv. 28-140 mm, pokretni, i veoma jasan displej dijagonale 2,8 inča, a optičko tražilo sada ima mogućnost podešavanja za dioptriju korisnika. Pored mnogobrojnih automatskih opcija skoro sve je moguće podesiti ručno. Fotografije snima i u RAW formatu, a pomoću Eye-fi kartice obezbeđen je i bežični prenos podataka iz fotoaparata na drugi uređaj. Predviđena cena mu je oko 550 evra. Canon Powershot SX30IS je digitalni fotoaparati u superzum kategoriji, čiji zum svakako trenutno

ima najveći raspon, 24-840 mm, i u njega je ugrađen trenutno najjači stabilizator slike koji omogućava snimanje sa čak 4,5 puta dužom ekspozicijom. Ovaj model ima senzor od 14 miliona piksela, pokretni LCD displej dijagonale 2,7 inča i njime se može snimati i HD video s rezolucijom od 720 piksela i stereotonskim zapisom, dok se ti filmovi mogu preko HDMI priključka odmah s fotoaparata prikazivati na HDTV uređajima. U njemu je i podrška za Eye-fi memorijske kartice pomoću kojih se podaci prenose bežičnim putem. Preporučena cena ovog superzuma biće 470 evra. www.canon.rs.

CANON EOS 60D

Za ambicioznije fotografe "Canon" je neposredno pred Fotokinu predstavio i najnoviji refleksi digitalni fotoaparati sa APS-C senzorom od 18 miliona piksela, koji nosi oznaku EOS 60D. To je, u stvari, pravi naslednik EOS 50D s poboljšanjima kao što su Digic-4 procesor slike koji omogućava 5,3 slike u sekundi s baferom za 58 snimaka, kao i HD video-zapis u punoj rezoluciji 1.980 x 1.080 piksela. Na poleđini mu se nalazi pokretni displej od tri inča s veoma jasnom slikom. Merenje svetla kod ovog fotoaparata obavlja se pomoću sasvim novog Intelligent Focus Colour Luminance (iFCL) sistema merenja, dok se osetljivost kreće između ISO 100 i 6.400 (uz mogućnost podizanja do ISO 12.800). Mogu se koristiti Eye-Fi Wlan SD memorijske kartice i tada je omogućen i bežični prenos snimljenih fotografija. U radnjama će se pojaviti od polovine oktobra, a preporučena cena u evropskim zemljama biće 1.149 evra. Detaljnije pogledajte na: www.canon.rs.

NAJVEĆI CMOS SENZOR NA SVETU

Krajem avgusta iz japanskog "Canon" oglasili su se s veću o uspešnom završetku rada na trenutno najvećem CMOS senzoru na svetu dimenzija 202 x 205 mm, što je oko 40 puta veće od senzora FX formata (na sličici koju imamo samo u ovako maloj rezoluciji vidi se taj odnos). Prema tvrdnji proizvođača, ovi senzori moći će da prave i video-zapis i to sa 60 sličica u sekundi, a biće im dovoljna svetlost od svega 0,3 luksa, pa će moći da nađu primenu u posmatranju i snimanju zvezdanog sistema, kao i snimanju ponašanja osetljivog životinjskog sveta noću.

Problem brzog prenosa podataka biće rešen novim operativnim sistemom napravljenim u "Canonu". Do sada nije saopšteno koliko miliona piksela će imati slika snimljena njime, ali se zato zna da, takođe, potpuno nov CMOS senzor APS-H formata 29,2 x 20,2 mm ima rezoluciju od oko 120 miliona piksela (9,184 x 13,280), što je oko 7,5 puta više u odnosu na dosadašnje senzore.

predstavlja...

Travelhotels

Hotelski rezervacioni sistem: 100.000 hotela širom sveta!!!

Rezervišite hotele širom sveta na sajtu: www.travelmagazine.rs

Garantujemo potpunu bezbednost!

Pozovite nas za pomoć prilikom pravljenja rezervacije. Stojimo Vam na raspolaganju za sve savete.

Svakim radnim danom od 09 do 17h. Tel. 011 2910 258, 011 2638 315

NOVO

* za rezervaciju Vam je potrebna kreditna kartica!

Stvarno dobre cene!

Kodak S RAMOM NA I-MEJL

S najnovijim "Kodak" digitalnim ramovima koji imaju displej osjetljiv na dodir (touch screen) dijagonalne deset inča, koji nose oznaku Kodak Pulse E-mail, moguće je ne samo pregledanje fotografija nego i direktno povezivanje s Facebook ili Kodak galerijom na Internetu. Ovi ramovi imaju i 512 MB interne memorije, ali i čitač za SD/SDHC, MS/MS PRO/MS PRO DUO i xD memorijske kartice, kao i vezu s računarom preko USB kabla. Na njemu se mogu prikazivati samo fotografije u JPEG formatu, a vide i EXIF podatke u njima. Cena im je 130 evra. Detaljnije informacije mogu se pronaći na www.kodak.com.

Metz U DIGITALNOJ ERI

Nekada je jedna od vodećih firmi za proizvodnju bliceva bila nemačka firma "Metz", koja je osiguravala pouzdanost profesionalcima. Njihove bliceve posebno su cenili oni profesionalci koji su radili na polju novinske fotografije. Razvojem sve naprednije elektronike, međutim, blicevima su posvećivali sve veću pažnju i sami proizvođači fotoaparata, što je ukazivalo na to da će ovakvi proizvođači morati da se preorijentišu na neku drugu vrstu proizvodnje. "Metz" je ipak uspeo da opstane na tržištu i da prati svakodnevni razvoj elektronike u upravljanju pri fotografisanju. Tako su i sada, pred Fotokinu, izneli na tržište dva nova modela, **Metz Mecablitz 58 AF-2** i **50 AF-1**, koji mogu da prate TTL merenje i autofokus kod većine refleksnih digitalnih fotoaparata (naravno, mora da se kupi model namenjen baš tom tipu fotoaparata!). Ovi blicevi sada imaju veoma jake metalne stopice s pojednostavljenim mehanizmom za pritezanje. Brojke u nazivu ukazuju na brojku vodilju i jasno je da su oba modela veoma snažni. Prvi, koji može da okida i bežično i čiji fabrički softver može da se osvežava preko USB kabla prikačenog na računar koji je na Internetu, koštaće oko 400 evra, dok će drugi koji nema sve te mogućnosti i malo je slabiji, biti znatno jeftiniji, 250 evra. Detaljnije pogledajte na www.metz.de.

Reflecta A4 FOTOSKENER

Nemačka "Reflecta" je razvila svoj prethodni model skenera veoma malih dimenzija (269 x 59 x 44 mm) namenjen, pre svega, skeniranju fotografija bez potrebe za računarom i sada se A4 format može skenirati za 12 sekundi i to u 24 bita. Može da skenira na memorijske kartice (SD/SDHC, MS, MS Pro, MMC) ili kao alternativa može da se poveže i na računar. Ovaj skener isporučuje se s četkicom za čišćenje, kartom za kalibraciju i jednom vrećicom za zaštitu fotografija koje se skeniraju, a cena će mu posle Fotokine biti 110 evra. Više informacija na www.reflecta.de.

Ricoh ZA TEŠKE USLOVE

Ukoliko vam je potreban kompaktni digitalni fotoaparati kojim treba duže raditi u vrlo teškim uslovima, u prostorima gde je puno prašine, hemijskih isparenja i vlage, možda će pravi izbor biti najnoviji Ricoh G700. Prema rečima proizvođača, ovaj model može da istrpi sve te uticaje, čak i dezinfekciju, ali i padove na beton s visine od 1,5 m. Ima senzor od 12 miliona piksela, zum objektiv ekv. 28 – 140 mm i displej dijagonale tri inča. Može da snima video-zapis u HD formatu 1.280 x 720 piksela, a cenu mu još nije poznata. Detaljnije se o njemu možete informisati na www.ricoh.com.

Pentax NEKOLIKO NOVITETA

"Pentax" se sada pojavljuje na tržištu s nekoliko noviteta. Prvi je digitalni refleksni fotoaparati s oznakom "K-r", koji treba da upotpuni paletu fotoaparata namenjenih onima koji tek ulaze u svet fotografije. Ovaj fotoaparati ima CMOS senzor sa 12 miliona piksela i njime je moguće snimiti do šest slika u sekundi na osjetljivosti između ISO 100 i 25.600. U njemu je nov, vrlo brz autofokus modul SAFOX IX+ sa 11 tačaka, a displej mu je dijagonale tri inča i ima opciju prikaza "žive slike". Cena ovog fotoaparata biće 770 evra. Pored ovoga, "Pentax" je predstavio i nov objektiv koji pokriva sve modele sa APS-C senzorom, **Pentax 2,4/35 mm** koji će na tim fotoaparata imati ugao normalnog objektivna od 50 mm. S obzirom na svetlosnu moć, prilično je kompaktan, dugačak je 45 mm, a masa mu je svega 124 grama. Cena ovog objektivna biće nešto ispod 22 dolara u Americi.

Od kompaktnih fotoaparata tu su dva nova modela. U njima je desetostruki zum objektiv ekv. 28 – 280 mm i senzor sa 14 miliona piksela. **Optio RS1000** je dizajniran tako da mu se može menjati boja prednjeg dela kućišta i to čak i sopstvenim crtežima ili nekim od crteža sa specijalnog sajta, koji, nažalost, još nije u funkciji. Njegova cena biće 160 evra, a nešto skuplji, 220 evra, biće nov model **RZ10** koji se proizvodi u pet veselih boja i kojim će moći da se snima već od 1 cm. Predviđeno je da ovaj model koristi Eye-Fi-W-LAN memorijske kartice za bežični prenos podataka. Za razliku od prvog modela koji ima displej dijagonale 3 inča, kod ovoga je dijagonala 2,7 inča, ali je ima i stabilizacija slike s pokretnim senzorom kao što je to kod refleksnih fotoaparata ovog proizvođača. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.pentax.eu.

Nikon MALA TRISTOTKA

Ovo je zamena za "Nikonovu" popularnu "devedeseticu" koja se prodaje oko dve godine i ostaće zabeležena u istoriji kao prvi D-SLR fotoaparati koji je imao mogućnost snimanja video-zapisa. Model **D7000** je njegov naslednik i donosi brojne novine koje će sigurno zaseniti mnoge D-SLR fotoaparate u toj kasi. Njegov CMOS senzor ima rezoluciju od 16 miliona piksela i moguće je birati osjetljivost između ISO100 i ISO 6.400 i proširiti je do ISO 12.800 (Hi1). Pored fotografija, snima video-zapis u punom HD kvalitetu (1080 p), a ima i priključak za eksterni mikrofoni. Njegovo telo napravljeno je da bude još izdržljivije jer su mu delovi izrađeni od legure magnezijuma, a gumeni rukohvat pružiće veću udobnost. Može da snima šest snimaka u sekundi, maksimalna brzina zatvarača mu je 1/8.000, sinhronizacija za rad s blicem je 1/250 s, a zatvarač je testiran da napravi 150.000 snimaka – sve isto kao i kod modela D300s. Ako ste pomislili da je to sve, prevarili ste se. Sliku u tražilu sada možemo videti s tačnošću od 100 odsto, što nam omogućava preciznije kadriranje.

a u njemu se vidi 39 autofokusnih polja. Za memorisanje fotografija koristi SD memorijsku karticu i podržava nove SDXC memorijske kartice, ali je novo da ovaj fotoaparati može da koristi dve SD kartice istovremeno. Za njega je predviđena nova litijum-jonska baterija od 1.900 mAh, a za nov vertikalni rukohvat s nosačem baterija MB-D11. Mnogo novina donosi ovaj fotoaparati i sada bi se s pravom moglo reći da je ovo mali D300s jer ima većinu njegovih tehničkih specifikacija, a u nekim delovima čak i bolje. U prodaji bi trebalo da se pojavi krajem oktobra, a cena će mu biti oko hiljadu evra. Više informacija možete potražiti na sajtovima: www.nikon.rs i www.refot.com.

Za korisnike D-SLR fotoaparata "Nikon" je još ponudio i dva nova profesionalna objektivna sa fiksnom žižnom daljinom i velikom svetlosnom jačinom: **AF-S Nikkor 35 mm f/1,4G** čija će cena biti oko 1.650 evra i **AF-S Nikkor 200 mm F2.8 ED VR II** čija će cena biti oko 5.500 evra. Novi blic **Speedlight SB-700**, takođe, treba

NOVI KOMPAKTNI

"Nikon" je konačno veoma ozbiljno ušao u trku na polju gde su do sada "Canon", "Panasonic" i "Leica" držali primat. Reč je o kompaktnom digitalnom fotoaparatu koji ima dosta karakteristika refleksnog fotoaparata, RAW format i koji će profesionalci rado nositi u džepu. To je nov **Nikon P7000**. Potpisnik ovih redova bio je jedne večeri u prilici i da ga isproba i moram priznati da me je već kod prvih snimaka u vrlo loše osvetljenom restoranu uverio u upotrebljivost i kvalitet zapisa. Njegov senzor sa deset miliona piksela nešto je veći od onih u drugim kompaktnima i zahvaljujući veličini piksela stvarno daje fotografije skoro bez ikakvog šuma i na slabom svetlu. Balans belog takođe je na veoma zavidnom nivou, čak i na automatskoj opciji.

U njemu je zum objektiv ekv. 28 – 200 mm sa stabilizacijom slike i displej dijagonale 76 mm. Cena će mu biti oko 530 evra. **Coolpix S80** supertanki kompaktni digitalni fotoaparati debljine svega 17 mm biće za oko 200 evra jeftiniji, a u tom tankom kućištu smešten je zum objektiv ekv. 35 – 175 mm, dok je na njemu displej osjetljiv na dodir dijagonale 88 mm, 16 : 9 formata, s veoma jasnom slikom, preko koga se upravlja funkcijama fotoaparata. Detaljnije informacije potražite na: www.refot.com i www.nikon.rs.

da se pojavi uskoro u prodaji i zamena je za SB-600. Nudi dosta poboljšanja koja su preuzeta sa SB-900, među kojima je: bežična kontrola, brže punjenje, glava blica pokriva raspon zum od 24 do 120 mm i bolja kontrola parametara. Njegova cena će biti oko 300 evra.

Škola fotografije Foton

elementarna · kreativna · profesionalna fotografija

savremeni program kroz teoriju i praksu · potvrđen kvalitet uz povoljne cene
zatražite kompletan program škole Foton preko: skolafotografije@gmail.com
pogledajte: www.skolafotografije.com pitajte: 064 11 598 00

Samsung NX100

Samsung NX100 je sistemski digitalni nerefleksni fotoaparati s izmenljivim objektivima u kome se nalazi senzor APS-C formata sa 14,6 miliona piksela. Jedna od bitnih karakteristika ovog fotoaparata jeste i nov AMOLED displej dijagonale 7,6 cm, koji daje briljantno jasnu sliku u različitim svetlosnim uslovima. U papučicu za blic može da se postavi i elektronsko tražilo koje se mora posebno dokupiti, ili gps za određivanje mesta gde su fotografije snimljene. Za sada su ponuđena dva objektivna: "Pancake" 2,8/20 mm i standardni zum 3,5-5,6/20-50 mm, ali je u najavi čitava paleta objektivna od 18 mm, pa sve do 300 mm. Uz Novoflex adapter za ovaj fotoaparati moguća je i upotreba objektivna drugih proizvođača na njemu. Fotoaparati podržava JPEG, RAW i RAW+JPEG format, dok se osetljivost može podesiti između ISO 100 i 6.400. Cena kućišta ovog fotoaparata biće oko 650 evra. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.samsungimaging.com.

Sony ČETIRI NOVE ALFE

"Sony" se pojavljuje sa čak četiri modela novih refleksnih digitalnih fotoaparata u Alfa seriji. To su A55 i A33, kao i A580 i A560. U svim modelima nalaze se unapređeni senzori APS-C formata, nešto malo veći od onih u dosadašnjim modelima, s dimenzijama 23,4 x 15,6 mm, pri čemu u A55 i A580 oni imaju 16 miliona piksela, a kod A33 i A560 su sa 15 miliona piksela. Prva dva modela su pravi refleksni fotoaparati s ogledalom i prizmom, dok su druga dva nov SLT (Single Lens Transflex) tip fotoaparata izmišljen baš kod ovog proizvođača. U njegovom tražilu generise se stopostotnaslika koja dolazi kroz objektiv, pri čemu se i pre snimanja vidi u potpunosti ono što će se snimati uz potpunu kontrolu oštine, balansa belog i zasićenosti. "Živa slika" je moguća na displejima svih modela, a video-zapis im je HD kvaliteta s mogućnošću izbora onog sa 1.980 x 1.080 piksela sa 50 sličica u AVCHD kompresiji, koja štedi prostor na memorijskoj kartici, ili onog sa 1.440 x 1.080 piksela i 25 sličica u MPEG4 formatu. Pri tom, modeli A33 i A55 tek su nešto malo veći od mikročetvorotrecinskih fotoaparata, a i ona druga dva modela su svega 100 grama teži od prvih. Osetljivost im je u opsegu između ISO 100 i 12.800, a imaju razne mogućnosti obrade slike već u samom fotoaparatu kao što je, na primer, stvaranje HDR slike iz tri prethodne različito eksponirane slike. Modeli A33 i A560 koštaće oko 560 evra, A55 oko 750 evra, a A580 oko 800 evra. www.sony.rs

Sinar EVOLUTION 86H

Švajcarski "Sinar" je za Fotokinu najavio nova Multishot digitalna leđa sa 48,8 miliona piksela, koja će obezbeđivati fotografije veličine 50 x 70 cm, štampane sa 300 dpi i bez dodatne interpolacije. Zahvaljujući novom sistemu adaptera ova digitalna leđa moći će da se koriste, kako na velikoformatnim "Sinarima", tako i na srednjeformatnim fotoaparatom "Mamiya", "Fuji", "Contax" i "Hasselblad" V i H serije. U prodaji će se pojaviti sredinom oktobra i to po ceni od 17.980 evra plus PDV. Ukoliko će neki od naših čitalaca koji putuje na ovogodišnji sajam u Keln biti zainteresovan da isprobaju ova leđa, moći će to da učini u Hali 4, a detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.sinar.ch.

Olympus NOVI D-SLR PROFESIONALAC

Odavno nismo imali ništa novo od "Olympusa" kada su u pitanju D-SLR fotoaparati, a jedan od razloga jeste što je svoju pažnju preusmerio na popularniji mikročetvorotrecinski sistem. Kako je najavljeno, na ovogodišnjoj Fotokini fotografije će dobiti priliku da osete pouzdanost novog vodećeg "Olympus" D-SLR fotoaparata E-5. Kao što se može primetiti po samom izgledu, naslednik je fotoaparata E-3. Telo mu je neverovatno robustno, a izrađeno je od lake i čvrste legure magnezijuma i otporno na prašinu i prskanje vodom. Sada ima nov High Speed Live MOS senzor od 12,3 megapiksela i TruePic V+ procesor za obradu slike i može da snima brzinom od pet snimaka u sekundi s maksimalnom osetljivošću od ISO 6.400. Bežična kontrola bliceva, višestruka ekspozicija i deset Art filtera daju veću slobodu kreativnim ambicijama. Ono što se mora posebno podvući jeste da je ovo prvi "Olympus" D-SLR fotoaparati koji može da snima video-zapis, a to radi u HD rezoluciji (720 p) sa 30 sličica u sekundi. Ima ugrađen mono mikrofoni, stereo mikrofonski ulaz

i HDMI™ interfejs i u potpunosti je opremljen za snimanje video-filmova namenjenih reprodukciji na HD televizorima. Stabilizacija slike zasnovana je na pomeranju senzora, ima pokretni displej dijagonale tri inča (7,62 cm) s rezolucijom od 921.000 tačaka, što olakšava fotografisanje iz komplikovanih uglova. Za memorisanje snimljenih fotografija može istovremeno da koristi dve najpopularnije kartice: SD i CF. Novi E-5 pojavio se u prodaji od oktobra 2010, a više informacija možete potražiti na sajtu: www.olympus.rs.

Phase One/Mamiya V-GRIP AIR

Phase One/Mamiya "V-Grip Air" je ručica za fotografisanje fotoaparatom u uspravnom položaju i namenjen je za upotrebu na Phase One/Mamiya 645DF fotoaparatom. Ono što je najzanimljivije jeste da kada je ova ručica namontirana na telo fotoaparata, više nije potreban "trigger" za bežično okidanje studijske rasvete jer ga on sadrži već u sebi. Može se našrafiti i na stativ, tako u uspravnom položaju, a njegova cena je 1.290 evra, tj. 990 evra ukoliko već imate "Profoto" prijemnik za aktiviranje rasvete. Detaljnije na: www.phaseone.com.

Think Tank SLING RANČEVI

Američki "Think Tank" polako se probija u svet inovativnim foto-rančevima i torbama. Na tržište su ovoga puta izašli sa Sling O Matic rančevima koji se prebacuju preko jednog ramena, a pri tom se lako okreću sleđa napred i tako vade fotoaparati i pribor, pa se potom opet s lakoćom vraćaju na leđa. Prema rečima proizvođača, ovi rančevi razlikuju se od drugih po tome što se kod njih teret raspoređuje na tri tačke zahvaljujući potpuno novom rešenju i tako se lakše nosi sva oprema u njima. Ovih rančeva ima u tri veličine i u Americi im je cena 129, 159 i 189 dolara. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.thinktankphoto.com.

Kodak MULTIFUNKCIJSKI ŠTAMPAČ

"Kodak" je izneo na tržište multifunkcijski štampač s oznakom ESP 9250, koji treba da zahvaljujući novim pigmentnim mastilima obezbedio veoma dugotrajan i vodootporan štampani materijal. Ovaj štampač radi sa dva kartridža, jednim crnim i drugim s bojama, a proizvođač tvrdi da će oni biti znatno jeftiniji od drugih originalnih mastila. Ukoliko se koristi "Kodak" papir za štampu, dovoljno je nasloniti barkod na skener i štampač će se automatski podesiti prema njemu, a moguća je i obostrana štampa u isto vreme. Komunikacija s računaru može da bude preko USB 2 porta, Wlan ili Bluetooth bežičnog protokola, a ima u sebi i čitače SD/MC i CompactFlash memorijskih kartica. Cena mu je 250 evra, a detaljnije informacije o ovom i drugim "Kodakovim" proizvodima mogu se pronaći i na internet-stranici www.kodak.com.

Pixo UNIVERZALNI PUNJAČ

Pixo C-USB eco punjači i po izgledu ukazuju na nove ekološke načine upotrebe različitih napajanja za savremene uređaje koji bez njih ne mogu da rade. Bilo da su to punjive baterije AA, AAA ili pak Li-jonske baterije iz različitih fotoaparata, kamera ili drugih aparata, ovaj će ih punjač napuniti i to tako što se jednostavno priključe na neki od USB ulaza na računaru, laptopu, TV uređaju... i to svejedno koju generaciju USB protokola oni podržavaju: USB 1, USB 2 ili USB 3. To je moguće zahvaljujući naprednoj elektronici i pomerljivim kontaktima, pri čemu punjač prepoznaje bateriju i stvara odgovarajući napon za njihovo punjenje i određuje potrebnu dužinu te radnje. Cena ovih punjača je 30 evra. Detaljnije informacije o ovim punjačima mogu da se pronađu na: www.pixo.de.

Voigtlander VRLO MOĆNI OBJEKTIVI

Nemački "Voigtlander" oduvek je označavao pojam za veoma kvalitetan objektiv, pa je tako i danas. Danas se ovi objektivs s M-bajonetom, uz pomoć originalnih adaptera, mogu upotrebljavati i na drugim sistemima. Tako se i ova dva najnovija objektivna vrlo velike svetlosne moći, **Nokton 25 mm F/0,95 i Heliar 75 mm F/1,8** mogu upotrebljavati na telima fotoaparata od mikročetvorotrecinskih sistema, pa sve do D-SLR fotoaparata sa FX formatom senzora ili lajka formata. Za sada adaptera ima za Nikon-F, Pentax-K i Contax SC-bajonet i za Sony E-bajonet, kao i za NEX modele i oni koštaju 180 evra, dok je cena prvog objektivna 900 evra, a drugog 700 evra. www.voigtlander.de.

PUTOVANJA

ZA DVOJE

BROJ 14 / godina V jeseo 2010 www.putovanjazadvoje.com cijena 35 kn

SLOVENIJA

EMERSON ROJA

Fuenteventura • Kolumbija • Pelješac
Krstarenja Mediteranom • Najljepši hotelski interijeri

10

TOP
HOTELI S POGLEDOM

City Break Miami
Kongresni turizam
Stay&play London
Lhasa • Cannes
Hong Kong

NOVI BROJ!

U prodaji od
18. septembra 2010.

www.putovanjazadvoje.rs

ATRAKTIVNA PONUDA

Nikon D3100

"Nikon" je napravio veoma atraktivan D-SLR fotoaparatus namenjen amaterima, koji je zbog rezolucije od 14,2 miliona piksela i mogućnosti da snima video-zapis u punoj HD rezoluciji zasenio sve ostale "Nikonove" D-SLR fotoaparate u toj klasi

BORIS BJELICA

Sa aktivnom "D-Lighting" opcijom koja trenutno optimizuje reprodukciju tonova u senkama i visokim tonovima smanjuje se potreba za obradom fotografija u računaru, a i povećan je dinamički opseg, naročito u tamnim delovima.

Rukohvat
Jedna od promena jeste i gumeni rukohvat koji čini držanje udobnijim.

Objektiv
Potpuno je kompatibilan samo "Nikonovim" AF-S i AF-I objektivima, a s ostalim AF objektivima autofokus neće funkcionisati. Objašnjenje za ovo je vrlo jednostavno – AF-S i AF-I su objektiv koji imaju u sebi ugrađen motor za automatsko izoštravanje, a D3100, kao i fotoaparati D40, D40x i D60, D5000 i D3000, nema poseban motor za rad autofokusa ugrađen u fotoaparatu. I pored toga, tu ne bi trebalo da bude problema jer "Nikon" sada ima bogatu ponudu AF-S, a "Sigma", takođe, prati korak i svi noviji objektiv imaju HS motor i 100 posto su kompatibilni ovom fotoaparatu. Ako planirate da koristite svoje stare manualne objektiv, to je moguće, ali ćete morati sve ručno da podesite i nećete imati merenje svetla. Prodavaće se samo telo fotoaparata, u kompletu s objektivom AF-S DX VR 18-55mm f/3,5/5,6G koji ima optičku stabilizaciju slike.

Nikon nas je poslednjih nekoliko godina navikao da u najnižoj kategoriji D-SLR fotoaparata namenjenih isključivo amaterima i onima koji nemaju pretenzije da se ozbiljno bave fotografijom ima dobrog igrača koji je uvek dobro prihvaćen i jedan od najprodavanijih u svojoj kategoriji. Nikon D3000 odlično se prodavao i pored toga što u svojoj kategoriji nije imao ni najviše piksela, ni živi prikaz slike, a ni mogućnost snimanja video-zapisa. Dobar dizajn, jednostavno rukovanje, kvalitet snimljenih fotografija i konkurentna cena nadoknadili su mu skromniju tehničku specifikaciju.

NOVOSTI: D3100 koji se pojavio kao nadogradnja prethodnika pravo je osveženje koje donosi mnogo novina i konkurentnu tehničku specifikaciju. Prvo, sa 14,2 miliona piksela u "Nikonovoj" paleti D-SLR fotoaparata samo Nikon D3100 ima više piksela, a to je za 40% odsto više od rezolucije koju je imao D3000. Sada ima živi prikaz slike na displeju i ovo je prvi D-SLR fotoaparatus ovog proizvođača koji može da snima video-zapis u punom HD kvalitetu (1.080 p) sa 24 sličice u sekundi, u H.264/MPEG-4 formatu. Živi prikaz slike i bolji kvalitet video-zapisa potrebni su kako

"NIKON" SADA IMA JAKOG TAKMIČARA I CENA MU JE ZA MOGUĆNOSTI KOJE NUDU KONKURENTNA

bi se konkurisalo novoj kategoriji kompaktnih digitalnih fotoaparata s izmenljivom optikom. Posедуje i veoma upotrebljivu supervisoku ISO osetljivost koja se može proširiti do ISO 12.800. Telo je malo manje, ali je rukovanje udobnije.

URUCI: Sličnost s prethodnikom je očigledna, a promene se uglavnom odnose na nove mogućnosti kao što su živi prikaz slike i snimanje video-zapisa – ima posebnu polugu kojom se aktivira živi prikaz slike i dugme kojim se snima video-zapis. Primetno je da ima i nešto više izdvojenih komandi, što je dobro jer zahteva da se manje šeta po meniju fotoaparata kako bi se postavili željeni parametri.

Baterija
Koristi potpuno novu Li-Ion bateriju EN-EL14, čiji su kontakti zaštićeni od kratkog spoja. Kapacitet je sličan kao kod baterija koje koriste prethodnici ali s njima nije kompatibilan.

Dugmetu označenom sa "Fn" u meniju fotoaparata moguće je dodeliti različite uloge, a njegovim pritiskom može da se bira onaj parametar koji je vama najpotrebniji bez ulaska u meni (ISO osetljivost, balans belog, kvalitet i veličina i da se aktivira D-Lighting). I pored malih dimenzija, udoban je za držanje, a veliki doprinos jeste u tome što rukohvat nije samo gumiran premazom, već je napravljen od gume. Na zadnjem delu dominira veliki displej, ali bilo bi lepo da ima malo veću rezoluciju. Ono što se može zameriti ovom fotoaparatu jeste da sada više nema prijemnik za bežični IC daljinski okidač, već samo priključak za žičani daljinski okidač. Zar se moralo baš štediti na tome?

VIŠE PIKSELA: Ono što se od svakog novog digitalnog fotoaparata očekuje jeste da ima bar koji milion piksela više od svog prethodnika, a nov D3100 ima čak četiri miliona piksela više. Za ovu kategoriju korisnika rezolucija od 14,2 miliona piksela je možda i previše jer je malo verovatno da će oni štampati fotografije velikog formata, ali im to daje dosta prostora za naknadno pravljenje isečaka. Sve ove godine svedoci smo da je još trend tržišta da se prave fotoaparati sa što više piksela. Nov CMOS senzor i EXPEED II procesor za obradu slike zajednički dobro obavljaju svoj posao. Merenje daje odlične i ujednačene rezultate u različitim uslovima fotografisanja, pa će njegovi korisnici veoma retko imati potrebu za naknadnom obradom snimljenih fotografija. "Nikon" je znatno unapredio algoritam za redukciju šuma i uspeo je da postigne da bude na niskom nivou, dakle primetan, ali bez uticaja na kvalitet snimljenih

fotografija. Na taj način fotografije snimljene i s višim osetljivostima kao što je ISO 3.200 veoma su upotrebljive, kao i one dodatne osetljivosti od ISO 6.400 (Hi1) i 12.800 (Hi2), što ranije nije bilo moguće. Odlično radi u uslovima slabijeg svetla i kada hoćemo da iskoristimo ambijentalno osvetljenje. Boje su živopisne, a konačan izgled fotografije možete prilagoditi sopstvenim potrebama koristeći upravo Picture Control sistem za podešavanje parametara.

RAZLIKE IZMEĐU D3100 I D3000

- veća rezolucija CMOS senzora (14,2 prema 10 miliona piksela);
- ima EXPEED II procesor;
- može da snima RAW+JPEG Fine;
- veći raspon ISO osetljivosti;
- kontinualni režim rada autofokusa kod živog prikaza slike (AF-F);
- drugačiji način osvetljavanja AF polja;
- priključak za bežični daljinski okidač i GP1 (GPS dodatak);
- ne može da koristi bežični daljinski okidač;
- živi prikaz slike i video u punom HD kvalitetu;
- HDMI izlaz;
- može da koristi SDXC memorijske kartice.

Podešavanje

Točnik za izbor ekspozicijskih režima rada je standardan i može se videti na većini D-SLR fotoaparata, ali se sada ispod njega nalazi poluga kojom se bira način okidanja, a položaj označen sa "Q" je tihi način okidanja.

Poluga

Jedna od najočiglednijih promena na zadnjoj strani fotoaparata u odnosu na prethodnika jeste poluga kojom se aktivira živi prikaz slike i dugme za snimanje video-zapisa. Dobro su pozicionirani, lako se koriste, ali postoji mali rizik da se slučajno aktivira živi prikaz slike.

Retuš meni

Ovo je standardna opcija kod svih "Nikonovih" D-SLR fotoaparata i omogućava da već snimljenu fotografiju, a sada i snimljeni kratki film, obradimo u samom fotoaparatu. Od opcija za obradu snimljenih fotografija na raspolaganju su: D-Lighting – izvlači više detalja iz tamnih delova fotografija; zatim mogućnost korekcije efekta crvenih očiju kod fotografija snimljenih s blicem; pravljenje isečaka; pretvaranje snimljene fotografije u crno-belom, sepija ili cijan tonu; filter efekti kojima možemo dodavati određene efekte; korekcija boje; pravljenje kopija u maloj rezoluciji; pravljenje jedne fotografije od više snimaka; konvertovanje RAW (NEF) formata u jpeg; brzi retuš; pravljenje kopija u maloj rezoluciji i poredanje snimljenih fotografija; zakretanje fotografija; kontrola distorzije; postizanje efekta riblje oko; stvaranje crteža od fotografija; kontrola perspektive; stvaranje efekta mnijatura. U ovom retuš meniju postoji, takođe, mogućnost montaže snimljenog filmskog zapisa u samom fotoaparatu.

Kontrola

Informacije o elementima postavljenim za fotografisanje vide se na displeju čija se orijentacija menja zavisno od položaja fotoaparata i može se videti u tri grafička oblika. Osim standardnog grafičkog prikaza, tu je i onaj koji vam omogućava da pored brojčane vrednosti i vizuelno vidite promene parametara, pa tako, na primer, ako povećate otvor blende, videćete pored brojčane oznake i grafički prikaz blende čiji se otvor povećava. Na taj način stiće se vizuelni uvid u postavljene parametre, što za početnike može biti dobro. Pritiskom na dugme označeno sa "i" može se „šetati“ po podacima na kontrolnom displeju i bez ulaska u meni postavljati željeni parametri. Sistem za izbor parametara ima jasan i logičan raspored koji je zaista prilagođen početnicima, a tu svakako spada i dugme za pomoć (označeno sa "?"). Bez obzira na to

gde se nalazite u meniju, pritiskom na dugme za pomoć otvoriće se fajl koji će vam istinski pomoći tako što će vam prikazati koji se i kako parametar koristi za ono što fotografirate. Kao i kod njegovog prethodnika poseduje "Guide" režim rada koji nas vodi i uči kako da postavimo određene parametre koji nam pomažu da snimljena fotografija bude što bolja. To vam je kao da imate učitelja sa sobom.

Fotografije snimljene i s višim osjetljivostima kao što je ISO 3.200 veoma su upotrebljive, kao i one s dodatnim osjetljivostima od ISO 6.400 (Hi1) i 12.800 (Hi2) koje i pored vidljivog šuma, naročito u tamnim delovima, daju veoma upotrebljive rezultate. Zaista je "Nikon" uradio dobar posao u redukciji šuma i podigao prag upotrebljivosti fotografija snimljenih s višom osjetljivošću.

S aktivnom "D-Lighting" opcijom koja trenutno optimizuje reprodukciju tonova u senkama i visokim tonovima smanjuje se potreba za obradom fotografija u računaru, a i povećan je dinamički opseg, naročito u tamnim delovima.

UNAPREĐEN VIDEO-ZAPIS: Kod D-SLR fotoaparata mogućnost video-zapisa nije više novina već je to potreba i sigurno će u skoroj budućnosti svi D-SLR fotoaparati za sve kategorije korisnika imati ovu mogućnost. Ni D3100 nije izuzetak, ali nudi mogućnost snimanja video-zapisa u punom HD kvalitetu (1.080 p) sa 24 sličice u sekundi, što nema nijedan "Nikonov" D-SLR fotoaparat, a ni fotoaparati drugih proizvođača u ovoj kategoriji. Vreme video-zapisa ograničeno je na deset minuta i preporučuje se da SD memorijska kartica bude najmanje klase šest ili da ima veću brzinu zapisa. "Nikon" je zamenio AVI format, koji je do sada koristio, mnogo popularnijim

MOV formatom s kompresijom H.264 koja se obavlja u samom fotoaparatu. Automatsko izoštravanje za vreme video-zapisa moguće je ako se pritisne prvo koleno okidača, ali je pokušaj izoštravanja vidljiv na video-zapisu. Prilikom snimanja moguće je kontrolisati ISO osjetljivost, otvor blende i balans belog. Novina je i mogućnost kontrolisanja treperenja slike (flicker) kada se snima u prostorijama osvetljenim fluorescentnom ili slično rasvetom. Dovoljno je u meniju podesiti frekvenciju strujne mreže (50 ili 60Hz) i neće više biti poklapanja frekvencija i neželjenog efekta.

Kvalitet video-zapisa za ovu klasu fotoaparata je zaista odličan i može biti koristan u situacijama kada vam je potrebno da pored fotografija snimate i "živu sliku". I pored toga što ovakva mogućnost kod D-SLR fotoaparata slavi tek drugi rođendan, prihvaćena je veoma dobro i već sada mogu se videti kratki filmovi i reklamni spotovi snimljeni njima.

Priključci
Pored klasičnog video-izlaza ima i HDMI video-izlaz za prikaz fotografije i video-zapisa na televizorima velike rezolucije, a poseduje i priključak za žičani daljinski okidač ili GPS dodatak (GP1). Kada koristimo GP-1 i spojimo ga s fotoaparatom, u EXIF podacima dobijamo informacije o geografskoj dužini i širini lokacije s koje fotografirate.

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

UTISAK

Za razliku od prethodnika koji su imali skromnu tehničku specifikaciju, to se sada za nov D3100 ne može reći jer ima sve ono što i najmoderniji D-SLR fotoaparati, a moći će da se nosi i sa sve popularnijim digitalnim kompaktnim fotoaparatima s izmenljivom optikom koji su počeli da ugrožavaju ovu kategoriju D-SLR fotoaparata. "Nikon" sada ima jakog takmičara i cena mu je za mogućnosti koje nudi konkurentna.

- + Kvalitet snimljene fotografije i nizak šum za više osjetljivosti, jednostavno i udobno rukovanje, veliki displej, živi prikaz slike, video-zapis, retu meni, GPS dodatak
- AF ne funkcioniše s objektivima koji nisu AF-S/ i ugrađeni motor u njemu, rezolucija displeja mogla bi biti veća, nema više prijemnik za bežični daljinski okidač

TEHNIČKI PODACI

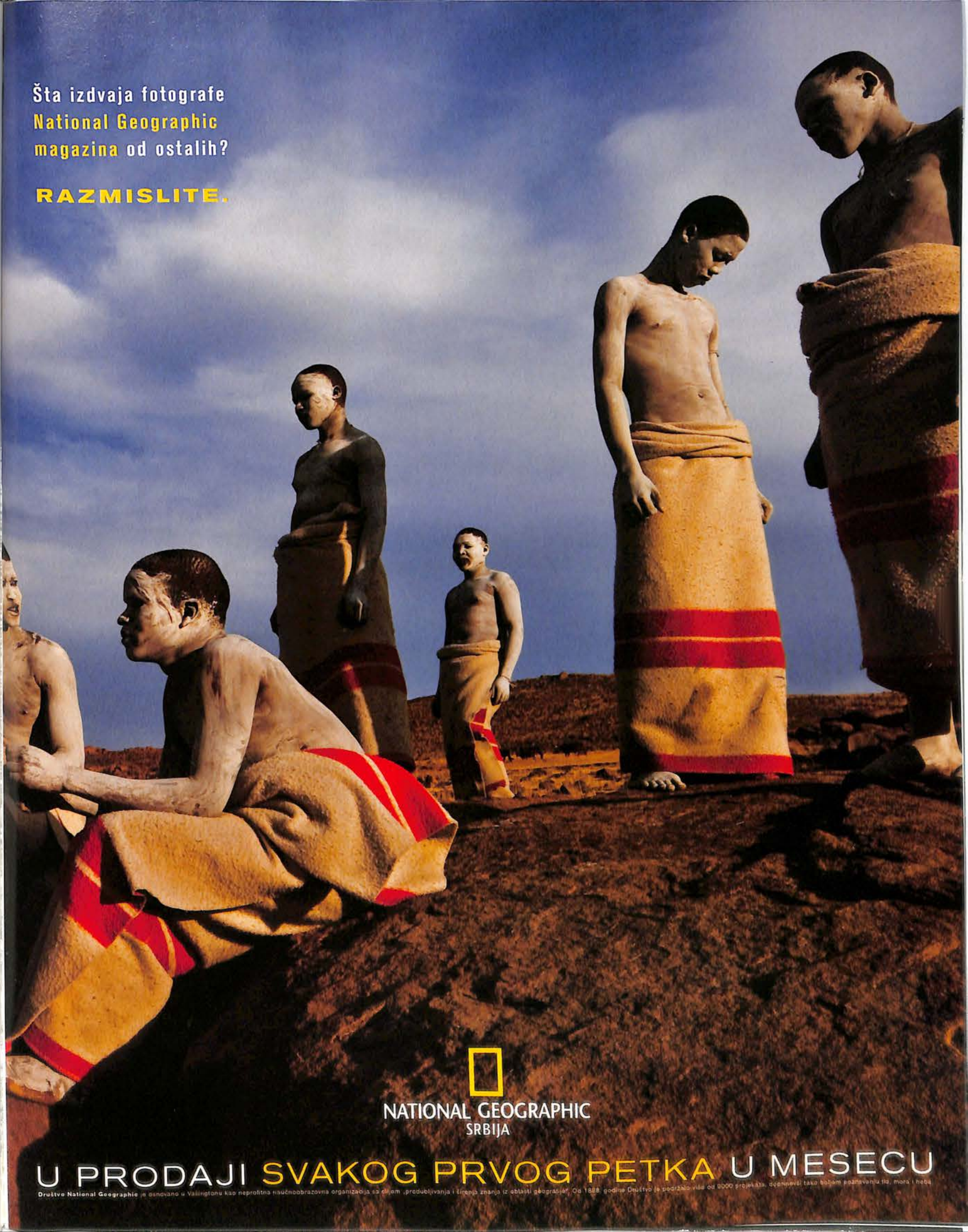
OSNOVNE INFORMACIJE	NIKON D3100
Cena (sa PDV)*	telo 52.500 din (500 evra)
Priključak za objektiv-bajonet	Nikon F-bajonet
Faktor uvećanja žižne daljine	1,5x
Tip senzora / veličina	CMOS/ 23,1x 15,4 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Efektivna rezolucija	14,2 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG, H.264/ MPEG-4 (video-zapis)
Tražilo	pokriva 95% vidnog polja, uvećanje 0,8x, korekcija dioptrije -1,7 do +0,5 m ⁻¹
Displej	3 inča (7,5 cm) TFT LCD sa 230.000 piksela
Autofokus / osjetljivost za ISO 100	sistem sa 11 AF polja / jedan krstasti / -1 do 19 EV, izoštravanje na bazi kontrasta kod živog prikaza slike na displeju
AF osvetljivač	da
Brzina zatvarača	30 s do 1/4.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/200 s
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, A, S, M i sedam programa sa scenama
Merni sistem	3D Color Matrix II, centralno i spot (2,5 %)
Ekvivalentna osjetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 100 do 3.200 s korakom 1/3) s proširenjem do ISO 12.800
Korekcija ekspozicije	+/- 5 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	-3 do +1 EV (korak 0,3EV)
AutoBracketing	ne
Balans belog	Auto, 6 definisanih opcija i prethodno izmereni
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	ne / da
Ugrađeni blic	GN 12 (ISO 100) i pokriva polje objektivna do 18 mm
Blic TTL sistem	i-TTL
Tip memorijske kartice	SD/SDHC/SDXC
Daljinski okidač	elektronski žičani MC-DC2
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	ne
Kontrola dubinske oštine	ne
PictBridge standard	da
Živi prikaz slike na displeju	da
Snimanje video-zapisa	da
Stabilizacija slike	ne
Priključci	USB 2.0, video-izlaz, HDMI i daljinski okidač
Napajanje	Li-jon baterija EN-EL14 (1.030 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 550 snimaka
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivna)	124 x 96 x 74,5 mm/ 450 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija EN-EL14, punjač MH-24, kabl, USB kabl, CD s programima
Informacije	REFOT B, www.refot.com, www.nikon.rs, 011/64-56-151

KARAKTERISTIKE

Vreme spremnosti za rad	0,2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina	JPEG 0,8 s / 7 MB RAW (12 bit) 1,2 s / 15,5 MB RAW+JPEG 2 s / 22,5 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	3 snimka u sekundi

*Cene su okvirne i podložne promenama

Šta izdvaja fotografe National Geographic magazina od ostalih?
RAZMISLITE.

NATIONAL GEOGRAPHIC
SRBIJA

U PRODAJI SVAKOG PRVOG PETKA U MESECU

Društvo National Geographic je osnovano u Vasingtonu kao neprofitna naučno-obrazovna organizacija sa ciljem "produživanja i širenja znanja iz oblasti geografije". Od 1888. godine Društvo je podržalo više od 1000 projekata, oglašujući tako bolju prihvatanja ista, mora i neba.

KAO IZ SNOVA

Ovo je druga generacija telezum objektiv 70–200 mm f/2,8 iz "Canonove" L-serije koja ima potpuno novu konstrukciju, unapređenu optiku i stabilizaciju slike. Reč je o novom objektivu koji sam sa zadovoljstvom testirao

BORIS BJELICA

Canon EF 70–200 mm F2,8 L IS II USM

Ako postoji objektiv koji treba da se nađe u torbi svih fotografa koji se ozbiljno bave fotografijom, onda je to telezum objektiv s velikim otvorom blende od f/2,8. Ovaj tip objektiv može biti odličan za fotografisanje sporta, portreta, prirode i u svim situacijama gde vam je potreban teleobjektiv. Moguće je veoma uspešno nadograditi ga i telekonverterima, s neznatnim gubitkom u karakteristikama i kvalitetu snimljenih fotografija. Ovo je, dakle, objektiv za sve prilike, o kojem sigurno svi ljubitelji "Canon" sanjaju.

NOVINE: "Canonov" 70–200 mm objektiv u prepoznatljivoj beloj boji imao je dve prethodne "inkarnacije" koje veoma liče jedna na drugu. Poslednjem modelu dodat je stabilizator slike, a spolja gledano, Canon EF 70–200 mm F2,8 L IS II USM izgleda veoma slično svom prethodniku, pa šta je onda novo? I pored toga što ovaj objektiv takođe ima stabilizaciju slike (IS) i istu žižnu daljinu,

on se, u stvari, znatno razlikuje pošto je kod njega potpuno rekonstruisan i redizajniran optički sistem. Ako posmatramo konstrukciju, videćemo da ovaj nov "Canonov" objektiv, koji u oznaci ima II, ima 23 sočiva raspoređena u 19 grupa, ali osnovu čine jedan element odličnih tehničkih karakteristika od fluorita i UD sočiva s veoma malom disperzijom. Ovo ukazuje na to da je optička konstrukcija izuzetno unapređena i da je redukovana hromatska aberacija na celom opsegu zuma i na ivicama fotografije. Čak su vidljive promene i kod brzine i tačnosti izoštravanja zahvaljujući poboljšanju na USM motoru i novom algoritmu za automatsko izoštravanje. Da je objektiv redizajniran, vidi se po delovima koji su sa spoljne strane malo isturenjeni. Najočiglednija promena jeste široki prsten za ručno izoštravanje. Kontrolni deo objektiv na bočnoj strani poseduje četiri prekidača: fokus limiter za skraćivanje opsega izoštravanja od beskonačno do 2,5 m, za izbor načina izoštravanja, za uključivanje stabilizatora slike i izbor režima rada

sa stabilizatorom slike. Jedina mala zamerka odnosi se na manu nasledenu od prethodnika a to je da nosač za stativ nije moguće skinuti kada se nalazi na fotoaparatu.

KAKO RADI: Ako već imate neki svetlosno jak telezum objektiv u svojoj torbi, onda možete pretpostaviti šta vas očekuje. Ne može se, naravno, baš sve predvideti, jer je svaki objektiv priča za sebe. U ovom slučaju bio sam u pravu kada sam pretpostavio da će ovaj biti izuzetno dobar, a dokaz za to jesu rezultati koje sam dobio. Objektiv izgleda neverovatno dobro i slobodno mogu reći da je mnogo bolji od prethodnih modela. Prsten za zumiranje kreće se glatko, a ručno izoštravanje je svakako bolje nego kod prethodnog modela jer je prsten širi. Zahvaljujući novom dizajnu, kontrole sa strane objektiv su takve da je malo verovatno da ćete ih slučajno pritisnuti kada objektiv uzimate ili stavljate u torbu.

Ako ga koristimo na fotoaparatu sa APS-C formatom senzora, pokrivače vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 112 do 320 mm, a na EOS-1D seriji fotoaparata sa APS-H formatom senzora pokrivače vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 91 do 260 mm. Detalji na fotografijama su fantastični i tu možete videti izuzetan kvalitet optike. Aberacija je minimalna, što je rezultat specijalne optičke konstrukcije. Na testu je objektiv pokazao svoju punu snagu na svim otvorima blende i celom opsegu žižne daljine i bio je, jednostavno rečeno, briljantan. Sistem za optičku stabilizaciju slike (IS) novije generacije vrlo efektivno omogućava fotografisanje četiri stepena dužim ekspozicijama i uspevalo mi je da snimim oštre fotografije iz ruke sa žižnom daljinom od 200 mm i ekspozicijom od 1/8 s, iako je to znatno duža ekspozicija od one koju preporučuje proizvođač. Zaista je teško naći i jedan prigovor kad su tehničke karakteristike u pitanju. Koristi prečnik filtra od 77 mm, a senilo ET-87 i torba dobijaju se s objektivom. Veoma uspešno može se koristiti jedan od dva telekonvertora koji povećava žižnu daljinu za 1,4 puta, i maksimalni otvor blende smanjuje na f/4 ili koji povećava žižnu daljinu za 2 puta i maksimalni otvor blende smanjuje na f/5,6.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	CANON EF 70–200 mm F2,8 L IS II USM
Cena (sa PDV)*	247.800 din. (2.360 evra)
Bajonet	Canon EF
Žižna daljina	70–200 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm kada se koristi na APS-C i APS-H formatu	91–260 mm (1,3 x) 112–320 mm (1,6 x)
Maksimalni otvor blende	f/2,8
Minimalni otvor blende	f/32
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	23 / 19
Broj lamelica blende	8
Stabilizator slike	da
Minimalna daljina izoštravanja	1,2 m
Informacija o rastojanju	da
Prečnik filtera	77 mm
Senilo	ET-87
Dimenzije / masa	89 x 199 mm / 1.490 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac, torbica i senilo
Informacije	www.canon.rs, www.foto-oprema.com, 011/712-91-36

*Cene su okvirne i podložne promenama

UTISAK

Zaista je bilo zadovoljstvo koristiti ovaj objektiv u kombinaciji s fotoaparatom Canon EOS 5D Mark II. Njegove karakteristike su za poštovanje, jedino što sigurno nikome neće biti lako da se odvoji ili nabavi 2.360 evra koliko on košta. Ali, rezultati koje sam dobio zaista su vredni svakog uloženog dinara. Ako ste ljubitelj "Canon", a ozbiljno se bavite fotografijom, onda se ovaj izvanredni telezum objektiv s velikim otvorom blende i superiornim kvalitetom fotografije mora naći u vašoj torbi.

Canon

PROFESIONALNI
CANON DSLR APARATI
OD SADA SA
GARANCIJOM OD 3 GODINE*

2 GODINE GARANCIJE

Foto Oprema d.o.o.
Surčinski put 1/o
11070 N. Beograd
011/712-9136
www.foto-oprema.com

Axel Foto Store d.o.o.
Resavska 28
11000 Beograd
065/444-9696
065/444-8585
www.axelfoto.com

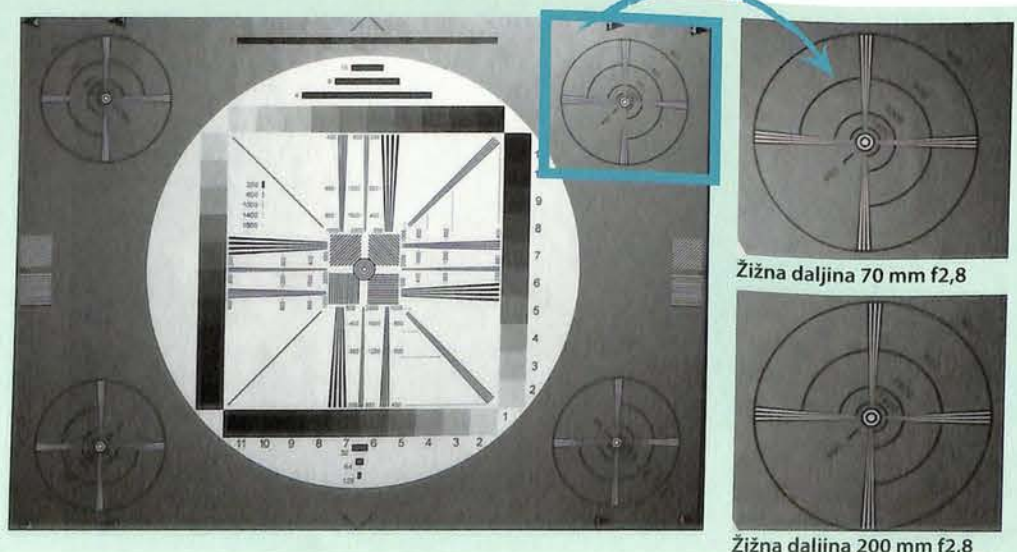
BM Foto d.o.o.
Jurija Gagarina 149 lok.40,
TC Piramida - Top Shop
11070 Novi Beograd
011/311-9988
www.bmfoto.co.rs

*Važi samo za sledeće modele:
7D, 50D, 5DMkII, 1DMkII

www.foto-oprema.rs

NA TESTU

Fotografisali smo našu test kartu fotoaparatom Canon EOS 5D Mark II kako bismo procenili i prikazali optičke karakteristike ovog objektiv u kontrolisanim uslovima. Situacija je sledeća: na svim otvorima blende "Canon" obezbeđuje oštre detalje na čitavoj površini kadra. Najbolji kvalitet daje sa otvorima blende između f/4 i f/11. Postojao je zaista minimalan znak aberacije i veoma, veoma mala, ako se uopšte može nazvati – distorzija.

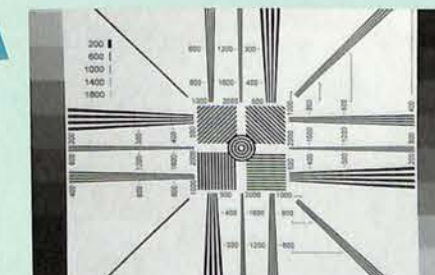

Žižna daljina 70 mm f2,8

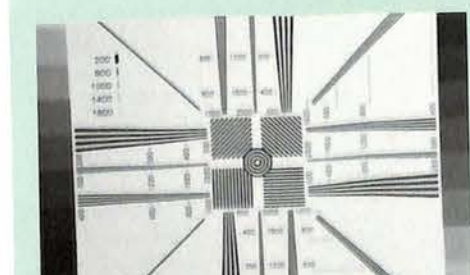
Žižna daljina 200 mm f2,8

STABILIZACIJA SLIKE

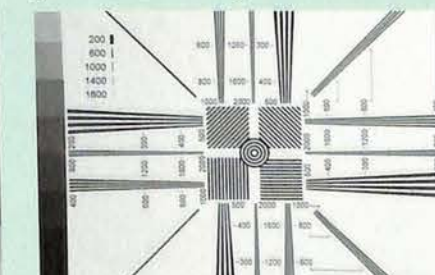
Nova generacija sistema za stabilizaciju slike omogućava nam da fotografišemo još dužim ekspozicijama. Na primeru se vidi efikasnost stabilizacije slike.

S uključenim stabilizatorom slike i ekspozicijom 1/15 i žižnom daljinom od 200 mm

Bez uključenog stabilizatora slike

S uključenim stabilizatorom slike i ekspozicijom 1/8 i žižnom daljinom od 200 mm

NOVO OSVEŽENJE

Panasonic Lumix DMC-LX5

Dve godine čekali smo da se pojavi naslednik izuzetno popularnog modela DMC-LX3. Na prvi pogled stiže se utisak da ovaj top-model u kompaktnoj klasi digitalnih fotoaparata ne donosi ništa revolucionarno novo, već je samo poboljšana verzija prethodnog modela. Proverio sam da li je baš sve to tako kao što izgleda i šta je to "Panasonic" poboljšao kod nove "petice"

BORIS BJELICA

Za razliku od većine sličnih kompaktnih digitalnih fotoaparata, ne koristi CMOS senzor s pozadinskim prosvetljavanjem, već CCD rezolucije 10,1 milion piksela, čija redizajnirana struktura sada omogućava dodatno povećanje osetljivosti i bolji dinamički opseg, a ima i veći raspon zum objektivu. Sve ovo u kombinaciji s novim procesorom slike povećava maksimalnu osetljivost od ISO 3.200 do ISO 12.800. Rezolucija za ISO 6.400 i ISO 12.800, međutim, smanjena je na samo tri megapiksela.

ŠTA JE NOVO? LEICA DC VARIO-SUMMICRON objektiv sada ima veći raspon s ekvivalentnom

žižnom daljinom od 24 do 90 mm i velik maksimalni otvor blende od f/2 za širokougaoni položaj i f/3,3 za telepoložaj objektivu. Sâmo telo nije se znatnije promenilo u odnosu na prethodnika i većina novina preuzeta je od modela GF1.

Nov LX5 je elegantan fotoaparati napravljen u klasičnom retro stilu, čiji kvalitet izrade i metalno kućište čine da osećate kao da imate fotoaparati koji nešto više vredi. Ovaj model lepo leži u ruci i dovoljno je tanak da stane u džep od jakne. Rukohvat mu je redizajniran, pa je sada nov LX5 lakši za korišćenje nego LX3. Pritiskom na točkić za izbor komandi menja se njegova uloga, što je vrlo dobra mogućnost kada je potrebno birati otvor blende i

brzinu zatvarača u ručnom režimu rada. Ima dugme za direktno snimanje video-zapisa u HD kvalitetu, u AVCHD Lite 720p formatu sa 25 slika u sekundi, a poluga za izbor proporcije snimljenih fotografija ima dodatni položaj za razmeru 1:1.

MOGUĆNOSTI: Ima velik broj parametara za podešavanje slično kao i kod D-SLR fotoaparata, ali "Panasonicovi" kompaktni digitalci već nekoliko godina imaju sve bolju tzv. inteligentnu automatiku (iA). Ona veoma ospešno objedinjuje i procenjuje scenu koju fotografiramo i sama određuje najbolje parametre za fotografisanje. Procenat uspešnosti je velik i više nam ostavlja prostora za izbor najbolje kompozicije

LEICA DC VARIO-SUMMICRON OBJEKTIV SADA IMA VEĆI RASPON

Displej

Displej dijagonale tri inča i veoma velike rezolucije nalazi se na zadnjoj strani fotoaparata. Jedan je od najboljih koje smo testirali i za svaku je pohvalu. Možemo u potpunosti kontrolisati njegovu osvetljenost, zasićenost i reprodukciju boja, a dobro se pokazao i po izuzetno sunčanom danu.

Točkić za izbor komandi

Postoji samo jedan točkić za izbor komandi, što i nije velik problem jer njegovu ulogu možete brzo da promenite jednim pritiskom.

Memorijska kartica

Koristi SD/SDHC memorijsku karticu, ali podržava i najnoviju SDXC memorijsku karticu kapaciteta 64 GB i više.

Baterija

Za napajanje koristi novu punjivu Li-jon bateriju DMW-BCJ13, kojom je moguće snimiti oko 400 fotografija.

Točkić za izbor režima rada

Služi za jednostavno upravljanje fotoaparatom i postao je standard većine naprednih kompaktnih digitalnih i D-SLR fotoaparata. Na raspolaganju je inteligentna automatika, programi sa scenama, kao i ručno podešavanje svih parametara koristeći neki od P, S, A i M režima rada. Položaji označeni sa C1 i C2 znače da podešavanje fotoaparata možete prilagoditi vlastitim potrebama.

Dugme
Ima namensko dugme kojim se aktivira snimanje video-zapisa.

NA TESTU

Oprema

Pored standardne opreme koju čine: punjač, punjiva baterija, kablovi i CD s programima, "Panasonic" je pripremio puno dodatne opreme: adapter za objektiv DMW-LA6 za korišćenje filtera i konvertera i ima izlazni prečnik od 52 mm. širokougaoni konverter DMW-LW52, filtre (polarizacioni DMW-LPL52, ND filter DMW-LND52 i MC zaštitni DMW-LMC52). Optičko tražilo DMW-VF1 koje se stavlja na šinu za blis i pokriva vidni ugao objektivu ekvivalentne žižne daljine od 24 mm i elektronsko tražilo DMW-LF1. Tu je i kožna futrola u retro stilu DMW-CLX5, kojoj sigurno neće odoleti nijedan budući korisnik ovog fotoaparata. Može da koristi i eksterne "Panasonic" bliceve: DMW-FL220(GN22), DMW-FL360(GN36) i DMW-FL500(GN50).

! UTISAK

"Panasonic" je napravio odličan fotoaparati i pored činjenice da se nova "petica" ne razlikuje puno od "trojke", već je samo poboljšana. Ali, zašto nešto drastično menjati kada sve funkcioniše, dovoljno ga je malo osvežiti. Jedan od glavnih razloga za preporuku ovog fotoaparata jeste da je kvalitet snimljenih fotografija bolji od većine kompaktnih digitalaca, a zadržao je male dimenzije, mogućnost podešavanja velikog broja parametara i objektiv s dobrom svetlosnom jačinom. Takozvana inteligentna automatika (iA) veoma dobro funkcioniše, pa sam se u dosta slučajeva prepustio njenoj "inteligenciji" i nimalo se nisam razočarao. Dva glavna konkurenta koja ciljaju na istu kategoriju korisnika, a koja su po dimenzijama malo veća jesu dobro prihvaćeni Canon Powershot G11 s pokretnim displejom i nov Nikon Coolpix P7000 s većim rasponom zum objektivu.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	PANASONIC LUMIX DMC-LX5
Cena (sa PDV)*	57.225 din. (\$45 evra)
Efektivna rezolucija	10,1 milion piksela
Tip senzora	CCD, 1/1,63 inča
Objektiv	3,8X, 5,1-19,2 mm (ekv. 24-90 mm)
Maks. otvor blende	f/2,0-f/3,3
Min. daljina izoštavanja	1 cm
Stabilizacija slike	da (optička)
Format u kojem snima	fotografije - JPEG, RAW, JPEG+RAW, video-zapis - AVCHD, AVCHD Light / QuickTime Motion JPEG
Ekspozicijski režimi rada	iAuto, P, S, A, M, C 1, C 2 i 22 programa sa scenama na čitavoj površini, centralno i spot
Merni sistem	Auto i ručno od ISO 80 do 3.200 (mogućnost proširenja do 12.800) zavisi od kapaciteta kartice / AVCHD Lite / QuickTime Motion JPEG / 1.280 x 720 piksela (FullHD), 30 snimaka u sekundi
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ručno od ISO 80 do 3.200 (mogućnost proširenja do 12.800) zavisi od kapaciteta kartice / AVCHD Lite / QuickTime Motion JPEG / 1.280 x 720 piksela (FullHD), 30 snimaka u sekundi
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	3 inča (7,5 cm) sa 460.000 piksela
Displej	40 MB (interna memorija) SD / SDHC / SDXC
Tip memorijske kartice	Li-jon DMW-BCJ13 (1.250 mAh)
Tip baterije	oko 400 snimaka
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	109,7 x 65,5 x 43 mm / 233 g
Dimenzije / masa	kaš za nošenje, poklopac za objektiv, baterija, punjač, USB i video kablovi i CD s programom
Sadržaj kutije	www.panasonic.rs
Informacije	1 godina
Garancija	

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	1,2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina	JPEG/RAW 2 s - 4,4 MB / 12,3 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	2,5 snimaka u sekundi, do pet snimka u punoj rezoluciji

*Cene su okvirne i podložne promenama

+ Dobar kvalitet fotografija, priključak za eksterni blis, dobre karakteristike objektivu i ekv. žižna daljina od 24 mm, mogućnost podešavanja velikog broja parametara, ima RAW.

- Bilo bi dobro da ima ugrađeno optičko tražilo, cena mu je približna D-SLR fotoaparatu niže kategorije ili kompaktnim fotoaparatom s promenljivim objektivima.

OCENA	
KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

KUĆNI STUDIO Jinbei D-180

Probali smo mali studijski set sa tri glave i kompletnom opremom koju možete kupiti po ceni jednog sistemskog eksternog blica. Za sve koji žele da se oprobaju i u korišćenju studijske rasvete u kućnim uslovima, ovaj set je sve što vam treba

BORIS BJELICA

Studijska rasveta uvek je bila rezervisana samo za profesionalce, a amateri su, zbog visoke cene blic glava i ostale opreme mogli o njoj samo da sanjaju. Danas to nije slučaj jer su nam Kinezi omogućili da imamo sve to za mnogo manje novca. Naravno, možemo raspravljati o kvalitetu izrade i završnoj obradi, ali činjenica je da ona košta manje nego glave poznatih brendova, kvalitet im je sve bolji i, što je najvažnije, završavaju posao i sigurno će isplatiti uloženi novac ili vam pričiniti zadovoljstvo da se oprobate u korišćenju do sada nedostupne opreme.

Imao sam priliku da isprobam osnovni D-180 set sa tri glave i svom pratećom opremom koju čine čak dva softboks i stativi, i koja košta, verovali ili ne, samo 29.900 dinara. Tri glave idealna su kombinacija i sasvim su vam dovoljne da imate glavno svetlo, pomoćno i da osvetlite pozadinu.

Glave su kompaktne i mase su svega 730 grama, izlazna snaga im je 180 Ws i vodeći broj 38, što je jednako, na primer, jednom sistemskom blicu Nikon SB-900 ili Canon 580 EX II. To je više nego dovoljno za korišćenje u kućnim uslovima i za završavanje manjih poslova gde nije potrebno da se osvetljavaju velike površine. Rukovanje je više nego jednostavno i sa zadnje strane se nalaze sve kontrole koje se mogu videti i na svim ostalim studijskim blic glavama. Toččić za regulaciju snage blica od 1/4 do 1/1 i kontrolni prekidači aktiviraju se uz pomoć sinhro kabla, a svaka glava ima ugrađenu fotočeliju.

SADRŽAJ SETA

Glava od 180 Ws	3 kom
Stativ	3 kom
Sinhro kabal	1 kom
D-50 x 70 cm Soft Box	1 kom
D-55 cm Octagonal Soft Box	1 kom
D-Honey Grid	1 kom
Torba za glave	1 kom
Torba za stativ	1 kom

OCENA: ★★★★★

Montaža i korišćenje više su nego jednostavni i za to vam neće biti potrebno nikakvo upustvo, jedino što vam preostaje jeste da postavite rasvetu kako vama odgovara. Tačan otvor blende dobićete tako što napravite nekoliko probnih snimaka i prema rezultatima na displeju vašeg digitalnog fotoaparata vidite šta je potrebno promeniti (snagu blica, ISO osetljivost ili otvor blende). Preporučio bih vam da u ranijim brojevima *Refoto* časopisa pročitate tekstove o postavljanju svetla za snimanje portreta, hrane itd.

! UTISAK

Kada sam raspakovao ovaj set spakovan u dve torbe zaista me je iznenadilo da se u njemu nalazi apsolutno sve što vam je potrebno da odmah postavite sopstveni, mali kućni studio. Snaga blica od 180 Ws možda jeste skromna za studijsku blic glavu, ali je dovoljna za korišćenje u kućnim uslovima i poslove gde nije potrebno osvetliti velike površine.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	JINBEI D-180
Cena	29.900 din. (set sa tri glave i pratećom opremom)
Izlazna snaga (Ws)	180
Vodeći broj (GN)	38
Vreme punjenja	1,2 do 2,2 s
Regulacija snage	1/4 do 1/1
Vreme trajanja bleska	1/1.000 – 1/1.600 s
Temperatura boje	5.500°K +/- 200°K
Preciznost izlazne snage	1 %
Pilot svetlo	JCDG6, 35, 50 W, 220 V
Način aktivacije	infracrveno ili sinhro kablom
Napon aktivacije	7 V
Napajanje	AC 195 V – 250 V 50 Hz, osigurač od 5 A
Masa (kg)	0,73
Dimenzije (mm)	220 x 120 x 220
Informacije	www.fotosvet.rs tel. 011/ 344-8477

RADIO-OKIDAČ ZA RASVETU TR-D4

Ako želite komotniji rad bez kablova, onda vam radio-okidač pomaže u tome. Ovaj model ima četiri kanala, za napajanje koristi dve AAA baterije i radi na frekvenciji 433 MHz.

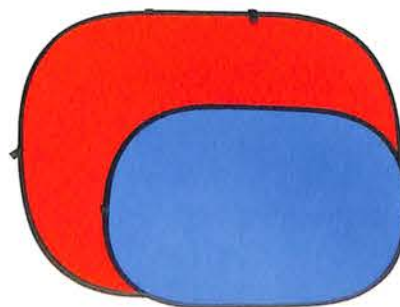
CENA: 3.250 din.
OCENA: ★★★★★

SKLOPIVA POZADINA

Problem prilikom postavljanja kućnog studija predstavlja pozadina, jer malo ko od nas ima u stanu slobodan i čist zid odgovarajuće boje. Rešenje za to svakako su sklopive pozadine različitih veličina (240 x 200 cm, 200 x 150 cm), boja i dezena. Prave se, takođe, i sklopive pozadine koje su dvostrane, na primer, s jedne strane plava, a s druge siva.

CENA: od 4.500 do 8.000 din.
OCENA: ★★★★★

Gospodara Vucica 21 • Beograd • tel: +381 (11) 38.11.500
www.absoft.rs • office@absoft.rs

godina
sa Vama

ABSOFT

Poslovni informacioni sistemi

- savremeni ERP informacioni sistemi
- web aplikacije
- mobilni uređaji
- upravljanje ljudskim resursima
- proverena platforma MS-SQL Server

Microsoft
GOLD CERTIFIED

Partner

FOTO klinika

analiza ... saveti ... obrada

NOV NAČIN KOMENTARISANJA VAŠIH FOTOGRAFIJA

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★

Stop polution

Boris Kočiš, Novi Sad

Borisa sam upoznala preko časopisa, tj. preko njegovih radova još pre nekoliko godina, a sada se povremeno srećemo na Akademiji u Novom Sadu gde on studira, a ja predajem. Ne, Boris nije moj student, inače bi komentar o fotografiji dobio uživo i odavno. Znam da je fotografiju snimio kao deo školskog zadatka i da je ona deo serije fotografija na temu zagađenja čovekove okoline. Ipak, ne znam da li je rađena za određenu namenu, na primer, kao plakat za propagandnu akciju ili kao njegov lični rad. Ako je prva stvar u pitanju, onda je ovde sve u redu. Fotografija je dobro osvetljena (studijski uslovi), dobro kadrirana (ima dosta mesta za naslov i ostalu tipografiju toliko važnu na svakom plakatu), poruka je sasvim jasna i lako čitljiva širokim narodnim masama, što je veoma važno ako želite poruku da prenesete što širem auditorijumu.

Ako je, međutim, u pitanju izložbeni rad, sve navedeno mi smeta jer deluje previše bukvalno. Svaka fotografija, svaka slika koja je jednoznačna, jasna na "prvu loptu", za kratko vreme postaje dosadna, mrtva i naš pogled odlazi dalje. Ako u svom radu ne ponudite višeslojnost koja će obavezno aktivirati vaš um, emocije, duh... ideja će ostati da pluta na površini vizuelne estetike koja nas sve, u prvi mah, privuče, ali brzo i dosadi.

SAVET

- Tačno odrediti za koju namenu snimamo određenu fotografiju ili seriju.
- U ličnom kreativnom radu, tzv. umetničkom stvaralaštvu, usredsrediti se na ideju, zatim na način interpretacije ideje i tek na kraju na njenu realizaciju.
- Upotrebom simbola možemo produbiti značenja fotografije i izazvati brojne asocijacije kod gledalaca.

KOMENTATORSKI PAR
IVANA & MILAN

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Foto-komentar. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Refoto, za "Foto-komentar", Pčinjska 15a, 11000 Beograd; citaoci@refoto.co.rs za foto-komentar

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★

Bez naziva

Đula Bezeg, Srbobran

Đula nam je poslao seriju aktova u staroj kući koje deluju kao da su nastali pre 50 godina. Čak i tehnika kojom su izrađene na to asocira, bilo da su stvarno fotografisane na film, pa zatim tonirane, ili da je to sve urađeno u Photoshopu. Moguće je da su rezultat kombinacije obe tehnike, ali ona ovde nije važna ni presudna, već atmosfera koju ovaj, kvazi stari izgled fotografija, pravi. Može se reći da su sve fotografije dobre i zanimljive, pre svega zbog neobičnog ali vrlo dobrog kadriranja koje uvek u prvi plan postavlja ženski akt, ali u različitim odnosima s okolinom. Moj izbor pao je na možda najklasičniju fotografiju (po kadriranju). To je jedina fotografija koja uključuje dva plana, što je postignuto malom dubinskom oštrinom. Ipak, samo telo i dalje je veoma "mekano". Zbog naglašenog prednjeg plana, ali i oš-

SAVET

- Trudite se uvek da budete originalni, da svoje ideje ne kreirate po tuđim radovima i onim dobro poznatim i priznatim. Fotografije koje su obeležile istoriju fotografije svakako su dobre, ali ih ne treba ponavljati jer se vizuelna percepcija stalno menja.

ZAKLJUČAK

- + Adekvatna tehnika za izabranu temu
- + Zanimljivi i neobični kadrovi
- + Rad u seriji koji uvek donosi dobre rezultate
- Kopiranje već viđenih fotografija na istu temu

trog odsecanja glave i dela nogu, ova devojka, ili žena, deluje kao da ide ka nama, da izlazi iz formata fotografije i ulazi u naš intimni prostor. Nepostojanje glave omogućava nam da zamislimo bilo koji lik. Ovaj akt je depersonalizovan, i to s jasnom namerom da ga shvatimo kao simbol opšte priče o traženju samog sebe, svog identiteta, odnosa prema sebi, svom telu i okolini. Iako mi neke od fotografija deluju "isforsirano", kao da su urađene po šemi, poznavocima fotografije dobro poznatoj, izdvojena fotografija, slučajno ili namerno, uspešla je da dobije svoj specifičan život.

Pa Marfjevom zakonu, uvek se nađe neko da vam poturi pod nos primer koji ste iskopirali, makar to i niste svesno uradili. Desno je čuvena fotografija koju je snimio poznati fotograf Willy Ronis.

Serijski aktovi snimljeni na istom mestu, pod istim uslovima, a autor se samo igrao s različitim kadrovima, često vrlo smelim u želji da otkrije različite konotacije koje oni donose.

Vespa, Made in Italy

Saša Babočajić

Mali skuteri su od pojave na tržištu bili simbol mladih tako da na ovoj fotografiji nedostaje poljubac dvoje zaljubljenih ili mladić naslonjen na motocikl dok čeka devojk... Bilo šta što bi ovoj fotografiji dalo živosti jer je bez toga samo dokument da je u nekom trenutku, u nekoj ulici stajala bela vespa. Prevelik prostor koji je autor ostavio iza motora završava se isto tako ogromnom crnom rupom – bez detalja. Da stvar bude gora moj pokušaj da fotografiju prosvetlim nije uspeo jer je crna "napucana" toliko da ako primenimo Treshold, o kojem pišemo u tekstu o konverziji u crno-belo, vidimo koliko je veliko područje apsolutne crne – one crne kojoj nema pomoći.

KREATIVNOST ★★
REALIZACIJA ★★

SAVET

- Alat Treshold služi za kontrolu i sprečavanje upravo ovakvih grešaka. Gornja fotografija pokazuje potpuno crne, a donja bele površine.

ORIGINALNA FOTOGRAFIJA

OBIČNA KONVERZIJA U CRNO-BELO

KREATIVNOST ★★
REALIZACIJA ★★

ZATAMNEN ZADNI PLAN

PROSVETLJEN ZADNI PLAN

Bez naslova

Goran Savić

Planine su neiscrpna inspiracija. Ali stići do pojedinih mesta nije lako a ponekad ste sigurni da se tu više nećete vratiti. Stoga je neophodno svakom kadru posvetiti dovoljno pažnje kako bi naši snimci bili što kvalitetnija osnova od koje će daljom obradom nastati fotografije. Fotografija na kojoj se vidi osvetljena ivica grebena sigurno nije najzanimljiviji motiv koji se mogao snimiti sa tog mesta, a uz to na fotografiji nema briljanse, životnosti, kontrasta. Sve je "ravno" i jedino na čemu se naš pogled zaustavlja jeste svetlosna fleka nastala zbog refleksa na sočivima objektiv. Digitalne fotografije, pogotovu one snimljene ozbiljnijim fotoaparatom zahtevaju obradu, a retu je u ovakvim slučajevima obavezan.

SAVET

- Iako se većina autora odlučuje da pejzaž snimi širokougaonim objektivom najzanimljivije su one fotografije na kojima se vidi neki dobar detalj, a snimaju se teleobjektivom.
- Čak i ako na objektivu imamo protisunčani zaslon (zonericu) problem refleksije na sočivima rešavamo na isti način kao kada nam sunce ide u oči – stavimo šaku iznad. Naravno pazimo da ona ne uđe u kadar, a ponekad nam može pomoći i prijatelj koji će od sunca zakloniti prednje sočivo objektiv.
- Obrada fotografija snimljenih digitalnim fotoaparatom, pogotovu D-SLR kakav je i Olympus E-420 (kojim je ova fotografija snimljena), posao je koji se podrazumeva. Uklanjanje svetlosne fleke obavljeno je tako što je selektovana, a potom je sklonjena Content Aware Fill opcijom. Konverzija u crno-belo nije obavezna ali ističe teksturu planinskog masiva, a možemo je iskoristiti i za potpunu promenu izgleda snimka – prosvetljavanjem ili potamnivanjem zadnjeg plana. U oba slučaja ivica grebena je dodatno istaknuta.

Profoto rasveta ... vaša strast

Profesionalnim fotografima danas je potrebna, izdržljiva, brza i pouzdana monoblok fleš glava specijalno dizajnirana za digitalnu fotografiju i zahtevne poslove. Profoto je priznati svetski lider u proizvodnji elektronske fleš rasvete.

Novi D1 predstavlja 40 godina Profoto iskustva u kreiranju savršene fleš rasvete.

Profoto D1 Air proizvodi se u verzijama od 250, 500 i 1000 Ws.

Detaljnije na: www.profoto.com/d1

***Pored D1 serije, u prilici smo da vam ponudimo Compact seriju, dok traju zalihe!**

Dok traju zalihe

Compact KIT 300/300R (remote)
2x Compact 300
Torba, 2 stativa i 2 kišobrana
Normalni zum reflektor
Sinhro kabl 5m

1.099€

Dok traju zalihe

Compact KIT 300/300R (remote)
2x Compact 300 R 344mhz
Torba, 2 stativa i 2 kišobrana
Normalni zum reflektor
Sinhro kabl 5m
Bežični okidač Pocket Wizard Plus 2

1.449€

Specijalna cena

D1 Studio Kit 500/500 Air
2x D1 500 Air
Torba, 2 stativa i 2 kišobrana
Profoto Air Remote
(potpuna kontrola blic glave daljinskim upravljačem)

2.869€

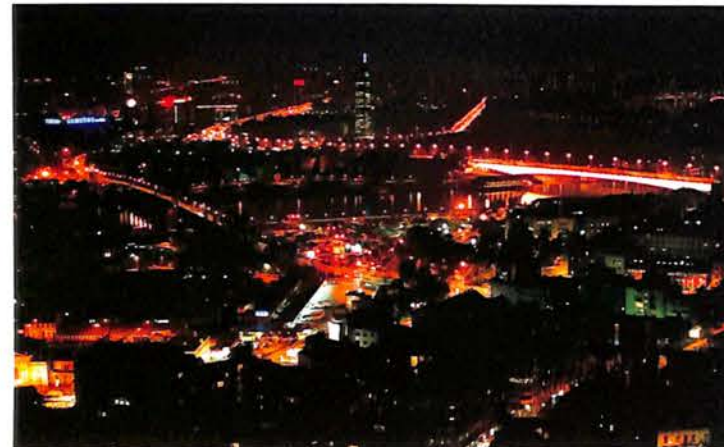
EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER

Pčinska 15a, 11000 Beograd, 011/64-56-151; 30-87-004
E-mail: info@refotb.com

Profoto
The Light Shaping Company

Beograd U FOKUSU

EL GVOJOS, Beograd, "Reka svetla", tema: "Svetla Beograda"

ĐORĐE PETROVIĆ, Vrnjačka Banja, "Borba", tema: "Beogrado dobro jutro"

DEJAN BALINDA, Beograd, "Pogled", tema: "Lica Beograda"

MILOŠ ČIKIĆ, Pećinci, "Approaching storm", tema: "Svetla Beograda"

DRAGAN M. BABOVIĆ, "Po jutru se dan poznaje", tema: "Dobro jutro Beograda"

TAMÁS TÓTH, Subotica, "Smog", tema: "Beogrado dobro jutro"

SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Utočište", tema: "Beograd na točkovima"

ALEKSANDAR TOMULIĆ, "To mora da je ljubav", tema: "Ljubav u gradu"

PROPOZICIJE KONKURSA

Tema: Beograd u fokusu

Kategorije konkursa: Lica Beograda, Svetla Beograda, Beograd na točkovima, Ljubav u gradu, Beogrado dobro jutro

Broj radova: do 10 fotografija po autoru

Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload.

U svakom broju objavljujemo izbor najboljih fotografija, a finalni izbor biće objavljen u januarskom broju časopisa Refoto. Jedanput nedeljno u jutarnjem programu TV Studia B

biramo najbolju od primljenih fotografija te nedelje koja dobija mini-pretplatu (3 broja) na Refoto.

ROK ZA SLANJE: DO 18. 11. 2010.

Fotografije slati na adresu:

REFOTO, Pčinjska 15a, 11000 Beograd za konkurs "Beograd u fokusu" ili na www.refoto.rs – link Konkursi UPLOAD

SPONZOR KONKURSA

BORIS BAJČEVIĆ, Beograd, "Bata i seka", tema: "Lica Beograda"

BOJAN GAJIĆ, Beograd, "Točkovi neba", tema: "Beograd na točkovima"

STEFAN ĐORĐEVIĆ, Beograd, "Boje", tema: "Svetla Beograda"

SANJA KNEŽEVIĆ, "Skejt park", tema: "Beograd na točkovima"

PREDRAG ILIĆ, Kraljevo, "Košava", tema: "Lica Beograda"

MARKO TRKULJA, Beograd, "Kule", tema: "Beograd na točkovima"

KONKURS **PRAKSA NA DELU**

SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Užina"

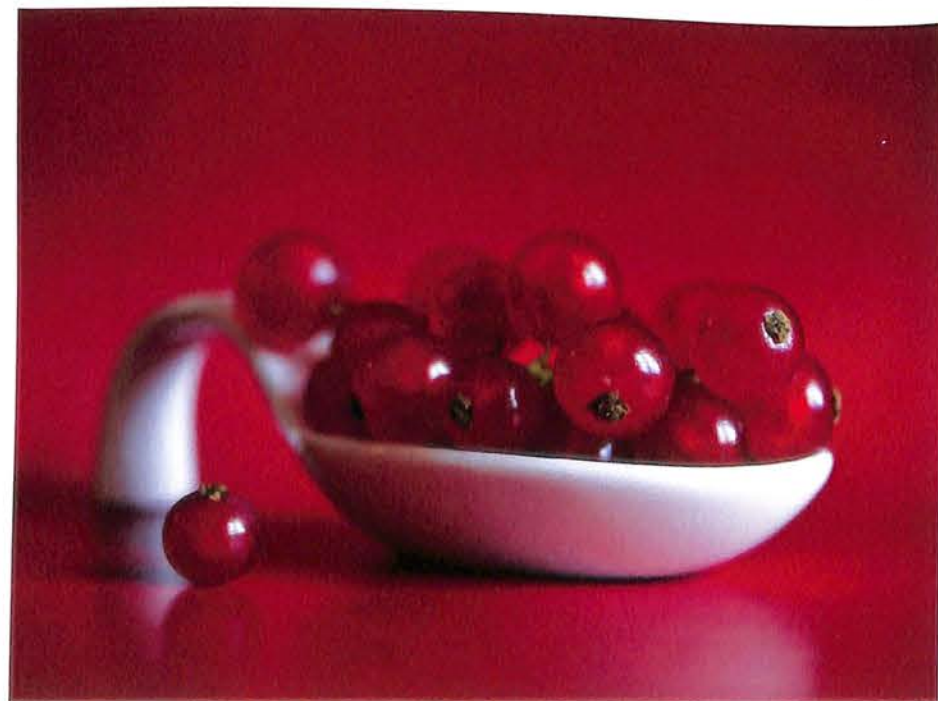
fotografisanje
HRANE

Nagrada: EPSON STYLUS SX125:
SRĐAN KALINIĆ, Beograd, "O.U.R bar - Hrana i piće"

MAJA BABIĆ, Beograd, "Biskoti"

JASMINA GORJANSKI, Osijek, HR, "Crveni zalogaj"

DEJAN SREDOJEVIĆ, Niš, "Food 3"

PREDRAG ĐERMANOVIĆ, Bajina Bašta, "Gricni me!"

DRAGAN BELIĆ, Novo Mилоševo, "Gibanice "sas" II"

DALIBOR TALAJIĆ, Rovinj, HR, "Crni rižoto od sipe s listom zlata"

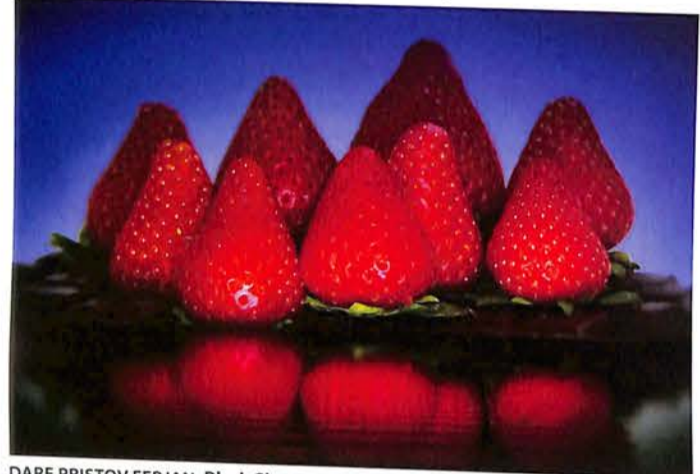
ANA ĐURĐEVIĆ, Beograd, "Lime tart"

IRENA BELOŠEVIĆ, Našice, HR, "Jagode"

FROSINA ILIEVSKA, Skopje, Makedonija, "Pita od jabolka"

DARE PRISTOV FERJAN, Bled, Slovenija, "I čokolada"

VLADIMIR KRNETIĆ, Beograd, "Sardine na paradajzu"

PROPOZICIJE KONKURSA

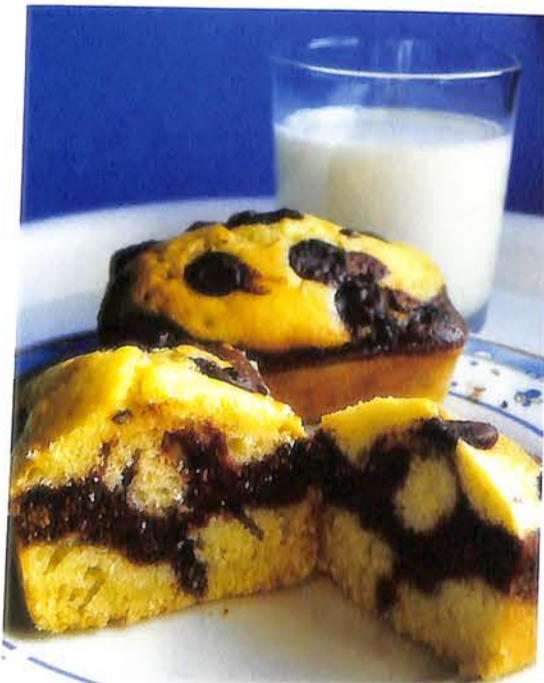
Tema: vezana za rubriku *Praksa na delu*
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload.
 Radovi moraju biti propisno obeleženi (na

poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
ROK ZA SLANJE: DO 15. 10. 2010.
Fotografije slati na adresu:
 REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd za konkurs "Praksa na delu"

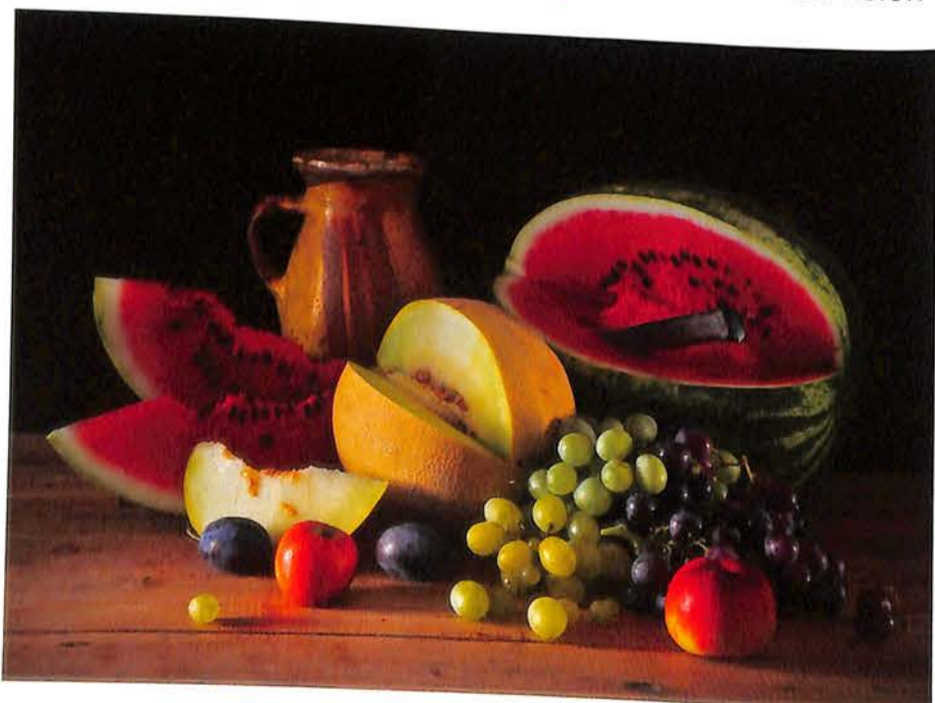
SPONZORI KONKURSA

BSProcessor
 Zajedno možemo mnogo.

EPSON
 EXCEED YOUR VISION

JULIJA BEROS, Split, Hrvatska, "Doručak"

DRAGI PETKOVIĆ, Smederevo, "Lubenica"

DANIEL GJURCHINOVSKI, Bitola, Makedonija, "Plum frangipane tart"

ALDIN HALVADŽIJA, Sarajevo, BiH, "Početak"

MARIJA PETE, Čortanovci, "Pšenica sa orasima"

← KATJA SHTRKOVA, Skopje, Makedonija, "Toplo ladno"

Konkurs za najbolju fotografiju na temu

PRAKSA NA DELU

UČESTVUJTE U NAGRADNOM FOTO KONKURSU "PRAKSA NA DELU" KOJI ORGANIZUJU EPSON I ČASOPIS REFOTO, UZ PODRŠKU KOMPANIJE BS PROCESOR.

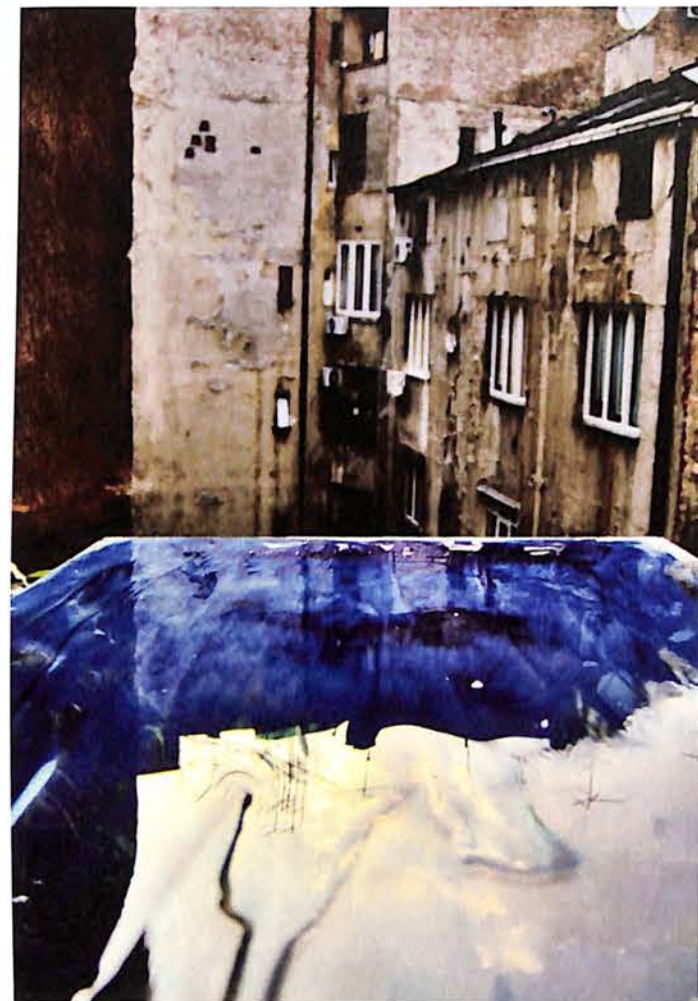
Konkurs će biti otvoren do 10. novembra 2010. godine. Nakon završenog konkursa najbolji radovi će biti nagrađeni od strane Epsona i adekvatno prezentovani javnosti. Više informacija o konkursu i propozicijama možete pronaći na www.refoto.co.rs i www.bsprocessor.com/fotokonkurs

Autor fotografije: El Gvojos

EPSON EXCEED YOUR VISION | ReFoto | BSProcessor Zajedno možemo mnogo.

IVAN ĆIRIĆ, Pirot, "Pain"

ANĐELA VUJIĆ, Beograd, "Zgrade"

ZDENKO VUKELIĆ KOZIJK, Senj, HR, "U potrazi za odgovorom"

SANJA KNEŽEVIĆ, Beograd, "Trambolina Zemun"

DARIO FUŽINATO, Novi Sad, "Solarography 10"

MAJA ANĐELKOVIĆ, Beograd, "Motociklista"

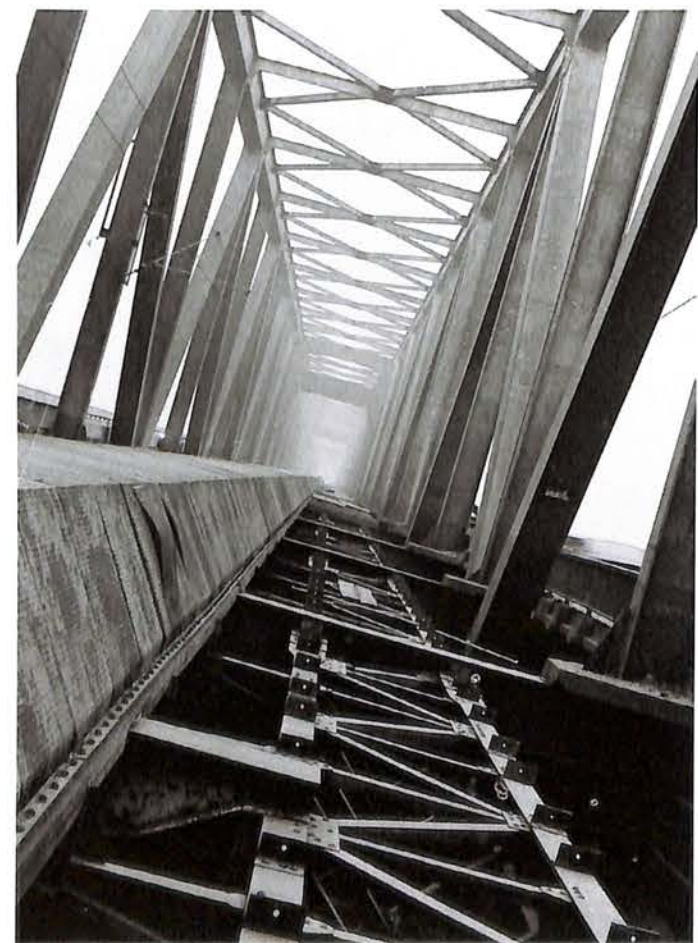
JASMINA GORJANSKI, Osijek, HR, "Ni na nebu ni na zemlji"

Igra svetlosti

KONKURS

KRISTIJAN VUCKOVIĆ, Rijeka, HR, "San lijenog fotona"

ANA MIČIĆ, Beograd, "Bridge in the fog"

VEDRAN GREBLJANOVIĆ, Beograd, "Sunset walk"

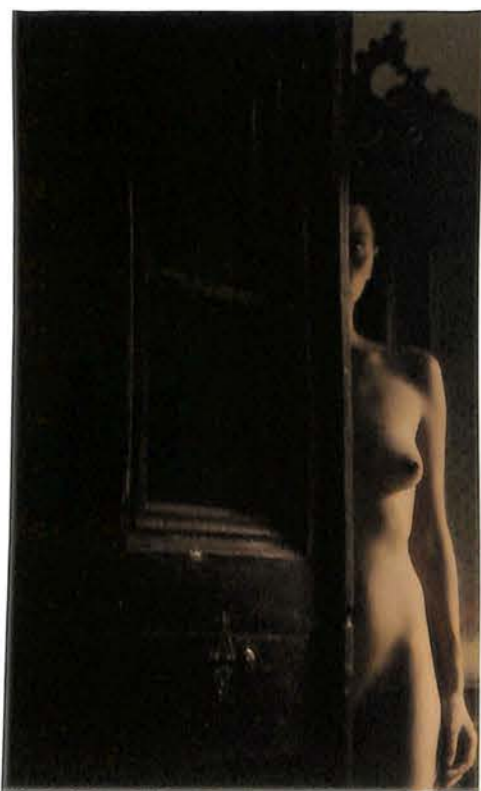
BRANKO OSTOJIĆ-BIBERCHE, Novi Sad, "Crvena samoća"

GORAN HRUBI, Zagreb, HR, "Stav"

BRANIMIR JAREDIĆ, Limerick, Irska, "Most u magli"

DRAŽEN SHEJBAL, Daruvar, HR, "Vrata budnog sna"

BILJANA ĐUKIĆ, Kraljevo, "Među zvezdama"

ROBERT SEMNIC, Novi Sad, "Hana"

SPONZOR KONKURSA

PROPOZICIJE KONKURSA

Tema: Igra svetlosti
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload. Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
ROK ZA SLANJE: DO 15. 10. 2010.
Fotografije slati na adresu:
 REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd, za konkurs "Praksa na delu"
 ili poslati na adresu: www.refoto.rs – link Konkursi UPLOAD

PREDRAG ILIĆ, Kraljevo, "Čovek iz tame"

Nikon SONY
TAMRON SIGMA
Canon
Panasonic
PENTAX BOWENS
OLYMPUS
 FOCUS ON LIFE

FOTO STAR
 NOVI SAD - SERBIA
 BULEVAR OSLOBOĐENJA 49
 WWW.FOTOSTAR.NS.CO.RS
 064/6406331

**SVI APARATI IMAJU
 GARANCIJU 2 GODINE**

**RASPRODAJA
 DSLR FOTOAPARATA
 OBJEKTIVA
 FOTO OPREME
 I VIDEO KAMERA**

CANON EOS 1000 = 340 €
 CANON EOS 500D = 510 €
 CANON EOS 500D + 18-55 IS = 545 €
 CANON EOS 550D = 660 €
 CANON EOS 550D + 18-55 IS = 710 €
 CANON EOS 50D = 700 €
 CANON EOS 7D = 1240 €
 CANON EOS 5D Mark II = 1800 €
 CANON EOS 5D Mark II + 24-105 IS USM = 2640 €
 CANON EOS 1D Mark IV = 3900 €
 CANON EOS 1DS Mark III = 5710 €

* Digitalna flexo mašina za štampu iz rolne

sistem 5m

Stanoja Glavaša 153
 16000 Leskovac
 tel: 016/3453 969,
 3452 607
 mob. 063 449 549
 www.sistem5m.rs

Ovlašćeni zastupnik i
 servis DEGRAVA i
 XANTE proizvoda

* Demo centar
 * Servis i tehnička podrška
 * Prodaja

* Digitalni printer
 * Format maksimalni
 325mm x 1200mm
 * Težina papira do 502 gr

XANTE

www.xantebalkans.com

SS digit www.ssdigit.com

Servis fotoaparata, kamera i foto opreme

Kraljice Marije 29
 011/322-36-74 | 065/33-70-330

**ŠTAMPA FOTOGRAFIJA VISOKOG KVALITETA
 NA PENI, SLIKARSKOM PLATNU...**

**BIG
 PRINT**

Đorđa Stanojevića 4, 11070 Novi Beograd,
 Tel: 011 3016 525, Fax: 011 3016 528;

BLUR
 M A G A Z I N E

photo: Karel Vojkovský

19

**JEDINSTVENA PONUDA U SRBIJI!
 IZABERI KOMBINACIJU I UŠTEDI!**

UŠTEDITE 1,700 € K1	UŠTEDITE 1,800 € K2	UŠTEDITE 1,900 € K3	UŠTEDITE 2,200 € K4	UŠTEDITE 4,000 € K5	UŠTEDITE 5,100 € K6	UŠTEDITE 6,300 € K7	UŠTEDITE 3,700 € K8
UŠTEDITE 1,200 € K9	UŠTEDITE 1,300 € K10	UŠTEDITE 1,500 € K11	UŠTEDITE 3,200 € K12	UŠTEDITE 2,800 € K13	UŠTEDITE 2,500 € K14	UŠTEDITE 2,800 € K15	UŠTEDITE 2,600 € K16
UŠTEDITE 3,000 € K17	UŠTEDITE 2,500 € K18	UŠTEDITE 2,600 € K19	UŠTEDITE 4,500 € K20	UŠTEDITE 4,400 € K21	UŠTEDITE 4,500 € K22	UŠTEDITE 7,400 € K23	UŠTEDITE 8,400 € K24
UŠTEDITE 3,500 € K25	UŠTEDITE 3,000 € K26	UŠTEDITE 3,100 € K27	UŠTEDITE 6,500 € K28	UŠTEDITE 6,400 € K29	UŠTEDITE 6,500 € K30	UŠTEDITE 10,400 € K31	UŠTEDITE 10,400 € K32
UŠTEDITE 3,200 € K33	UŠTEDITE 3,500 € K34	UŠTEDITE 3,100 € K35	UŠTEDITE 7,500 € K36	UŠTEDITE 7,400 € K37	UŠTEDITE 7,500 € K38	UŠTEDITE 11,900 € K39	UŠTEDITE 12,900 € K40
UŠTEDITE 3,700 € K41	UŠTEDITE 3,700 € K42	UŠTEDITE 3,500 € K43	UŠTEDITE 8,400 € K44	UŠTEDITE 8,400 € K45	UŠTEDITE 8,500 € K46	UŠTEDITE 13,400 € K47	UŠTEDITE 14,400 € K48
UŠTEDITE 3,700 € K49	UŠTEDITE 3,700 € K50	UŠTEDITE 3,500 € K51	UŠTEDITE 8,400 € K52	UŠTEDITE 8,400 € K53	UŠTEDITE 8,200 € K54	UŠTEDITE 13,400 € K55	UŠTEDITE 14,400 € K56
UŠTEDITE 4,000 € K57	UŠTEDITE 3,700 € K58	UŠTEDITE 4,000 € K59	UŠTEDITE 8,400 € K60	UŠTEDITE 8,400 € K61	UŠTEDITE 8,200 € K62	UŠTEDITE 14,400 € K63	UŠTEDITE 15,400 € K64

**SVE ZA FOTOGRAFE
 I VIDEOSNIMATELJE**

FOTO SVET www.fotosvet.rs
 Moneta, Bulevar kralja Aleksandra 84
 011/344 84 77 • moneta93@gmail.com

VREME JE ZA D-SLR!

- izuzetan kvalitet fotografija
- veća brzina fotografisanja
- više autofokusnih tačaka
- jednostavan za rukovanje

D3000

TELO 39.990 din

D3000 + 18-55mm VR **47.990** din
 D3000 + 18-55mm VR + 55-200mm VR **67.990** din
 D3000 + 18-105mm **57.990** din

DOK TRAJU ZALIHE

D90

TELO 82.990 din

D90 + 18-55mm VR **85.990** din
 D90 + 18-105mm VR **98.990** din
 D90 + 18-105mm VR + 55-200mm VR **119.990** din
 D90 + 18-105mm VR + 70-300mm VR **134.990** din
 D90 + 16-85mm VR **129.990** din
 D90 + 18-200mm VR II **139.990** din

D5000

DUPLI VR SET 69.990 din

D5000 telo **49.990** din
 D5000 + 18-55mm **54.990** din
 D5000 + 18-55mm VR **59.990** din
 D5000 + 18-105mm **70.990** din
 D5000 + 16-85mm VR **99.990** din
 D5000 + 18-200 VR II **109.990** din

D300s

TELO 145.990 din

D300S + 18-105mm VR **169.990** din
 D300S + 18-105mm VR + 70-300mm VR **209.990** din
 D300S + 16-85mm VR **195.990** din
 D300S + 18-200mm VR II **205.990** din

D3100

TELO 53.990 din

Naslednik modela D3000 • 14,2 miliona piksela
 • EXPEED II procesor • Živi prikaz slike (Live View)
 • Full HD video (1080p) • osjetljivost od ISO 12.800 • više autofokusnih polja
 • u prodaji od 1. oktobra

D3100 + 18-55mm (bez VR) **61.990** din
 D3100 + 18-55mm VR **64.990** din
 D3100 + 18-55mm VR + 55-200mm VR **84.990** din
 D3100 + 18-105mm **71.990** din

D700

TELO 223.990 din

D700 + MB-D10 **245.990** din
 D700 + PDK-01 (MB D10, EN-EL4A, BL3, MH-21) **265.990** din
 D700 + MB-D10 + 24-120mm F/3.5-5.6 **279.990** din
 D700 + 24-120MM F/4.0 NOVO **341.990** din
 D700 + 28-300MM F/3.5-5.6 **321.990** din
 D700 + 24-70mm **377.990** din
 D700 + 24-70mm + 14-24mm **526.990** din
 D700 + 24-70mm + 70-200mm NOVI **582.990** din
 D700 + 24-70mm + 70-200mmI **522.990** din

2 godine garancije
ovlašćenog uvoznika

SB 400 14.190 din
SB 600 26.290 din
SB 900 45.990 din

NIKKOR objektivni

AF DX 10.5 mm f/2.6 G ED Fisheye 75.490 din	AF-S DX 35 mm f/1.8 G 21.490 din	AF 24 mm f/1.4G ED AF-S 212.990 din	AF 85 mm f/1.8 D 44.990 din	AF-S DX 10-24 mm f/3.5-4.5 G ED 85.900 din	AF-S 28-300 mm f/3.5-5.6 G ED VR 106.900 din
AF-S DX 16-85 mm f/3.5-4.5 G ED VR 64.900 din	AF-S DX Micro 85 mm f/3.5 G ED VR 53.900 din	AF-S DX 18-200 mm f/3.5-5.6 G IF-ED VR II 75.490 din	AF-S DX 55-300 mm f/4.5-5.6 G ED VR 41.900 din	AF-S 70-200 mm f/2.8 G IF VR 172.900 din	AF-S 14-24 mm f/2.8 G ED 177.900 din
NIKON Obj 12-24mm F4G AF-S DX IF-ED 112.900 din	NIKON Obj 16-35mm f/4G ED VR 117.900 din	NIKON Obj 17-55mm F2.8G DX AF-S IF-ED 155.900 din	NIKON Obj 18-35mm F3.5-4.5D AF IF-ED 62.900 din	NIKON Obj 18-55mm F3.5-5.6G AF-S DX VR 19.900 din	NIKON Obj 18-70mm F3.5-4.5G AF-S DX Zoom 37.900 din
NIKON Obj 20-35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 155.900 din	NIKON Obj 24-70mm F2.8G AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 24-120mm F3.5-5.6G AF-S VR IF-ED 69.900 din	NIKON Obj 28mm F1.4 D AF 214.900 din	NIKON Obj 28mm F2.8D AF IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 28mm F2.8D AF Fisheye 88.900 din
NIKON Obj 28-70mm F3.5-5.6G AF-S DX VR 19.900 din	NIKON Obj 28mm F2.8D AF 66.900 din	NIKON Obj 28mm F1.4 D AF 214.900 din	NIKON Obj 30mm F1.4 D AF 31.900 din	NIKON Obj 30mm F1.4 D AF 31.900 din	NIKON Obj 30mm F1.4 D AF 31.900 din
NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din
NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din
NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din
NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din
NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din
NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din	NIKON Obj 35mm F2.8G DX AF-S IF-ED 188.900 din

Lowepro

Preko 40 godina Lowepro proizvodi najkvalitetnije torbe i rančeve za foto i video opremu.

www.lowepro.com

SlingShot
4 veličina
od **5.990** din

CompuDaypack
1 veličina, 4 boje
6.590 din

Fastpack
4 veličine, 3 boje
od **5.490** din

Flipside
3 veličine, 3 boje
od **5.990** din

Inverse
2 veličine, 3 boje
od **5.190** din

Classified
8 veličina, 2 boje
od **11.990** din

Classified 100 AW Kit (crna) 7.990 din	FastPack 350 (crna, crvena, plava) 7.990 din	Stealth Reporter D200 AW 7.990 din
Classified 140 AW (crna, septa) 9.990 din	FlipSide 200 (crna, crvena, plava) 5.990 din	Stealth Reporter D300 AW 8.690 din
Classified 160 AW (crna, septa) 12.490 din	FlipSide 300 (crna, crvena, plava) 6.990 din	Stealth Reporter D400 AW 9.990 din
Classified 200 AW (crna, septa) 15.490 din	Mini Trekker AW 9.990 din	Stealth Reporter D550 AW 12.490 din
Classified 250 AW (crna, septa) 16.490 din	Magnum AW (crna) 15.990 din	Stealth Reporter D650 AW 13.990 din
Classified Sling 180 AW (crna) 10.990 din	Nova 140 AW (4 boje) 2.790 din	Sling Shot 100 AW (3 boje) 5.990 din
Classified Sling 220 AW (crna) 13.490 din	Nova 160 AW (4 boje) 3.690 din	Sling Shot 200 AW (3 boje) 6.990 din
Compu Trekker AW (crna) 11.990 din	Nova 170 AW (4 boje) 4.490 din	Sling Shot 300 AW (3 boje) 8.990 din
Commercial AW (crna) 19.990 din	Nova 180 AW (4 boje) 5.390 din	Sling Shot 350 AW (3 boje) 12.490 din
Compact AW torba (crna) 13.990 din	Nova 190 AW (4 boje) 5.990 din	Super Trekker AW (crna) 39.990 din
Compu Daypack (3 boje) 6.590 din	Nova 200 AW (4 boje) 7.490 din	Teraclime 50 (crna, zelena, ljubičasta) 999 din
Compu Primus AW (crna ili plava) 22.990 din	Inverse 200 AW (3 boje) 5.990 din	Teraclime 100 (crna, zelena, ljubičasta) 3.990 din
Compu Rover AW 12.990 din	Rolling Mini Trekker AW 15.990 din	Toploader Pro 65 AW (crna) 7.190 din
Compu Trekker AW Rolling 16.990 din	Photo Classic ranac (zeleni) 9.990 din	Toploader Pro 70 AW (crna) 7.790 din
Dry Zone 200 26.990 din	Pro Roller 2 AW (crna) 28.990 din	Toploader Pro 75 AW (crna) 8.390 din
FastPack 100 (crna, crvena, plava) 5.490 din	Primus AW 15.990 din	Vertex 100AW 15.990 din
FastPack 200 (crna, crvena, plava) 6.290 din	Primus Minimus AW 13.990 din	Vertex 200AW 19.990 din
FastPack 250 (crna, crvena, plava) 6.990 din	Stealth Reporter D100 AW 6.990 din	Vertex 300AW 21.990 din

GITZO
5 STAR
★★★★
DEALER

Manfrotto

Stativi/tripod

- 055XPROB Pro Black **17.490** din
- 190XPROB **14.990** din
- 190MF3 Mag Fiber 3SC2.990 din

Tripod super pro

- 058B Triaut Camera **37.590** din
- 161MK2 Super Mark 2 **49.900** din

Tripod Compact

- 785B Modo **4.990** din
- 7301YB **14.990** din
- 7321YB Mini **9.990** din

Monopodi

- 679B **4.990** din
- 680B **6.190** din
- 681B HD Pro **5.890** din
- 682B Self Standing **11.190** din

Glave

- 222 **9.990** din
- 322RC2 **12.990** din
- 484RC2 **5.990** din
- 496RC2 **7.490** din
- 804RC2 **7.490** din
- 808RC4 **13.590** din

www.manfrotto.com

SanDisk

www.sandisk.com

SanDisk® SD™ i SDHC™ kartice

Vaši važni trenuci zaslužuju brzinu i pouzdanost SanDisk Ultra memorijske kartice, dostupne u kapacitetima od 2GB - 64GB, brzine 15 mb/sek, sa početnom cenom već

od **1.099** din

SanDisk® Mobile microSD™/SDHC™ i Memory Stick Micro™ (M2™) kartice

su najbolji i najpopularniji način da svu svoju muziku, video snimke, fotografije, aplikacije, igrice nosite sa sobom. Dostupne u kapacitetima od 2GB - 8GB, sa početnom cenom već

od **4.599** din

SanDisk® Backup USB fleš drajv

Konacna postoji lakši način za rezervno kopiranje! Jednostavnim pritiskom na taster vaše digitalne dragocenosti će biti sigurne i uvek dostupne. Zahvaljujući prostoru za smeštanje podataka od 64GB, ugrađenoj lozinki i AES hardverskoj enkripciji za zaštitu drajva.

od **3.199** din

SanDisk® ImageMate® čitač all in one

Brzo, tako i bezbedno prenesite sve svoje podatke na računar. Čitač all in one čita sve formate memorijskih kartica, a sa brzinom pisanja/čitanja do 34 mb/sek oni su među najbržim postojećim čitačima. cena

od **2.889** din

Extreme® Pro™ CompactFlash® kartice, brzine 60 mb/s, dostupne u kapacitetima od 8GB - 32GB, posebno su napravljene da pružaju vrhunske performanse za uređaje koji koriste CF format, sa početnom cenom već

od **7.249** din

eneloop
Ready to use Rechargeable Battery

SANYO vam predstavlja revolucionarnu tehnologiju prvih punjivih baterija spremnih za rad bez punjenja - eneloop. One kombinuju superiornu tehnologiju modernih Ni-MH punjivih baterija sa prednostima klasičnih alkalnih baterija.

Preenosno pakovanje sa brzim punjačem

MDR03 4 AA eneloop baterije, 2 AAA eneloop baterije i po 2 adaptera formata D i C 4.399 din	Brzi punjač MQR06 sa 4 AA punjive baterije. Eneloop bateriju puni za 1 sat i 15 minuta! 3.399 din	Punjač MQN04 sa 2 punjive baterije - sa 4 punjive baterije 1.499 din / 2.149 din	Punjač MQN09 2 eneloop baterije puni za 7 sati i 30 minuta sa 4 AA punjive baterije 2.799 din
---	---	---	---

cena za 4 baterije **1.699** din

NATIONAL GEOGRAPHIC

torbe i rančevi

www.geographicbags.com

TELEFUNKEN

Idealan poklon za svaku priliku!

Veliki izbor digitalnih foto-rančeva od renomiranog proizvođača.

7331 TR

- vaša lična galerija tri ekrana u jednom
- dijagonala 8.4 inča X3
- rezolucija 800x600
- reprodukuje fotografije, video i muziku

- AC adapter
- 2 GB memorije
- daljinski upravljač
- podržava SD, MS, MMC, XD i USB

29.990 din

Preplatite se na ReFoto

DOBIĆETE GRATIS ČASOPIS + POKLON PO IZBORU

■ ZA SAMO **3.000 DINARA**, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 GRATIS, dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu + **poklon Lowepro Peak PX 60** (foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru) ili **poklon šolju s utisnutim ReFoto logom**.

■ UKOLIKO ŽELITE, možete se pretplatiti i na 6 brojeva + 1 GRATIS za samo **1.500 dinara** (bez poklona).

■ Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi **88 km** (bez poklona)
Poštarina je uključena u cenu.

NAPOMENA: PONUDA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE
DOK TRAJU ZALIH!
POKLON ŠALJEMO ODVOJENO OD ČASOPISA!

šolja za kafu ili čaj s utisnutim logom časopisa

Lowepro
Peak PX 60
FOTO-TORBA

Dimenzije: 14 x 6,5 x 16 cm

NARUČITE I STARE BROJEVE ILI NAŠA DRUGA IZDANJA

■ "ELEMENTARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE" prof. Dragoljub Kažić, din. 450 + 140 PTT

■ POVEZAN KOMPLET REFOTO časopisa za 2002, 2003, 2004, 2006 i 2007. godinu - 2.000 din.; 2009. godina - 3.490 din. + 160 PTT po kompletu;

■ "DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE" Foto-monografija, din. 1.500 + 180 PTT

■ "TOMISLAV PETERNEK - ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM" Foto-monografija, din. 7.000 + 400 PTT

Kupite stare brojeve

OD
125
DINARA

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA **REFOTO**
(BROJEVI OD 1 DO 6, 29, 43 I 45 SU RASPRODATI).
OD BROJA 7 DO 44 CENA PO KOMADU JE 125 DIN.
OD BROJA 45 DO 54 CENA PO KOMADU JE 150 DIN.
OD BROJA 55 ZNOSI 250 DIN PLUS POŠTARINA OD 60 DINARA PO KOMADU

KAKO PLATITI?

ZA SRBIJU:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU: STUDIO ONE, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili
POZOVITE 011/30-34-373 prodavnica foto-opreme, Vuka Karadžića 7a, Beograd, u kojoj možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
FAX NA 011/7860-234 ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA: pretplata@refoto.co.rs

PRETPLATA ZA SRBIJU

ZA 12 + 1 BROJEVA IZNOSI **3.000 DINARA**
ILI ZA 6 + 1 BROJEVA IZNOSI **1.500 DINARA**
(poštarina je uključena u cenu)

Kopiju uplate uz napomenu za koji ste se poklon opredelili pošaljite e-mail na: pretplata@refoto.co.rs.

PRETPLATA ZA BIH

ZA 11 + 1 BROJEVA IZNOSI **88 KM**
(poštarina je uključena u cijenu)

Kopiju uplate dostaviti na faks: 051/324-445 ili poslati na adresu: REFOT BH Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO (BEZ BIH)

ZA 12 BROJEVA IZNOSI **80 EVRA**

NAPOMENA: Specijalna ponuda ne važi za inostranstvo.

INSTRUCTION FOR CUSTOMER TRANSFERS IN EUR

56: Intermediary:	57: Account with institution:	58: Beneficiary:
BCITITMM	DBDBRSBG	/RS35160005010023607637
INTESA SANPAOLO SPA	BANCA INTESA AD, BEOGRAD	STUDIO ONE DOO
MILANO, ITALY	MILENTIJA POPOVIĆA 7B	BEOGRAD
	BEOGRAD, REPUBLIKA SRBIJA	

ZA BIH:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU: REFOT BH, Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka ili
POZOVITE 051/324-440 REFOT BH u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA: pretplata@refoto.co.rs

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate)

160-328850-16
(Samo za područje Srbije)
SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

ŽIRO RAČUN

5520230002214998 Hypo Alpe
Adria Bank, Banja luka
SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

BUDITE I VI KREATOR VAŠEG OMILJENOG ČASOPISA

POZIV ČITAOCIMA

Ako mislite da imate sjajne fotografije koje i ostatak sveta treba da vidi, informišite se za koje rubrike možete poslati fotografije i kako

KONKURSI

- Konkurs časopisa PRAKSA NA DELU;
- Konkurs s temom IGRA SVETLOSTI;
- Konkurs BEOGRAD U FOKUSU.

RUBRIKE

- PUTOPIS

Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- U FOKUSU

Posaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-KOMENTAR

Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-AMATER

Do dvadeset fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

- Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju. Do deset fotografija, portret i kratak tekst o vama. Fotografije veličine do 500 piksela (duža strana) u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB.
- Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za sve konkurse:

<http://www.refoto.rs/prijava.php>

Kako da pošaljete fotografije

@-POŠTOM

- prikačite fotografije uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
- ograničite veličinu jedne fotografije na 1,5 MB;
- maksimalna težina maila je do 10 MB.

U FOKUSU, citaoci@refoto.co.rs, subject: U fokusu

FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.rs,

subject: Foto-komentar

FOTO-AMATER, citaoci@refoto.co.rs,

subject: Foto-amater

POŠTOM

Fotografije odštampane na papiru ili narezane na CD (a možete i jedno i drugo). Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompak-diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. **Obavezno napišite podatke na poleđini fotografije ili u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada)**. Pažljivo ih upakujte (najbolje u kovertu s vazдушnim jastucima) ili ih dodatno ojačajte kartonom.

Adresa je ZA REFOTO, Studio One, Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

Nikon | Servis

Foto Servis: Deli Radivoja 1, 11000 Beograd,
email: servis@refot.com, tel/fax: 011 / 644 - 7958

Oglasite se...
PO SPECIJALNIM CENAMA
...na ovoj strani

Za više informacija
pozovite
marketing časopisa
011 / 344 - 9641

Prijatelj časopisa ReFoto

40 studio B

radio na frekvencijama
99,1 MHz
100,8 MHz
105,4 MHz

7. Međunarodni fotosajam
16.10.2010. ZAGREB
Pučko otvoreno učilište
Ulica grada Vukovara 68
od 10 do 16 sati
www.fotosajam.com

MEGAPIKSELNE MUKE BORIS NEDELJKOVIĆ, NOVI SAD

Pre par dana dobio sam nov fotoapararat, moj prvi D-SLR. Oduševljeno fotografisem ali imam nekih nedoumica po pitanju veličine fotografije. Pored vašeg časopisa primetio sam da i ostali traže rezoluciju od 300 dpi, a jedan od mojih pokušaja da pošaljem fotografije na konkurs neslavno se završio – odbijene su jer nisu bile u baš toj rezoluciji. Druga stvar je da moj novi fotoapararat daje fotografije u 300 dpi, a stari je radio sa 72 i davao je fotografije koje su bile većih dimenzija pa mi je i to pomalo čudno i uopšte stalno srećem razne vrednosti. Kolika, u stvari, treba biti moja fotografija kako bi mogao kvalitetno da je odštampam jer kada sam menjao dimenzije dobio sam zaista veliku sliku ali je bila blago zamučena, a i štampač mi je odsekao jedan deo. Zašto se sve ovo dešava i šta ja da radim.

Digitalna fotografija ima tri dimenzije koje su u direktnoj vezi. Prva je njena dimenzija u pikselima odnosno megapiksela koji označavaju broj piksela koji kao osnovne jedinice grade digitalnu fotografiju. Druga mera koju imamo i koja nam je najbolje poznata jesu dimenzije u santimetrima, a treća mera jeste rezolucija u tačkama po inču (ili santimetru). Najvažnije je da znate da je osnovna mera kvaliteta digitalne fotografije količina piksela od kojih je sastavljena. Što je više piksela kvalitetnija je fotografija. Ako fotografiju želimo da postavimo u časopis ili na izložbu treba nam mera u santimetrima, a traži se i rezolucija od 300 dpi koja je svetski standard za štampu, bilo u fotografskoj radnji, štampariji ili većini kućnih štampača. Praktično sve pomenuto znači sledeće: u nekom od editora fotografija idete na opciju Image Size ili neku sa sličnim imenom. Ako postoji kontrolno mesto Resample Image – isključite ga (ovo ne važi za opciju Constrain Proportions), a potom podesite rezoluciju na 300 dpi i videćete kolike su stvarne dimenzije vaše fotografije. Ako vam treba manja ili veća fotografija ponovo aktivirajte opciju Resample i ukucajte jednu od vrednosti, druga se pojavljuje automatski. Da zaključimo: Image Size, Resample Image i obavezno 300 dpi. Ako niste sigurni šta radite ili ne želite da smanjite original, pre početka rada napravite rezervnu kopiju jer ako smanjite fotografiju i zatvorite je više nećete moći da joj vratite izgubljeni kvalitet. A što se tiče toga da je vaš stari fotoapararat davao velike fotografije sada je vreme da uporedite fotografije ali tako da ih bez "resemplovanja" postavite na 300 dpi i vidite koja je u santimetrima veličina starih snimaka. Ako se sada vratimo štampačima onda je najjednostavnije iskoristiti opcije koje vam se nude u kontrolnom prozoru, a svi uređaji ih imaju. Prva opcija jeste "Fit to page" i njom kažete štampaču da smesti fotografiju na odgovarajuću dimenziju papira. Postoji još jedna zgodna opcija koja daje fotografije bez belog okvira, a nalazi se pored naslova Bor-

derless. Ako štampate fotografije koje nisu "na meru" onda se može desiti da vam prilikom štampanje nedostaje jedan deo ali je on obično mali i neprimetan. Stoga, ako imate važnih detalja uz ivicu, koristite "Fit to page". Ako ih nema, a želite fotografiju bez margina, onda koristite Borderless.

HROMATSKE ABERACIJE DRAGOSLAV MILOSAVLJEVIĆ, KIKINDA

Prvo moram da pohvalim Refoto za sve ono što pruža nama koji tek počinjemo. Često čujem komentare o tome kako mladi autori "pojma nemaju" o fotografiji jer se ona "prava" dobija jedino sa snimaka filmom. Da li je i koliko to tačno i po čemu se razlikuju klasične od digitalnih fotografija? Imam još jedan problem koji je prava dosada i teško ga je ukloniti, a to su crvene i zelene linije uz površine između kojih je kontrast. Našao sam da su to posledice hromatske aberacije objektivu ali mene zanima kako da ih se rešim.

Ako zanemarimo činjenicu da se analogni i digitalna fotografija razlikuju tehnološki, odnosno po načinu na koji se beleži ono što fotograf snima, razlike nije lako videti na izloženim fotografijama, pogotovu ako su urađene u koloru. Razlog za to je da danas skoro da i nema u upotrebi klasičnih kolor printera koji projektuju sliku s filma na papir, već sve mašine prvo skeniraju film, koriguju sve mane i podese boje i tek tada ih projektuju na papir. Razlike koje je lako primetiti odnose se na vrstu papira jer se klasična crno-bela fotografija dobijala sa papira s baritnom osnovom dok je danas na raspolaganju veliki broj inkdžet štampača za koje se namenski proizvode papiri istog sastava, a često i istog imena kao, na primer, Ilford Gallery InkJet. Hromatska aberacija odlika je jednostavnijih optičkih sistema ili drugim rečima jeftinih objektivu. U vreme filma ovo je bio skoro nerešiv problem ali danas većina editora fotografija ima mogućnost lake i zaista dobre korekcije hromatskih parova: zeleno i crveno ili plavo i narandžasto. Korekcije je najlakše uraditi u programu CameraRaw, a kontrole se nalaze na logičnom mestu – Lens Corrections. Količinu hromatskih aberacija moguće je donekle kontrolisati otvorom blende, a možete povesti i računala i izbegavati ekstremne položaje zuma na objektivu: najšire i najuže.

FOTO-KLINIKA I PRIJEM PACIJENATA STEFAN MILOVANOVIC

Poželeo sam da "izađem iz mraka" i da dozvolim profesionalcima da prokomentarišu moje radove, međutim u dilemi sam. Kako vidim "Foto-Komentar" se transformisao u "Foto-Kliniku". Voleo bih samo da mi neko objasni proceduru slanja radova e-poštom i na koju adresu da šaljem radove za komentarisane i koliko fotografija smem da pošaljem, šta treba da stoji u subjectu. Hvala unapred, sjajni ste.

Adresa za slanje je citaoci@refoto.co.rs, format 13x18 u rezoluciji 300 dpi, podaci u File Info ili File Properties (ili txt fajl sa strane), a broj nije ograničen mada je idealno do deset radova. A transformacija rubrike "Foto-komentar" u "Foto-kliniku" nastala je spajanjem digitalnih sa standardnim komentarima i mislimo da je bolja i zanimljivija. Šaljite fotografije...

MAC VS. PC MIRO PEHAR, MOSTAR, BIH

Poštovana gospodo Ivana, radim kao fotograf i koristim fotoaparate Nikon D700 i D200, a Refoto časopis redovito kupujem i zadovoljan sam vašim časopisom. Pošto sam prešao fotografirati u RAW-u (NEF-u) moja konfiguracija je spora i potrebno mi je dosta vremena za obradu fotografija (Windows XP PC, procesor intel 2,4 RAM 2GB). Koristim Capture NX2. U časopisu Refoto br. 55 vaš kolega dr. Lazar Lazić je objašnjavao korišćenje ovog programa. Ja bih Vas molio njegovu e-poštu kako bih ga upitao na kojoj konfiguraciji radi, a ozbiljno razmišljam o kupovini Apple iMaca pa da mi date par korisnih savjeta.

Ivana mi je prosledila ovaj mejl iz nekoliko razloga. Prvi je da sam sam prijatelj Lazara Lazića i znam da on koristi Power Mac Pro, a drugi je da sam do pre nedelju dana obrađivao svoje fotografije na skoro identičnom računaru i nakon celodnevne obrade nekih zaista velikih fotografija rešio da to promenim. Rasprave oko izbora Mac ili PC podsećaju na rasprave navijača pa se time ne bih bavio pogotovu što mi u redakciji koristimo paralelno obe vrste računara i razlike u korišćenju veoma su male. Moj izbor je PC iz veoma jednostavnog razloga, a to je cena. Mislim da za onoliko para koliko košta iMac može da se sklopi duplo brži PC, jedino što se oko toga treba angažovati i tragati za pouzdanim komponentama što se, ako kupujete Mac sve dobija fabrički uštimano. Jedna od stvari koja je važna korisnicima jeste i izgled, a dizajn Mac računara je odavno legendaran. Ne znam koji iMac želite da kupite ali ja sam za potpuno nov računara sa Intel i7 procesorom, jednom od najboljih matičnih ploča koje je moguće kupiti, 8 Gb HyperX memorije na 1.600 MHz i SSD diskom od 128 Gb (na kojem je operativni sistem), uz veliko CoolerMaster HAF kućište, napajanje Metatron Arkangel od 850W, grafičku karticu i sve što ide da bi računara radio) dao oko 1.000 evra. Nisam menjao stare CRT monitore ali bi uz neki dovoljno kvalitetan monitor od 24 inča u rang od 500 evra dobio konfiguraciju koja po performansama daleko prevazilazi iMac od 24 inča, a po ceni je pristupačnija. Zahvaljujući prvenstveno SSD disku sistem je ekstremno brz i sada mi za otvaranje NEF fajla snimljenog sa Nikonom D3 i u programu Camera Raw povećanom na 25 MPix treba oko 2 sekunde. Ako u kući želite lepota koji je uz to i statusni simbol iMac je rešenje. Ako vam lepota nije primarna i zanima vas samo sirova i jeftinija radna snaga razmislite o PC-u. Izbor je samo vaš...

Milan Živković

FOTO SKENER VISOKOG KVALITETA

Preporučena maloprodajna cena
za Epson Perfection V500 Photo
30.300 din

Predstavljamo vam EPSON Perfection V500 Photo skener,
idealan i za foto i za kancelarijsku upotrebu:

- Energetski efikasna Epson ReadyScan LED tehnologija sa nultim vremenom zagrevanja
- Skeniranje materijala osetljivih na toplotu
- Digital ICE tehnologija za uklanjanje ogrebotina i prašine sa negativa
- Opcioni ADF za jednostavno skeniranje dokumenata
- Priloženi softver: Epson Scan 3.2, ABBYY FineReader[®] Sprint, Epson Creativity Suite, Digital ICE i Adobe PhotoShop Elements

Tehnologija skeniranja: CCD
Izvor svetla: Bela LED
Optička rezolucija: 6400 x 9600 dpi
Optička gustina: 3,4 Dmax
Boje: 48 bita
Formati: A4, 35mm filmovi (12 snimaka), 35mm slajdovi (4 snimka), srednji format filma 6 x 12 cm (1 snimak)
Interfejs: USB 2.0 Hi-Speed

EPSON
EXCEED YOUR VISION

BSProcesor
Zajedno možemo mnogo.

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

BEOGRAD: BEL COMPUTERS 354 11 25 • BIG BANG 22 86 652 • COMPUTERLAND 30 99 595 • COM TRADE SHOP 344 63 57 • EWE COMP 3165 111 • GIGATRON 24 11 479 • GRAPPOLO INTERNATIONAL 309 14 21 • LIST COMPUTERS 361 91 92 • MARKANTEX 712 91 17 • MULTICOM 303 4 505 • ONLINE COMPUTERS 320 77 60 • PAKOM COMPUTERS 0700 107 107 • PC PRACTIC 208 36 77 • PC4U 218 01 34 • SOLUTION JM 30 89 500 • WIN WIN 26 88 933 • ČUPRIJA: INTERCOM COMPUTERS 035 477 077 • GORNJI MILANOVAČ: USPON 032 714 552 • NOVI SAD: IO COMPUTERS 021 453 833 • LIM-IT 021 422 447 • NOVEL 021 426 100 • POSITIVE 021 472 03 88 • WIN WIN 021 63 96 950 • NIŠ: PAKOM SHOP 018 513 153 • COMTEL 018 530 353 • WIN WIN 018 517 477 • ČAČAK: USPON 032 340 410 • WIN WIN 032 303 000 • JAGODINA: LINK 035 245 245 • KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102 • KRAGUJEVAC: LIST COMPUTERS 034 364 012 • MINE DOO 034 304 970 • MULTICOM 034 501 735 • WIN WIN 034 365 735 • KRALJEVO: USPON 036 235 749 • WIN WIN 036 235 875 • KRŠEVAČ: LINKOM 037 44 33 71 • LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01 • KATALOG 016 213 313 • NOVA PAZOVA: BETATRON DOO 022 323 636 • PARACIN: GMG COMPUTERS 035 569 444 • POŽEGA: SKY COMPUTER CENTER 031 825 125 • PANČEVO: DM COMPUTERS 013 355 567 • SZTR IMPERIA 013 300 375 • RAŠKA: USPON 036 736 050 • RUMA: LIM-IT 022 432 552 • SENTA: SABOTRONIC 024 815 307 • SREMSKA MITROVICA: LIM-IT 022 615 154 • STARA PAZOVA: ALF-COMPUTERS 022 316 419 • SUBOTICA: DG COMPUTERS 024 557 689 • SABAC: PC MARKET 015 310 133 • TUTIN: ANSOFT 020 810 180 • UŽICE: PETAR PAN 031 511 139 • WIN WIN 031 524 981 • VALJEVO: URIDIUM TRADE 014 292 222 • VRŠAC: AB KANON TEHNOBIRO 013 838 884 • ZAJECAR: GENIUS SHOP 019 42 67 68 • ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780 • MPA 023 566 414 • BRČKO: BSP +387 (49) 230 290